

Til Styret i Cultiva

Kristiansand, 14.12.17

Innkalling til styremøte i Cultiva

Dato: 27. april 2015
Tid: Kl 09:00 – 11:00
Sted: Vestre Strandgate 27, Kristiansand

Lunch serveres i foajeen i Kilden før Kildenkonferansens program starter kl. 12.00.

Revisor vil være til stede ved behandling av sak 12/15, og skal ha et lukket møte med styret uten administrasjonen til stede.

Saksliste:

09/15	Godkjenning av protokoll fra møte 6. februar 2015	Side	1
10/15	Referatsaker:		
	10.1 Status prosjektinvesteringer	Side	4
	10.2 Mottatte henvendelser	Side	9
	10.3 Diverse orienteringer fra administrasjonen		
11/15	Status kapitalforvaltning	Side	13
12/15	Virksomhetsrapport 2014	Side	50
13/15	Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand	Side	74
14/15	Prosjektforslag Master i sceneprodusent v/UiA	Side	87
15/15	Prosjektforslag Mediehuset ABUP	Side	104
16/15	Prosjektforslag Kristiansand Folkehøyskole	Side	133
17/15	Prosjektforslag Olympiatoppen Sør	Side	135
18/15	Prosjektforslag Sørnorsk Filmsenter	Side	143
19/15	Prosjektforslag u.off. § 5, 3. ledd	Side	153
20/15	Medarbeidersamtale administrerende direktør		
21/15	Eventuelt		

Med vennlig hilsen

Ansgar Gabrielsen
Styreleder

Erling Valvik
Administrerende direktør

PROTOKOLL FRA STYREMØTE I

Cultiva – Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse

Dato: 6. februar 2015
Sted: Vestre Strandgate 27, Kristiansand
Behandlede saker: 01 – 08/15
Møtets varighet: 10:30 – 13:30
Møteleder: Ansgar Gabrielsen
Referent: Ingebjørg Borgemyr

Til stede:

Ansgar Gabrielsen
Jørgen Kristiansen
Bjørn Egner
Randi Haukom
Anne R. Torvik

Forfall:

Terje Næss
Ingrid Stange

Terje Næss og Anne R. Torvik er fast møtende vararepresentanter.

Til stede fra administrasjonen:
Erling Valvik og Ingebjørg Borgemyr

Enstemmige vedtak markeres ikke i protokollen. Administrasjonens forslag til vedtak vises ikke i protokollen i saker hvor styrets vedtak er i samsvar med forslaget.

Saksliste:

01/15 Godkjenning av protokoller fra møte 12. desember 2014

Vedtak: Styret godkjenner protokoll fra styremøte 12. desember 2014.

02/15 Referatsaker

2.1/15 Status kapitalforvaltning

Vedtak: Status kapitalforvaltning pr. 31. desember 2014 tas til etterretning.

2.2/15 Status prosjektinvesteringer

Vedtak: Styret tar informasjonen til orientering.

2.3/15 Mottatte henvendelser

Vedtak: Styret tar oversikten over mottatte henvendelser til orientering.

2.4/15 Diverse orienteringer fra administrasjonen

- Program for studieturen til Danmark ble drøftet
- KildenKonferansen: Kultur næringskonferanse i samarbeid med kultur- og næringsdepartementet den 27. – 28. april 2015
- Kompetanseregion Kristiansand: Felles profilering med andre aktører i regionen. Cultiva bidrar med kr 50 000,- samt 50 arbeidstimer til prosjektet.

Vedtak: Styret tar informasjonen til orientering.

03/15 Prosjektforslag forprosjekt Norway Summer Games

Vedtak: 1) Cultiva bidrar med kr 200.000 til et forprosjekt Norway Summer Games i regi av stiftelsen Sportikus/ Kristiansand Idrettsråd
2) Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide en samarbeidsavtale med stiftelsen Sportikus/ Kristiansand Idrettsråd.

04/15 Prosjektforslag forprosjekt Posebyen Kulturskole

Vedtak: 1) Cultiva bidrar med kr 150 000 til et forprosjekt til Posebyen Kulturskole i regi av Blå Kors Kristiansand.
2) Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide en samarbeidsavtale med Blå Kors Kristiansand.

05/15 Prosjektforslag Blue Vipers Cup

Vedtak: 1) Cultiva er innstilt på inngå et 3-årig samarbeidsprosjekt for etablering av Blue Vipers Cup.
2) Administrasjonen får fullmakt til å inngå en samarbeidsavtale med Blå Kors Kristiansand som er søkerorganisasjon.
3) Det bevilges inntil kr 300 000,- til aktiviteter i 2015. En eventuell videre medvirkning vil være betinget av utviklingen av prosjektet, og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.

06/15   Prosjektforslag Vision Skatepark

- Vedtak:**
- 1) Cultiva bidrar med inntil NOK 200.000 til etablering av Zero Gravity satsingen ved Visjon SkatePark.
  - 2) Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide en samarbeidsavtale med Visjon SkatePark as.

07/15   Prosjektforslag ASSITEJ Norge

- Vedtak:**
- 1) Cultiva er innstilt på å inngå et 3-årig samarbeidsprosjekt for videreutvikling av ASSITEJ-festivalen i Kristiansand.
  - 2) Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide en samarbeidsavtale med ASSITEJ Norge som er søkerorganisasjon.
  - 3) Det bevilges inntil kr 800 000,- i 2015. En eventuell videre medvirkning vil være betinget av utviklingen av prosjektet, og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.

08/15   Eventuelt

Møtet ble lukket. Administrasjonen orienterte muntlig om saker som var under forberedelse.

Ingen saker forelå til behandling, og møtet ble hevet kl. 14:00.

Kristiansand 6. februar 2015

_____
Ansgar Gabrielsen
Styreleder

_____
Bjørn Egner

_____
Randi Haukom

_____
Jørgen Kristiansen

_____
Ingrid Stange
(sett)

_____
Terje Næss
(sett)

_____
Anne R. Torvik

Ingebjørg Borgemyr
Referent

Dato: 20. april 2015
Saksnummer: 10.1/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Ingebjørg Borgemyr

Status prosjektinvesteringer

Status prosjektarbeid

Det er til dette styremøtet foreslått prosjektinvesteringer i følgende prosjekter:

	2015	2016	2017
"Psyken vår", Mediehuset ABUP	1 000 000		
"Barn og oppvekst" v/Kristiansand Folkehøyskole	200 000		
Barn og unge-tiltak Sørnorsk Filmsenter	200 000		
Sum barn og unge	1 400 000	0	0
1B1 Group	500 000	500 000	500 000
Olympiatoppen Sør	600 000	600 000	600 000
Sum talentutvikling	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Master i sceneprodusent ved UiA	800 000		
Sum kompetanseutvikling	800 000	0	0
Sum alle satsingsområder	3 300 000	1 100 000	1 100 000

I tillegg har vi startet flere prosjekter som går over flere år. Forslag om videre bevilgninger vil være avhengig av progresjon i prosjektene, og at Cultiva har midler tilgjengelig til prosjektinvesteringer.

	2015	2016	2017	2018
Kilden Dialog – prosjektmidler	1,5	1,5		
Barn i Byen Kristiansand	0,3	0,3	0,3	0,3
Cultiva Ekspress Junior	0,4	?	?	?
Assitej-festivalen	0,8	0,5	0,5	
Norway Summer Games	0,2	?	?	
Posebyen Kulturhus	0,15	?	?	
Blue Vipers Cup	0,3	0,3	0,3	
Vision Skatepark – Zero Gravity	0,2			
ABUP - "Psyken vår" (forslag)	1,0			
Kristiansand Folkehøyskole (forslag)	0,2			
Barn og ungetiltak Sørnorsk Filmsenter (forslag)	0,2			
Sum barn og unge	5,25	2,6	1,1	0,3
Cultiva Ekspress	3,0	3,0	3,0	3,0
Ungdomskilden	1,6	1,6	1,6	
Talent Norge AS	?			
1B1 Group (forslag)	0,5	0,5	0,5	
Olympiatoppen Sør (forslag)	0,6	0,6	0,6	
Sum talentutvikling	5,7	5,7	5,7	3,0
Kilden Dialog – kompetansesenter	1,0	1,0		
Egenregi – seminarserie	0,5	0,5	0,5	0,5
UiA – master i sceneprodusent (forslag)	0,8			
Sum kompetanseutvikling	2,3	1,5	0,5	0,5
Rest (frie midler)	6,75	20,2	32,7	36,2
Ramme vedtatt i handlingsprogram	20,0	30,0	40,0	40,0

Ikke utbetalte prosjektinvesteringer

I 2015 er det utbetalt kr 248 789,- i henhold til vedtatte bevilgninger.

Prosjektgjeld, dvs. vedtatte, ikke utbetalte prosjektmidler, utgjør kr 12 301 626,- og er fordelt på 5 prosjekter fra 2015, 10 prosjekter fra 2014, 2 prosjekter fra 2013 og 2 "gamle" prosjekter fra 2011 og 2009 hvor det er godkjent forsinkelser og prosjektene var fremdeles aktive i 2014.

År			Restbeløp
2009	UiA-Opplevelsesbasert reiselivsstudium (til aktivitet i -14)	Kr	269 626
2011	Sørf-Idestipend (til aktivitet i 2013/2014)	Kr	150 000
2013	UiA/Trafo-Cultiva Ekspress 2014	Kr	1 450 000
2013	Kilden Dialog 2014	Kr	500 000
2014	10 prosjekter med restbeløp (se vedlegg)	Kr	9 932 000
2015	5 prosjekter med restbeløp (se vedlegg)	Kr	1 550 000
Sum		Kr	13 851 626

Oversikt med kommentarer over Cultivas gjenværende aksjeinvesteringer og utlån er vedlagt.

for
Erling Valvik
Administrerende direktør

Trykte vedlegg: 1) Oversikt over aksjeinvesteringer og utlån
2) Prosjektstatus 2014
3) Prosjektstatus 2015
Utrykte vedlegg: Ingen

AKSJER OG UTLÅN

Aksjer	
E-05048	Phonofile AS
	Investeringsbeløp: kr 3 850 716,- (3 500 000 + 50 716 + 300 000) Styrerepresentasjon: Ingen Medinvestorer: Fono, Nopa, Fjord Invest AS, Bach AS (gründer), GoMobile AB (Yngve Dahle og Erlend Bang Abelsen), Alliance Venture AS, div småaksjonærer Beskrivelse: Teknologibedrift som har utviklet teknologi og programvare for digital distribusjon og håndtering av rettighetsproblematikken for musikkfiler. Cultivas eierandel er utvannet gjennom flere emisjoner, og utgjør nå 1,12 %. Årsregnskap for 2013 viser at omsetningen fortsetter å vokse, og selskapet går med overskudd. Egenkapitalsituasjon og likviditet er tilfredsstillende.

Utlån	
E-06018	Nordic Digital Alliance AS
	Lånebeløp: kr 185 000,- Gjeldende rentesats: 3 mnd NIBOR + 5 % Avdragsprofil: Innløses innen 30.06.16 Opprinnelig kortsiktig likviditetslån. Inngikk i avtale om restrukturering av lån i juni 2011. Renter mottas iht. inngått avtale.
E-06018	Nordic Digital Alliance AS
	Lånebeløp: kr 301 000,- Gjeldende rentesats: 3 % Avdragsprofil: Innløses innen 30.06.16 Opprinnelig rentefritt, kortsiktig likviditetslån. Inngikk i avtale om restrukturering av lån i juni 2011. Renter mottas iht. inngått avtale.

PROSJEKTSTATUS 2014

Nr	Samarbeidspartner	Prosjektbeskrivelse	Område	Investert 2014	Utbetalt 14	Utbetalt 15	Justeringer	Rest	Status		Kommentar
14005	Barn i Byen Kulturformidling AS	Barn i Byen Kristiansand 2014 (år 1)	1	500 000	250 000			250 000	C	05.06.2014	
14041	Barn i Byen Kulturformidling AS	Barn i Byen Kristiansand 2015 (år 2)	1	500 000				500 000	C	12.12.2014	
14034	Egenregi	Kultur- og næringskonferanse i april 2015	3				400 000	400 000	B	12.12.2014	Omdisponering fra E-13011 godkjent i styremøte 12.12.14. Omdisponert kr 30 000,- fra E-14060 i 2015
14060	Egenregi	Møter og seminarer 2015 (jfr. Handlingsprogram)	1,2,3	500 000			-30 000	470 000	C	12.12.2014	Omdisponert kr 30 000 til E-14034 i 2015
14040	Kilden Teater- og Konserthus	Kilden Dialog 2015 (år 2)	1,3	2 500 000				2 500 000	B	12.12.2014	
14022	Kilden Teater- og Konserthus	Forprosjekt "Ungdomskilden"	2	1 100 000				1 100 000	B	12.12.2014	
14033	Kulturdepartementet	Talent Norge	2	30 000		12 000	-18 000	0	F	01.12.2014	Maksimalt kr 30 000. Stiftelsesmøte 21.01.15. Tegnet kr 10 000 + overkurs 2 000. Tilbakeført restbeløp i 2015.
14006	Ravnebarn AS	Ravnebarn 2014	1	70 000	60 304		-9 696	0	F	05.06.2014	Restbeløp tilbakeført nov 2014
14014	SØRF	10 års jubileum	5				30 000	30 000	C	05.06.2014	Overført fra E-13011
13006	Sørnorsk Filmsenter	Seminar om tiltak for barn og unge samt talentutvikling i forhold til film	1,2		100 000		100 000	0	F	22.01.2014	Overført fra E-13011. Frist rapportering forlenget til sep -14.
14020	Senter for ung kunst og kultur ved UiA	Slow Bridge	1	800 000				800 000	C	10.10.2014	
14035	Senter for ung kunst og kultur ved UiA	Cultiva Ekspress 2015	2	3 000 000				3 000 000	C	12.12.2014	
14039	Senter for ung kunst og kultur ved UiA	Etablering av Cultiva Ekspress Junior	1	400 000				400 000	B	12.12.2014	
14009	Universitetet i Agder	Forprosjekt "Prosjekt- og produksjonsledelse"	3	482 000				482 000	C	05.06.2014	
TILBAKEFØRINGER								0			
14006	Ravnebarn AS	Ravnebarn 2014	9	-9 696			9 696	0	F	05.06.2014	Restbeløp tilbakeført nov 2014
Sum				9 872 304	410 304	12 000	482 000	9 932 000			

Investeringer fordelt pr satsningsområde:

1 Barn og unge	41 %	4 020 000
2 Talentutvikling	43 %	4 255 000
3 Kompetanseutvikling	16 %	1 607 000
4 Nye muligheter	0 %	0
5 Annet	0 %	0
Årets prosjektinvesteringer	100 %	9 882 000
9 Tilbakeføringer		-9 696
Netto prosjektinvesteringer		9 872 304
		0

A: Avvik
 B: Ikke kontraktsfestet
 C: I rute
 D: Aksjer eller lån
 E: Sluttrapport gjenstår
 F: Ferdig

PROSJEKTSTATUS 2015

Nr	Samarbeidspartner	Prosjektbeskrivelse	Område	Investert 2015	Utbetalt 15	Justeringer	Rest	Status		Kommentar
14020	Stiftelsen Sportikus/Kristiansand Idrettsråd	Forprosjekt Kristiansand Summer Games	1	200 000			200 000	C	S 06.02.15	
14021	Blå Kors Kristiansand	Forprosjekt Posebyen Kulturskole	1	150 000			150 000	B	S 06.02.15	
14024	Blå Kors Kristiansand, Vipere m.fl.	Blue Vipere Cup 2015	1	300 000			300 000	B	S 06.02.15	
14029	Vision Skatepark	Zero Gravity	1	200 000	100 000		100 000	C	S 06.02.15	
14037	ASSITEJ Norge	Videreutvikling av ASSITEJ-festivalen i Kristiansand	1	800 000			800 000	B	S 06.02.15	
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
TILBAKEFØRINGER										
14033	Kulturdepartementet	Talent Norge	2	-18 000	0	18 000	0	F	01.12.2014	Maksimalt kr 30 000. Stiftelsesmøte 21.01.15. Tegnet kr 10 000 + overkurs 2 000. Tilbakeført restbeløp i 2015
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
							0			
Sum				1 632 000	100 000	18 000	1 550 000			

Investeringer fordelt pr satsningsområde:

1 Barn og unge	100 %	1 650 000
2 Talentutvikling	0 %	0
3 Kompetanseutvikling	0 %	0
4 Nye muligheter	0 %	0
5 Annet	0 %	0
Årets prosjektinvesteringer	100 %	1 650 000
9 Tilbakeføringer		-18 000
Netto prosjektinvesteringer		1 632 000
		0

A: Avvik
B: Ikke kontraktsfestet
C: I rute
D: Aksjer eller lån
E: Sluttrapport gjenstår
F: Ferdig

Dato: 20. april 2015
Saksnummer: 10.2/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Ingebjørg Borgemyr

Mottatte henvendelser

Vedlagt følger flere oversikter:

- 1) Utviklingsprosjekter
- 2) Idèbank/ikke ferdigvurderte prosjekter

Forslag til vedtak:

Styret tar informasjonen til orientering.

Erling Valvik
Administrerende direktør

Trykte vedlegg: 1) Utviklingsprosjekter
2) Idèbank/ikke ferdigvurderte prosjekter
Utrykte vedlegg: Ingen

PROSJEKTLISTE
Utnviklingsprosjekter

Prosjekt-nr.	Status		Samarbeidspartner	Kontakt/e-post	Beskrivelse	Beløp	Bevilget beløp	Kommentar	Satsingsområde	Beh. i styremøte
E-14027		5	Egeninitiert		Regional strategi "Barnas By"			Adm.kostnad	Barn og unge	
E-14042		5	Egeninitiert		Barnas Kulturhus				Barn og unge	12.12.2014
E-14043		5	Egeninitiert		Matkultursenter				Barn og unge	12.12.2014
E-14044		5	Egeninitiert		Opplevelseskort				Barn og unge	12.12.2014
E-14045		5	Egeninitiert		Busstilbud for barnehager og skoler				Barn og unge	12.12.2014
E-14047		5	Egeninitiert		Barn- og unges medvirkning				Barn og unge	12.12.2014
E-14048		5	Egeninitiert		Samspill med ideelle organisasjoner				Barn og unge	12.12.2014
E-15020		5	Egeninitiert		Skulpturpark				Barn og unge	

PROSJEKTLISTE

lærebøker / ikke ferdigvurderte prosjekter

Prosjekt-nr.	Status		Samarbeidspartner	Kontakt/e-post	Beskrivelse	Beløp	Bevilget beløp	Kommentar	Satsingsområde	Beh. i styremøte
I-03	Mottatt innspill 2011	6	Norsk Forfattersentrum Sørlandet		Diverse ideer: høytlesning på biblioteket, skrivekurs for barn på sykehuset, låtskriverkurs, tegneserieworkshop				Barn og unge	
I-07	Mottatt innspill 2011	6	Røde Kors		Organiserte aktiviteter for barn og unge				Barn og unge	
I-14	Mottatt innspill 2011	6	Randesund Skolekorps		Prosjekt for å øke musikalsk nivå på skolekorps i Kristiansand				Barn og unge	
I-21	Mottatt innspill 2011	6	Redd Barna		Prosjekt bosatt				Barn og unge	
I-33	Mottatt innspill 2011	6	Kristiansand Ungdomsråd		Ungdomshus i Kvadraturen				Barn og unge	
I-36	Mottatt innspill 2011	6	Idrettsrådet		Verdens sprekeste by			"Den fysiske skolesekken"	Barn og unge	
I-47	Mottatt innspill 2011	6	Sharron Roberts		Instrumentell bruk av dans				Barn og unge	
I-48	Mottatt innspill 2011	6	SKMU/Christiansand Kunstforening		Public Matter, kunst i det offentlige rom				Barn og unge	
I-52	Mottatt innspill 2011	6	Torstein Sødal/Vidar Mortensen		Vinter i Sør				Barn og unge	
I-54	Mottatt innspill 2011	6	Dyreparken Utvikling		Diverse prosjekter vedr. barn og unge				Barn og unge	
I-56	Mottatt innspill 2011	6	Kristiansand Ishockeyklubb		Bruk av kunst og kultur i rekrutteringsstrategi for skøyteidrett				Barn og unge	
I-68	Mottatt innspill 2011	6	Gimletrøkk, David Holme		Utvikling og samarbeid for private kulturskoler				Barn og unge	
E-14011	Mottatt 04.04.14	6	Kristiansand Kino	pb@krskino.no	Filmfond på Sørlandet			Dialog	Barn og unge	
E-14016	Mottatt 07.06.14	6	Sørnorsk Metallforum	Tanja Søyland, tanjarene@hotmail.com	Minor DisComfort			Invitert til møte til høsten i epost 01.07.14	Barn og unge	
E-14032	Mottatt 21.10.14	6	Ravnedans Festival for samtidsdans	Tone Marie Kittelsen	Ravnedans			Møte 18.12.14. Dialog.	Barn og unge	
E-14046		6	Egeninitiert		Vitensenter				Barn og unge	
E-14051		6	Egeninitiert		Instrumentbank			Innspill fra drøftinger med styret	Barn og unge	
E-14052		6	Egeninitiert		Realfag-Dannelse-Demokratiforståelse: Barnas FN, Roots of empathy - asjoka.com			Innspill fra drøftinger med styret	Barn og unge	
E-14053		6	Egeninitiert		Edutainment: Gratisk programmer til alle barn i Kristiansand, Eget bibliotek?			Innspill fra drøftinger med styret	Barn og unge	
E-14054		6	Egeninitiert		Teknologi-Kreativitet-Barn: Lær kidsa koding			Innspill fra drøftinger med styret	Barn og unge	
E-14055		6	Egeninitiert		Historiske muligheter: Wergeland, Titti Omdal/Gimle Gård, Wenneslandssamlingen			Innspill fra drøftinger med styret	Barn og unge	
E-14056	Mottatt 09.12.14	6	Vision Skatepark		Arrangement under Tall Ship Races			Møte 19.01.15	Barn og unge	
E-15001	Mottatt 13.01.15	6	Teater Osiris	Sonia Loinsworth	Teaterprosjekt "Hjortefot og Kristiansen"			Dialog, møte 04.02.15	Barn og unge	

PROSJEKTLISTE

Prosjekt-nr.	Status		Samarbeidspartner	Kontakt/e-post	Beskrivelse	Beløp	Bevilget beløp	Kommentar	Satsingsområde	Beh. i styremøte
E-15003	Mottatt 29.01.15, besvart 17.02.15	6	Erik og Erik AS	Erik Arntsen	Barnas Øy			Dialog. Møte 02.02.15. Ikke prioritert av styret.	Barn og unge	06.02.2015
E-15009	Mottatt 13.02.15, besvart 17.02.15	6	FN-sambandet Sør	Gunvor Andresen	Hvalen			Avventer avklaring av eierskap for museet.	Barn og unge	
E-15010	Mottatt 16.02.15	6	Klimaalliansen	Arne Otto Iversen	Tiltak for barn og unge			Møte 16.04.15	Barn og unge	
E-15013	Mottatt 16.03.15	6	Friteateret	Olav Grendestad	Barneteatersatsing			Anmodet om møte	Barn og unge	
E-15015	Mottatt 18.03.15	6	Barns Beste v/ Sørlandet Sykehus	Siri Gjesdahl	Musikkterapi for barn av innsatte i fengsel			Inviterer til møte 11. mai	Barn og unge	
E-15016	Mottatt 23.03.15	6	Vest-Agder Fylkeskommune	Inga Lauvdal	Kartlegging av samarbeidsmuligheter			Inviterer til samarbeid	Barn og unge	
E-15017		6	Egeninitiert		Lekesøndag/Cultivasøndag				Barn og unge	
I-49	Mottatt innspill 2011	6	Karmakostmetix		Utvikling av musikkbransjen i regionen, talentutvikling og nettverksbygging				Talentutvikling	
E-15012	Mottatt 12.03.15	6	Lydbølgen	Øystein Aamodt	Talentutvikling			Anmodet om møte	Talentutvikling	
I-23	Mottatt innspill 2011	6	Sound of Happiness		Utvikling av SOH kultur- og kompetansesenter				Kompetanseutvikling	
I-72	Mottatt innspill 2011	6	Egeninitiert		Etablering av kompetansesenter for design				Kompetanseutvikling	
E-14050	Mottatt 25.11.14	6	SØRF/Kilden/UiA m.fl.		K-punkt/Manøver				Kompetanseutvikling	
E-15018		6	Egeninitiert		Nettverk for voksne som arbeider med kultur for barn og unge				Kompetanseutvikling	
E-14058	Mottatt 22.12.14, besvart 17.02.15	6	Substans Film	Kristian Mosvold	The Space Between			Møte 16.01.15. Prioriterer ikke enkeltprosjekter film.	Annet	06.02.2015
E-15005	Mottatt 02.02.15, besvart 17.02.15	6	Dryads AS	Steen Hellevig	Spillefilmprosjekt "Dryads"			Dialog. Møte 02.02.15. Prioriterer ikke enkeltprosjekter film.	Annet	06.02.2015
E-15008	Mottatt 12.02.15	6	Sophus Jensen	Sophus Jensen	Kr.sands rockehistorie del 2: Full pakke og stinn brakke			Møte 12.02.15.	Annet	
E-15011	Mottatt 24.02.15, besvart 23.03.15	6	Songdalen jeger og fiskeforening	Arne Hjelmeseter	Utvidelse av klubbhus			Utenfor geografisk nedslagsfelt	Annet	
E-15014	Mottatt 18.03.15	6	Sørlandet Sykehus SSFH	Tone Næss	Dokumentasjonsprosjekt Kongsgårdheimen				Annet	

Dato: 20. april 2015
Saksnummer: 11/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Ingebjørg Borgemyr

Status kapitalforvaltning pr. 31. mars 2015

Det tas forbehold om at det kan fremkomme endringer i forbindelse med gjennomføring av revisjon av årsregnskapet for 2014.

Porteføljeavkastning i mars utgjør 9,6 MNOK, og avkastning hittil i år er 48,2 MNOK (2,8 % nominell/ 2,2 % real).

Bufferkapitalen er økt fra 271 MNOK til 309 MNOK i 2015.
Aksjeandelen er 46 %.

Nøkkeltall - Cultivas kapitalforvaltning i perioden desember 2010 til mars 2015.

MNOK	31.12.10	31.12.11	31.12.12	31.12.13	31.12.14	31.03.15
Porteføljeverdi	1 388,6	1 380,9	1 429,4	1 566,7	1 695,6	1 742,2
Stiftelseskapital, KPI-justert	-1 327,8	-1 343,8	-1 354,5	-1 383,0	-1 410,6	-1 418,8
Ikke utbetalte prosjektinv.	-20,1	-14,6	-9,5	-8,6	-12,0	-14,0
Tellende bufferkapital	40,6	22,5	65,2	175,1	273,0	309,5
Beregnet stresstest-tap	44,8	36,5	67,1	144,5	165,1	173,4*
Aksjeandel	10 %	8 %	18 %	42 %	45 %	46 %

(*) Stresstest-tap er beregnet ved å ta utgangspunkt «gammel» modell justert for erfaringsmessig differanse mellom europeisk modell og gammel modell.

Porteføljen er innenfor vedtatt allokeringssamme.

Aktivklasse	31.12.14	31.03.15	Ramme 2014	Min	Maks	Referanse indeks	Lang-siktig mål
Bank/Pengemarked	17 %	17 %	15 %	10 %	25 %	ST1X	5 %
Obligasjoner Norge	28 %	27 %	18 %	20 %	30 %	ST4X	10 %
Sum renteplasseringer	45 %	44 %	33 %				15 %
Norske aksjer	6 %	6 %	7 %	5 %	15 %	OSEBX	8 %
Globale aksjer (val.sikr)	19 %	19 %	18,5 %	10 %	30 %	MSCI (NOK)	26 %
Globale aksjer	19 %	20 %	18,5 %	10 %	30 %	MSCI	26 %
Venture/Såkorn	1 %	1 %	1 %	0 %	2 %	OSEBX	0 %
Sum aksjeplasseringer	45 %	46 %	45 %	41 %	60 %		60 %
Eiendom Norge og utland	1 %	1 %	2 %	0 %	5 %	ST4X + 1 %	0 %
Infl.sikrede obl. - anlegg	9 %	9 %	20 %	5 %	30 %	ST4X + 1 %	25 %
Sum andre aktivklasser	10 %	10 %	22 %				25 %
Sum	100 %	100 %	100 %				100 %

Porteføljesammensetning

Det er ikke gjort endringer i porteføljen i mars.

Investeringene i inflasjonssikrede obligasjoner er foreløpig ikke økt fordi rentemarkedet for øyeblikket er slik at det er vanskelig å finne papirer som gir en tilfredsstillende realavkastning. Investeringene i bank/pengemarked er derfor høyere enn rammen for 2014.

Kapitalforvaltningsstrategi

Kapitalforvaltningsstrategien ble sist revidert i styremøte 28.03.14, og det er tidligere besluttet at strategien skal revideres årlig. Administrasjonen foreslår å videreføre beslutningen om å ikke rebalansere ved verdistigning i aksjeporteføljen begrenset oppad til 60 %, videreføre fullmakten om kjøp av inflasjonssikrede obligasjoner og revidere allokeringsrammene. Bestemmelsene i de øvrige begrensninger for forvaltningene bør også revideres for å tilpasses bruk av fondsløsninger i renteforvaltningen, men administrasjonen vil komme tilbake med konkrete forslag etter å ha kvalitetssikret forslaget med investeringsrådet.

Rebalanseringsmekanisme

Gjeldende vedtak er at det ikke skal gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen med aksjeandel i intervallet 40-60 %. For øvrig opprettholdes rebalanseringsvedtaket (vedtak i styremøte 28. mars 2014).

I dagens situasjon vil et verdifall på 20 % på aksjeporteføljen medføre at aksjeandelen i porteføljen faller med 6 % (fra 46 % til 40 %). Administrasjonen mener at dette er et for stort fall før rebalanseringsmekanismen slår inn. Petroleumsfondet har vedtatt en 4 % grense. Det anbefales derfor at det iverksettes rebalansering når aksjeandelen synker med 4 % fra dagens nivå, dvs. når aksjeandelen kommer under 42 %.

Allokeringsrammer for 2015

Styret har besluttet at aksjeandelen skal "flyte" oppover til 60 %. Verdistingene har ført til at aksjeandelen pr. 31.03.15 er 46 %. Allokeringsrammene skal revideres på årlig basis. Som revidert allokeringssamme for 2015 foreslås:

Aktivklasse	Ramme 2014	Status 31.03.15	Ramme 2015	Min	Maks	Referanse indeks	Langsiktig mål
Norsk pengemarked	15 %	17 %	15 %	7,5 %	20 %	ST1X	5 %
Norske obligasjoner	18 %	27 %	18 %	15 %	30 %	ST4X	10 %
Sum renteplasseringer	33 %	44 %	33 %				15 %
Norske aksjer	7 %	6 %	6 %	0 %	10 %	OSEBX	8 %
Globale aksjer (valutasikret)	18,5 %	19 %	19,5 %	15 %	30 %	MSCI (NOK)	26 %
Globale aksjer	18,5 %	20 %	19,5 %	15 %	30 %	MSCI	26 %
Private Equity/Venture/Såkorn	1 %	1 %	1 %	0 %	2 %	OSEBX	0 %
Sum aksjeplasseringer	45 %	46 %	46 %	42 %	60 %		60 %
Eiendom Norge og utland	2 %	1 %	1 %	0 %	4 %	ST4X + 1 %	0 %
Infl.sikrede obligasjoner - anlegg	20 %	9 %	20 %	5 %	25 %	ST4X + 1 %	25 %
Sum andre aktivklasser	22 %	10 %	21 %				25 %
Sum	100 %	100 %	100 %				100 %

Referanseindeksen på totalporteføljen skal være:

10 % ST1X + 18 % ST4X + 7 % OSEBX + 21,5 % MSCI (NOK) + 21,5 % MSCI + 22 % (ST4X + 1 %)

Forslag til vedtak:

- 1) Statusrapport kapitalforvaltning pr. 31.03.15 tas til etterretning.
- 2) Det skal ikke gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen så lenge aksjeandelen ligger i intervallet 42-60 %.
- 3) Foreslåtte allokeringsrammer for 2015 godkjennes.
- 4) Styret viderefører administrasjonens fullmakt til å investere i realrenteobligasjon fra Hafslund med lavere realrente enn minimumskravet i kapitalforvaltningsstrategien, begrenset nedad til 2,75 %.
- 5) Styret ber administrasjonen oppdatere kapitalforvaltningsstrategien med de vedtatte endringer.

Erling Valvik
Administrerende direktør

Vedlegg: Trykte vedlegg: Månedsrapport for mars 2015
Kapitalforvaltningsstrategi vedtatt 28.03.14
Utrykte vedlegg: Ingen

A) OVERSIKT - BALANSER

Dato: 31.03.2015

Cultiva – Fordeling aktiva/strategi – totaloversikt pr 31.03.2015

Alle beløp i NOK	Markedsverdi i NOK			Markedsverdi i %			Strategi i %			
	28.02.2015	31.03.2015	Endring	28.02.2015	31.03.2015	Endr.	Strategi	Avvik	Øvre grense	Nedre grense
DNB Global Indeks	173 676 131	180 700 858	7 024 727	10,0	10,4	0,4				
KLP AksjeGlobal Indeks I	167 289 677	174 054 086	6 764 409	9,7	10,0	0,3				
GLOBALE AKSJER - Usikrede	340 965 808	354 754 944	13 789 136	19,7	20,4	0,7	18,5	1,9	30,0	10,0
KLP AksjeGlobal Indeks II	329 254 632	328 279 596	- 975 036	19,0	18,8	-0,2				
GLOBALE AKSJER - Valutasikrede	329 254 632	328 279 596	- 975 036	19,0	18,8	-0,2	18,5	0,3	30,0	10,0
Pareto norske aksjer	106 860 306	102 954 651	-3 905 655	6,2	5,9	-0,3				
WW Grunnfond Invest	350 926	350 926	0	0,0	0,0	-0,0				
NORSKE AKSJER	107 211 232	103 305 577	-3 905 655	6,2	5,9	-0,3	7,0	-1,1	15,0	5,0
Private equity	17 840 474	17 840 474	0	1,0	1,0	-0,0				
SUM PRIVATE EQUITY	17 840 474	17 840 474	0	1,0	1,0	-0,0	1,0	0,0	2,0	0,0
AKSJEPLASSERINGER	795 272 146	804 180 591	8 908 445	45,9	46,2	0,3	45,0	1,2	60,0	41,0
Bankinnskudd	413 697	4 522 411	4 108 714	0,0	0,3	0,2				
DNB pengemarked	206 988 216	201 821 218	-5 166 999	11,9	11,6	-0,4				
Pareto pengemarked	90 361 360	85 415 645	-4 945 715	5,2	4,9	-0,3				
BANK/PENGE MARKED	297 763 273	291 759 274	-6 004 000	17,2	16,7	-0,4	15,0	1,7	25,0	10,0
Pareto omløpsobligasjoner	365 501 725	365 897 951	396 226	21,1	21,0	-0,1				
DNB omløpsobligasjoner	98 634 091	103 925 577	5 291 486	5,7	6,0	0,3				
SUM OMLØPSOBLIGASJONER	464 135 816	469 823 528	5 687 712	26,8	27,0	0,2	18,0	9,0	30,0	20,0
RENTEPLASSERINGER	761 899 089	761 582 801	- 316 288	44,0	43,7	-0,2	33,0	10,7		
Realobl. Trønderenergi-bokført	153 930 221	153 974 533	44 312	8,9	8,8	-0,0				
SUM ANLEGGSOBLIGASJONER	153 930 221	153 974 533	44 312	8,9	8,8	-0,0	20,0	-11,2	30,0	5,0
Carnegie eiendom	22 418 322	22 438 056	19 734	1,3	1,3	-0,0	2,0	-0,7	5,0	0,0
SUM ANDRE AKTIVAKLASSE	176 348 543	176 412 589	64 046	10,2	10,1	-0,0	22,0	-11,9		
Total	1 733 519 778	1 742 175 981	8 656 203	100,0	100,0	0,0	100,0			

Oversikt – Balanser fortsetter på side 2

B) AVKASTNING

Dato: 31.03.2015

Cultiva – kroneavkastning

Alle beløp i NOK	Perioden 1.3.2015– 31.03.2015			Hittil i år		
	Avkastning totalt	Renter / utbytte	Markedsverdi endringer	Avkastning totalt	Renter / utbytte	Markedsverdi endringer
DNB Global Indeks	6 998 688	0	6 998 688	16 195 246	0	16 195 246
KLP AksjeGlobal Indeks I	6 764 409	0	6 764 409	15 824 108	0	15 824 108
GLOBALE AKSJER - Usikrede	13 763 097	0	13 763 097	32 019 354	0	32 019 354
KLP AksjeGlobal Indeks II	- 975 036	0	- 975 036	15 428 445	0	15 428 445
GLOBALE AKSJER - Valutasikrede	- 975 036	0	- 975 036	15 428 445	0	15 428 445
Pareto norske aksjer	-3 901 173	0	-3 901 173	-1 289 103	0	-1 289 103
WW Grunnfond Invest	0	0	0	-14 039	0	-14 039
NORSKE AKSJER	-3 901 173	0	-3 901 173	-1 303 142	0	-1 303 142
Private equity	0	0	0	0	0	0
SUM PRIVATE EQUITY	0	0	0	0	0	0
AKSJEPLASSERINGER	8 886 888	0	8 886 888	46 144 657	0	46 144 657
Bankinnskudd	2 742	2 742	0	3 688	3 688	0
DNB pengemarked	578 331	615 317	-36 986	1 678 409	1 833 560	- 155 151
Pareto pengemarked	79 229	0	79 229	284 959	0	284 959
BANK/PENGEMARKED	660 302	618 059	42 243	1 967 056	1 837 248	129 808
Pareto omløpsobligasjoner	456 061	0	456 061	1 487 786	0	1 487 786
DNB omløpsobligasjoner	- 427 804	0	- 427 804	- 592 187	0	- 592 187
SUM OMLØPSOBLIGASJONER	28 256	0	28 256	895 599	0	895 599
RENTEPLASSERINGER	688 558	618 059	70 499	2 862 655	1 837 248	1 025 406
Realobl. Trønderenergi-bokført	44 312	0	44 312	1 525 656	0	1 525 656
SUM ANLEGGSOBLIGASJONER	44 312	0	44 312	1 525 656	0	1 525 656
Carnegie eiendom	19 733	0	19 733	-2 306 656	0	-2 306 656
SUM ANDRE AKTIVAKLASSER	64 045	0	64 045	- 781 000	0	- 781 000
Total	9 639 491	618 059	9 021 432	48 226 312	1 837 248	46 389 063

Budsjettkontroll fortsetter på side 4

C) AVKASTNINGSOVERSIKT

Dato: 31.03.2015

Cultiva – Avkastningsoversikt – Totalt

	1.3.2015– 31.03.2015			Hittil i år			31.03.2015		1.3.2015– 31.03.2015	
	Tidsvektet avkastning i %			Tidsvektet avkastning i %			Allokering		Avkastning	
	Portefølje	Ref. Indeks	Meravkastning	Portefølje	Ref. Indeks	Meravkastning	i NOK	i %	i NOK	bidrag i %
DNB Global Indeks	4,0	4,0	0,1	9,9	9,9	-0,1	180 700 858	10,4	6 998 688	0,4
KLP AksjeGlobal Indeks I	4,0	4,0	0,1	10,0	9,9	0,0	174 054 086	10,0	6 764 409	0,4
GLOBALE AKSJER - Usikrede	4,0	4,0	0,1	9,9	9,9	-0,0	354 754 944	20,4	13 763 097	0,4
KLP AksjeGlobal Indeks II	-0,3	-0,2	-0,1	4,9	5,0	-0,1	328 279 596	18,8	- 975 036	-0,3
GLOBALE AKSJER - Valutasikrede	-0,3	-0,2	-0,1	4,9	5,0	-0,1	328 279 596	18,8	- 975 036	-0,3
Pareto norske aksjer	-3,6	0,6	-4,2	-1,2	7,5	-8,7	102 954 651	5,9	-3 901 173	-0,3
WW Grunnfond Invest	0,0	0,6	-0,6	-3,9	7,5	-11,4	350 926	0,0	0	0,0
NORSKE AKSJER	-3,6	0,6	-4,2	-1,2	7,5	-8,7	103 305 577	5,9	-3 901 173	-0,3
Private equity	0,0	0,6	-0,6	0,0	7,5	-7,5	17 840 474	1,0	0	0,0
SUM PRIVATE EQUITY	0,0	0,6	-0,6	0,0	7,5	-7,5	17 840 474	1,0	0	0,0
AKSJEPLASSERINGER	1,1	1,6	-0,5	6,1	6,9	-0,8	804 180 591	46,2	8 886 888	0,4
Bankinnskudd	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1	4 522 411	0,3	2 742	0,0
DNB pengemarked	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2	0,2	201 821 218	11,6	578 331	0,0
Pareto pengemarked	0,1	0,1	0,0	0,3	0,2	0,1	85 415 645	4,9	79 229	0,0
BANK/PENGEMARKED	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2	0,1	291 759 274	16,7	660 302	0,0
Pareto omløpsobligasjoner	0,1	-0,3	0,4	0,4	0,1	0,3	365 897 951	21,0	456 061	0,0
DNB omløpsobligasjoner	0,0	-0,3	0,3	0,3	0,1	0,2	103 925 577	6,0	- 427 804	0,0
SUM OMLØPSOBLIGASJONER	0,1	-0,3	0,4	0,4	0,1	0,3	469 823 528	27,0	28 256	0,0
RENTEPLASSERINGER	0,1	-0,1	0,2	0,4	0,2	0,2	761 582 801	43,7	688 558	0,0
Realobl. Trønderenergi-bokført	0,0	-0,2	0,2	0,8	0,3	0,5	153 974 533	8,8	44 312	0,0
SUM ANLEGGSOBLIGASJONER	0,0	-0,2	0,2	0,8	0,3	0,5	153 974 533	8,8	44 312	0,0
Carnegie eiendom	0,1	-0,2	0,3	-9,3	0,3	-9,7	22 438 056	1,3	19 733	0,0
SUM ANDRE AKTIVAKLASSE	0,0	-0,2	0,2	-0,6	0,3	-0,9	176 412 589	10,1	64 045	0,0
Total	0,6	0,6	-0,1	2,8	3,2	-0,4	1 742 175 981	100,0	9 639 491	0,0

Avkastningsoversikt – totalt fortsetter på side 6

cultiva
Kristiansand Kommunes Energiverkstiftelse

Kapitalforvaltningsstrategi

Vedtak i styremøte 28. mars 2014:

19/13   Oppfølging av vedtatt kapitalforvaltningsstrategi

- Vedtak:**
- 1) Det skal ikke gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen med aksjeandel i intervallet 40-60 %. For øvrig opprettholdes rebalanseringsvedtaket.
  - 2) Forslag til allokeringsramme for 2014 og langsiktig mål godkjennes.
  - 3) Styret gir administrasjonen fullmakt til å investere i realrenteobligasjon fra Hafslund med lavere realrente enn minimumskravet i kapitalforvaltningsstrategien, begrenset nedad til 2,75 %.
  - 4) Styret gir administrasjonen fullmakt til å avslutte forvaltningsavtaler om globale aksjer med Pareto og Skagen, og overføre midlene til indeksforvaltning hos KLP eller DNB.
  - 5) Styret gir administrasjonen fullmakt til å bidra til avvikling av Cultivas engasjement i Nordic Financials.

INNHOOLD

DEL 1

1 INNLEDNING

- 1.1 Målet med kapitalforvaltningen
- 1.2 Organisering/ansvar
  - 1.2.1 Styret
  - 1.2.2 Daglig leder
- 1.3 Generelt om kapitalforvaltningen

2 SENTRALE BEGREPER

- 2.1 Sikkerhet
- 2.2 Risikospredning
  - 2.2.1 Strategisk diversifisering
  - 2.2.2 Taktisk diversifisering
  - 2.2.3 Risiko i forhold til Cultivas balanse
- 2.3 Likviditet
  - 2.3.1 Omsettelighet
  - 2.3.2 Kurssvingninger
- 2.4 Valutaeksponering
- 2.5 Øvrige ord og uttrykk
  - 2.5.1 Durasjon
  - 2.5.2 Rentefølsomhet/-volatilitet
  - 2.5.3 Standardavvik

3 LOV, FORSKRIFTER OG REGLER FOR KAPITALFORVALTNINGEN

- 3.1 Generelt om kapitalforvaltningen
- 3.2 Kapitalforvaltningsforskriften
- 3.3 Kapitaldekningsforskriften
- 3.4 Foreløpig konklusjon

4 ETISKE RETNINGSLINJER FOR KAPITALFORVALTNINGEN

5 KLASSIFISERING OG VURDERINGSREGLER

6 PLASSERINGSALTERNATIVENE

- 6.1 Bank/pengemarked
  - 6.1.1 Bankinnskudd
  - 6.1.2 Pengemarkedsplassing/sertifikater
- 6.2 Obligasjoner
  - 6.2.1 Omløpsobligasjoner
  - 6.2.2 Anleggsobligasjoner
  - 6.2.3 Internasjonale obligasjoner
  - 6.2.4 Aksjeindekserte obligasjoner
  - 6.2.5 Inflasjonssikrede obligasjoner
- 6.3 Aksjer
  - 6.3.1 Norske aksjer
  - 6.3.2 Utenlandske aksjer
  - 6.3.3 Aksjefond
  - 6.3.4 Strategiske plasseringer i aksjer

- 6.4 Øvrig
- 6.4.1 Eiendom
- 6.4.2 Derivater
- 6.4.3 Private equity / Aktiv eierkapital
- 6.4.4 Hedgefond
- 6.4.5 Grunnfondsbevis
- 6.4.6 Energifond

7 RISIKOEVNE

- 7.1 Bufferkapital
- 7.1.1 Stresstest
- 7.1.2 Value at Risk (VaR)
- 7.2 Egenkapital
- 7.2.1 Pensjonskassenes krav til kapitaldekning (egenkapital)
- 7.2.2 Cultivas krav til egenkapital
- 7.2.3 Konklusjon

8 INVESTERINGSPROSESS

- 8.1 Investeringsmandat
- 8.2 Rebalanseringsmekanisme
- 8.3 Rapporteringsrutiner
- 8.4 Oppfølging, kontroll og evaluering

DEL 2

9 FORVALTNINGSSTRATEGI 2013

- 9.1 Vedtak kapitalforvaltningsstrategi
- 9.2 Allokeringsrammer
- 9.3 Øvrige begrensninger
- 9.4 Risikoevne
- 9.5 Resultat 2013
- 9.5.1 Status
- 9.5.2 Stresstest
- 9.5.3 Bufferkapital

10 FORVALTNINGSSTRATEGI 2014

- 10.1 Administrasjonens forslag til tiltak
- 10.1.1 Retningslinjer for rebalansering
- 10.1.2 Allokeringsrammer
- 10.1.3 Forvaltermandater
- 10.2 Vedtak

DEL 1

1 INNLEDNING

Oppsummert kan man si at den generelle målsetting med dette strategidokumentet er å utforme kapitalforvaltningen til Cultiva på en slik måte at det er sammenheng mellom lover/forskrifter, balansesammensetning, risikoevne/bufferkapital og Cultivas forpliktelser

Kapitalforvaltningsstrategien er delt opp i to deler. Del I består av 8 kapitler som tar for seg sentrale begreper særegne forhold som gjelder Cultiva.

Del II består av to kapitler. Kapittel 9 beskriver fjorårets resultat. Kapittel 10 er strategien for årets kapitalforvaltning.

1.1 Målet med kapitalforvaltningen

Fra stiftelsens vedtekter:

§ 4

Stiftelseskapital er kr 1 133 800 000,-. (Endret fra kr 1 440 050 000,- i styremøte 07.05.10.)

Stiftelsens kapital skal hvert år tillegges et beløp som er tilstrekkelig til at stiftelsen opprettholder sin realverdi. Den øvrige avkastningen kan brukes det enkelte år til å fremme stiftelsens formål eller tillegges et rentefond som kan benyttes senere år.

Grunnkapital og tilleggskapital må aldri angripes. Hvis stiftelsens eiendeler har sunket i verdi slik at grunnkapital og tilleggskapital er angrepet, kan årlig utbetaling ikke finne sted før grunnkapital og tilleggskapital er oppfylt.

§ 5

Stiftelsens midler forvaltes av styret. Styret kan delegere forvaltningen til daglig leder, men stiftelsens styre må gi instruks og retningslinjer for forvaltningen. Midlene må ikke anbringes på en måte som anses som spekulasjonspreget.

Midlene skal fortrinnsvis investeres i aksjer og obligasjoner direkte, i verdifond eller i fast eiendom.

Forvaltningen av Cultivas kapital er den ene overordnede oppgaven som gir grunnlaget for den neste oppgaven som er å tildele prosjekt- og investeringsstøtte i henhold til stiftelsens formålsparagraf.

Dette dokumentet sammenfatter de rammebetingelser som skal gjelde for Cultivas kapitalforvaltning. Samtidig skal det gi uttrykk for de målsettinger som bør knyttes til kapitalforvaltningen. Til sist skal det fremgå hvilke plasseringsprodukter som skal benyttes for å oppnå de ønskede målsettinger.

Definisjoner:

Stiftelseskapital er selskapets grunnkapital som er registrert i stiftelsesregisteret hos Stiftelsestilsynet.

Tilleggs kapital tilsvarer akkumulerte tillegg til stiftelsens grunnkapital for å opprettholde realverdien. Tilleggs kapital fremgår som en egen post i balansen klassifisert under innskutt egenkapital.

Stiftelsens kapital er summen av grunnkapital og tilleggs kapital.

Rentefond (jf § 4) vil være ikke utdelt avkastning som settes av for bruk senere år. Avsetningene kan være øremerket til et bestemt formål, eller være en generell avsetning som kan disponeres senere år. Slike avsetninger vil vises i stiftelsens balanse under opptjent egenkapital.

1.2 Organisering/ansvar

1.2.1 Styret

Styret har ut fra lov og vedtekter presisert sine oppgaver slik:

- a. Styret skal innrette Cultivas kapitalforvaltning slik at investeringene kan foretas og følges opp av eksterne forvaltere.
- b. Styret skal sørge for å innhente tilstrekkelig informasjon om og holde seg løpende orientert om investeringene for å kunne vurdere om de enkelte investeringer tilfredsstillende stiftelsens formål, ønskede etiske standarder og for øvrig er i samsvar med de mandater og instruksjoner som forvalterne er undergitt.
- c. Styret skal besørge at kapitalforvaltningen undergis en tilfredsstillende og overordnet risikostyring til enhver tid. Styret plikter å besørge at den samlede kapitalforvaltningen av stiftelsens midler tilfredsstillende bestemmelsene i Cultivas vedtekter, og at det sikres at instruksjoner for eventuelle forvaltere inneholder bestemmelser som ivaretar dette forhold.
- d. Styret har ansvaret for å besørge at honorarer til eksterne forvaltere eller rådgivere for stiftelsen holdes innenfor rimelige grenser, og at det ikke avtales honorarordninger som avviker fra det som er alminnelig akseptert i markedet for tilsvarende tjenester.
- e. Styret skal besørge at kapitalforvaltningen innordnes slik at det frigjøres likvide midler til utdelinger som forutsatt i Cultivas formål.
- f. Styret skal sørge for at det utarbeides etiske retningslinjer for kapitalforvaltningen.
- g. Styret kan knytte til seg et rådgivende organ (Investeringsrådet) for kapitalforvaltningen for å kunne drøfte valg av investeringsstrategi og plasseringsalternativer, samt hente råd om valg av forvaltere. Investeringsrådet skal bestå av uavhengige personer med spesiell kompetanse innen finansforvaltning.

Rapportering:

Styret skal etablere regelmessige rutiner for rapportering vedrørende kapitalforvaltning, tildeling og løpende drift og behandle slike rapporter i de løpende styremøtene.

1.2.2 Daglig leder

Styret har ut fra lov og vedtekter presisert daglig leders oppgaver slik:

Stiftelsesloven § 35:

Daglig leder står for den daglige ledelse av stiftelsens virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter stiftelsens forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

Daglig leder skal sørge for at stiftelsens regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte

Cultivas vedtekter §9:

Styret ansetter daglig leder og fastsetter dennes lønns- og arbeidsvilkår. Det hører inn under den daglige ledelsen å sørge for forvaltning av midler i henhold til styrets retningslinjer, behandler søknader om tilskudd og avgi innstilling overfor styret.

I tillegg presiseres følgende oppgaver til daglig leder:

- Det hører inn under den daglige ledelsen å følge opp forvaltningen av Cultivas midler i henhold til styrets retningslinjer, behandle søknader om tilskudd og avgi innstilling overfor styret om tilskudd og annen kapitalanvendelse til fremme av stiftelsens formål.
- Daglig leder skal ha ansvaret for å utføre styrets beslutninger om stiftelsens kapitalforvaltning og utbetalinger fra stiftelsen.
- Daglig leder er ansvarlig for å tilrettelegge og forberede saker for behandling i styret.
- Daglig leder skal sørge for at Cultivas regnskaper til enhver tid er i samsvar med regnskapsloven og andre relevante lover og forskrifter og skal i samråd med styret påse at stiftelsens formuesforvaltning er ordnet på betryggende måte.
- Daglig leder har rett og plikt til å delta i styremøter med mindre styret bestemmer annerledes for den enkelte sak.
- Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret nærmere redegjørelse for bestemte saker.
- Daglig leder skal på månedlig basis avgi skriftlig rapport til styrets leder eller den styret utpeker med angivelse av status for kapitalforvaltningen, vesentlige disposisjoner i perioden samt andre forhold av betydning for forvaltningen.
- Daglig leder skal hvert tertial avgi en mer utførlig rapport til styret med beskrivelse av Cultivas investeringer, status, verdiutvikling, forventet utvikling, disposisjoner i perioden samt andre forhold av betydning for forvaltningen."

1.3 Generelt om kapitalforvaltningen

Oppsummert kan man si at den generelle målsetting med dette strategidokumentet er å utforme kapitalforvaltningen til Cultiva på en slik måte at det er sammenheng mellom lover/forskrifter, balansesammensetning, risikoevne/bufferkapital og Cultivas forpliktelser.

2. SENTRALE BEGREPER

2.1 Sikkerhet

Hensynet til sikkerheten skal stå sentralt i forhold til Cultivas kapitalforvaltning.

2.2. Risikospredning

Det finnes ingen enkel metode for å definere risiko på en portefølje. En tilnærming til definisjon er;

«sannsynligheten for ikke å oppnå en ønsket avkastning»

Denne avkastningen kan være et gitt måltall, for eksempel 6,5 % årlig avkastning, eller en benchmark som Oslo Børs Hovedindeks. Vanlig er det også å sammenfatte risiko gjennom standardavvik. Brukt på finansielle data gir dette uttrykk for variabiliteten på avkastningen.

All sparing innebærer en eller annen form for risiko. Ulike spareformer har forskjellig risiko, og derav forskjellig avkastningspotensial.

Cultiva skal ha en klar holdning til risikobegrepet i sin kapitalforvaltning. Videre skal man til enhver tid benytte muligheten til å spre plasseringene, for på den måten å kunne møte tilbakeslag som kan ramme deler av markedet. Denne risikospredningen henspeiler både på strategisk og taktisk diversifisering.

2.2.1 Strategisk diversifisering

Strategisk diversifisering refererer seg til hvordan Cultiva fordeler midlene på de ulike aktivaklassene som f.eks. aksjer, obligasjoner, eiendom osv. En god spredning av Cultivas investeringer innen de ulike aktivaklassene vil kunne bidra til å redusere Cultivas risikoeksponering.

Cultivas styre skal fastsette de ytre rammer for slik fordeling mellom de ulike aktivaklassene. Rammene skal fremgå av dette dokumentet.

2.2.2 Taktisk diversifisering

Foruten å spre risiko på ulike typer aktiva, skal Cultiva også innenfor hver aktivaklasse søke å foreta risikospredning. Kravet til risikospredning innenfor hver aktivaklasse skal være større dess større volatilitet eller standardavvik som gjelder for den bestemte aktivaklassen. Dette betyr f.eks. at kravet til spredning innenfor enkeltaksjer skal være større enn krav til spredning innenfor obligasjoner.

Cultivas styre skal fastsette de ytre rammer for spredning innenfor den enkelte aktivaklasse. Rammene skal fremgå av dette dokumentet.

2.2.3 Risiko i forhold til Cultivas balanse

Ved vurderingen av risiko skal det være porteføljens samlede risiko som skal være relevant, ikke risikoen ved hver enkelt plassering eller i hver enkelt aktivaklasse. Noen aktivaklasser med relativt høy risiko kan likevel være attraktive i en portefølje fordi de har en liten samvariasjon med de øvrige av aktivaklassene.

2.3 Likviditet

Cultiva må til enhver tid ha midler tilgjengelig til å kunne dekke en stabil utbetaling til prosjekter og investeringsstøtte, samt øvrige kostnader den er forpliktet til å dekke. Sett i forhold til forvaltningskapitalen er det løpende likviditetsbehovet relativt lite, men må hensyntas i valg av plasseringsalternativer.

2.3.1 Omsettelighet

Det skal være et rimelig likvid marked for de eiendeler som Cultiva investerer i. Deler av Cultivas samlede portefølje bør derfor kunne la seg realisere på forholdsvis kort sikt uten store tap.

2.3.2 Kurssvingninger

Eiendeler kan være mer eller mindre likvide alt etter hvor store svingninger det er i prisen på eiendelene. Stor variasjon i pris på realiseringstidspunktet kan ha stor betydning for realisasjonsverdien. Aksjer har tradisjonelt hatt en større fluktusjon i pris enn andre papirer. Cultiva skal derfor, både av hensyn til forpliktelsene på kort sikt og for å diversifisere investeringene, holde deler av sine midler i mer kortsiktige og likvide eiendeler.

2.4 Valutaeksponering

Deler av Cultivas midler kan plasseres i aktiva i utlandet for derigjennom å oppnå ytterligere risikodiversifisering.

Behovet for å kurssikre slike plasseringer skal følges opp i forhold til omfanget og spredningen på disse.

Cultivas styre skal fastsette de øvre grenser for plasseringer i fremmed valuta. Rammene skal fremgå av dette dokumentet.

2.5 Øvrige ord og uttrykk

2.5.1 Durasjon

Et begrep for løpetid der man også tar hensyn til når obligasjonen har rente- og avdragsbetalinger. Begrepet gir dermed uttrykk for når långiver får tilbake de pengene han har lånt ut.

2.5.2 Rentefølsomhet/-volatilitet

Et verdipapirs rentefølsomhet viser den mulige endring i verdipapirets verdi ved en renteendring på ett (1) prosentpoeng. Rentefølsomhet kan regnes på enkeltpapirer og som gjennomsnitt for hele porteføljer. Verdipapirer med lang løpetid har stor rentefølsomhet og er utsatt for store kursbevegelser ved endringer i markedsrenten.

Volatilitet gir tilsvarende et uttrykk for hvor mye obligasjoner eller aksjer kan svinge rundt sin egen antatte trend. Stor volatilitet innebærer at markedsverdien endres i betydelig grad mer enn trenden i markedet.

2.5.3 Standardavvik

Når vi beregner den forventede avkastningen for en investering, finner vi hvor «tyngden» av mulige avkastningsutfall vil ligge. Standardavviket gir informasjon om variabilitet eller spredningen i avkastningen.

3. LOV, FORSKRIFTER OG REGLER FOR KAPITALFORVALTNINGEN

3.1 Generelt om kapitalforvaltningen

I Stiftelsesloven av 2001 finner vi følgende:

” § 18 Forvaltning av stiftelsens kapital
Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten og mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål”

Det er foreløpig ikke kommet forskrifter eller regler som gir utfyllende forklaringer på forståelsen av denne paragraf. Geir Woxholth nevner i sin bok “STIFTELSE etter stiftelsesloven 2001” side 288 at det ikke er uvanlig at vedtekter eller stiftelsene selv viser til “de regler som til enhver tid gjelder for forvaltningen av livforsikringsselskapers og pensjonskassers midler.”

Virksomheten i pensjonskasser og pensjonsfond er regulert av lov om forsikringsselskaper og pensjonsforetak (10. juni 2005 nr 44). I 2007 ble det vedtatt en ny forskrift som regulerer livsforsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning (17. desember 2007 nr 1457). Forskriften erstattet både den gamle pensjonskasseforskriften og kapitalforvaltningsforskriften. I tillegg er det med virkning fra 1. januar 2007 vedtatt ny forskrift om minstekrav til kapitaldekning for forsikringsselskaper og pensjonskasser (22. desember 2006 nr 1616).

I Cultivas vedtekter er det ikke gitt pålegg om at reglene for livsforsikringsselskaper og pensjonskasser skal følges. Cultiva må dermed selv vurdere om det er fornuftig og/eller ønskelig å følge det regelverk som regulerer forsikringsselskaper og pensjonskasser.

3.2 Kapitalforvaltningsforskriften

Den nye kapitalforvaltningsforskriften stiller strenge krav til utarbeidelse av kapitalforvaltningsstrategi, hvordan kapitalforvaltningen skal organiseres, overvåkes og rapporteres, samt krav til risikoanalyser (stresstester).

I tillegg gir forskriften en del plasseringsbegrensninger på de ulike delene av pensjonskassenes kapital til forvaltning.

3.3 Kapitaldekningsforskriften

Minimumskravet til 8 % egenkapitaldekning opprettholdes og regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne endres i liten grad. De store endringene ligger i hvordan en beregner kapitalkravet for kredittrisiko og introduksjon av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko.

Det er lagt opp til et relativt omfattende regelverk og komplekse beregningsmetoder.

3.4 Foreløpig konklusjon

Kapitaldekningsforskriftens regler anses for å være for omfattende for Cultivas virksomhet, og anbefales ikke implementert. Det bør utarbeides en forenklet modell som er basert på retningslinjene og prinsippene i kapitaldekningsforskriften, og at de gamle reglene for stresstesting legges til grunn frem til de nye reglene for private pensjonskasser gjøres gjeldende.

Det anbefales ikke at Cultivas kapitalforvaltningsstrategi utformes identisk med regelverket som gjelder for pensjonskasser. Det foreslås å lage en strategi som kombinerer elementer både fra forvaltningsreglementet for Statens Pensjonskasse utland og regelverket for pensjonskasser.

Det anbefales at Cultiva viderefører modellen for stresstesting. Oppbygning og overvåkning av stiftelsens bufferkapital anses å være det viktigste styringsinstrumentet for å kontrollere forutsigbarhet og soliditet. Fra 2012 tas i bruk den generelle europeiske standarden for stresstesting.

4. ETISKE RETNINGSLINJER FOR KAPITALFORVALTNINGEN

Kapitalforvaltningen i Cultiva skal innrettes på en slik måte at den oppfyller kravene i de etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond - utland fastsatt i medhold av forskrift for forvaltning av Statens Pensjonsfond – Utland av 22. desember 2005 (vedlegg).

5. KLASSIFISERING OG VURDERINGSREGLER

Cultiva er underlagt regnskapslovens regler om oppstillingsplan for balansen. I finansregnskapet må derfor regnskapslovens regler følges. Stiftelsen kan imidlertid velge å bruke andre inndelinger i sin interne rapportering. Den interne rapporteringen er det styringsverktøyet som stiftelsen bruker for å følge opp den markedsrisiko stiftelsens kapital eksponeres for. Det forsiktighetshensyn som ligger bak regnskapslovgivningen vil medføre at bokførte verdier av stiftelsens investeringer i enkelte tilfeller vil avvike fra den virkelige verdien.

En forutsetning for en riktig allokering av Cultivas aktiva, vil være en oversiktlig inndeling av stiftelsens balanse i relevante «hoved»markeder eller aktivaklasser.

En hensiktsmessig inndeling av eiendelene kan gjøres i de tre hovedgruppene bank/pengemarked, obligasjoner og aksjer. Et viktig kriterium for inndelingen er tidsperspektivet som ligger til grunn for investeringen. Risikobeskrivelsen utledes i det vesentligste av tidsperspektivet. Hovedgruppene vil videre bli delt opp i nærmere definerte aktivaklasser.

Regnskapslovens vurderingsregler skiller mellom anleggsmidler (eiendeler ervervet til varig eie eller bruk) og omløpsmidler (residualpost).

Anleggsmidler

Anleggsmidler verdsettes i finansregnskapet til anskaffelseskost. Anleggsmidler skal nedskrives til virkelig verdi dersom det oppstår et verdifall som ikke forventes å være forbigående. Nedskrivningen kan senere reverseres tilbake til anskaffelseskost dersom virkelig verdi passerer anskaffelseskost.

Omløpsmidler

Omløpsmidler skal iht regnskapsloven verdsettes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. For slike plasseringer vil dermed en verdinedgang fremgå av finansregnskapet, mens en verdistigning utover anskaffelseskost ikke vil vises. Fra denne regelen gis det unntak for markedsbaserte finansielle omløpsmidler. Slike plasseringer skal ved gitte forutsetninger vurderes til virkelig verdi.

6 Plasseringsalternativer / Aktivaklasser

De ulike plasseringsalternativene er forsøkt gruppert etter bindingstid og kredittrisikobindinger.

6.1 Bank/pengemarked

Fellesnevner for gruppen bank/pengemarked er kortsiktigheten i plasseringen, med spesiell fokus på tidsperspektivet på avkastningsdelen. Avkastning på plasseringer innenfor denne gruppen får en forholdsvis umiddelbar tilpasning til den rentesituasjon som gjelder ellers i samfunnet.

6.1.1 Bankinnskudd

Innskudd i bank regnes som en trygg plassering. Ingen andre plasseringsformer har en lovbestemt innskuddsgaranti. Denne innskuddsgarantien gir enkeltinnskyttere sikkerhet for innestående beløp inntil 2 mill. pr. bank. Innskuddsgarantien er knyttet til sparebankenes og forretningsbankenes sikringsfond.

Den «norske» innskuddsgarantien på 2 mill er vesentlig høyere enn det som er nødvendig for å oppfylle internasjonale regler. Regelverket er lempet i forhold til tidligere, da vi hadde det som måtte oppfattes som en total innskuddsgaranti i norske banker.

Selv om den formelle garantiforpliktelsen er skjerpet i disfavør av innskyterne, drar andre momenter i motsatt retning, så som skjerpede egenkapitalkrav og tettere oppfølging fra det offentlige gjennom f.eks. tilsyn fra Kredittilsynet. Sikkerheten for Cultivas bankinnskudd ligger først og fremst i bankenes egenkapital. Myndighetenes krav til bankenes egenkapital ligger i dag på 8 %.

De fleste typer bankinnskudd har i dag en forholdsvis rask tilpasning til det som oppfattes som det løpende generelle rentenivået i markedet. Ulike typer referanserenter kan avtales for å kontrollere rentefastsettelsen i den enkelte bank.

Bankinnskudd kan også plasseres på termin, dvs. at renten for en avtalt periode fastsettes på forhånd. Banker tilbyr denne type plasseringsform for perioder av inntil ett år.

Verdiøkningen på bankinnskudd representeres ved renteinntekter. Renteinntekter inntektsføres i regnskapet i den periode de er påløpt.

6.1.2 Pengemarkedsplassing/sertifikater

Plassering i pengemarkedet kan enten gjøres i enkeltsertifikater eller i pengemarkedsfond som i realiteten er en sammensetning av enkeltsertifikater. Et sertifikat er et rentebærende papir med løpetid under ett år, eller i realiteten en kortsiktig obligasjon (beskrives i d. f.).

Risikoen med plassering i pengemarkedet knyttes til utsteder av det enkelte rentepapiret. Cultiva bør derfor angi nærmere hvilke enkeltutstedere, grupper av utstedere eller eventuelt hvilket ratingnivå som aksepteres på denne delen av porteføljen.

6.2 Obligasjoner

Generelt er det slik at et høyt rentenivå er gunstig for Cultiva, da dette i det lange løpet gir oss god avkastning på våre midler (gitt at inflasjonen er lavere enn det generelle rentenivået). Perioder med svingninger i rentenivået, gjør at en bør skille mellom omløpsobligasjoner, internasjonale obligasjoner, anleggsobligasjoner og aksjeindekserte obligasjoner.

Ved plassering av midler i obligasjoner låner man bort midler til en på forhånd fastsatt rente over en avtalt periode.

Dersom markedsrenten stiger, vil en obligasjon med en rente fastsatt på et tidligere tidspunkt i en avtalt periode gi en ugunstig avkastning for obligasjonseier. Verdien på obligasjonen synker. Omvendt når renten ellers går ned, da stiger obligasjonens verdi. Risikoen for endringer i rentenivået betegnes som renterisikoen.

Det er løpetiden på obligasjonen som avgjør i hvor stor utstrekning obligasjonen synker eller stiger i verdi. Lang bindingstid gir størst utslag.

For obligasjoner vil det alltid være risiko for at utsteder ikke skal kunne gjøre opp sine forpliktelser. Denne type risiko betegnes om kredittrisikoen.

6.2.1 Omløpsobligasjoner

Omløpsobligasjoner er obligasjoner som inngår i en handelsportefølje, og som kan omsettes fortløpende dersom det oppstår endringer i markedet. Slike obligasjoner vil være et markedsbasert finansielt omløpsmiddel, og det vil til enhver tid være markedsverdi som skal brukes i forhold til bokføringen.

6.2.2 Anleggsobligasjoner

Uavhengig av hvorvidt renten går opp eller ned, så gir den enkelte obligasjon (ser bort fra kredittrisiko) en fast årlig avkastning, samt at hovedstolen tilbakebetales på forfallstidspunktet. Regnskapsmessig er det derfor slik at i de tilfeller hvor man positivt bestemmer seg for å sitte på obligasjonen frem til forfall, så regnskapsføres denne til anskaffelseskost, med en betinget nedskrivningsplikt ved varig verdifall.

En anleggsobligasjon som holdes helt til forfall vil kun gi den avtalte rente i avkastning. Endringer i markedsrenten vil dermed ikke påvirke den avkastning (i form av renteinntekter) som Cultiva oppnår. Ved fall i markedsrenten kan Cultiva, ved å reklassifisere til omløpsobligasjoner, kunne ta ut kursgevinsten som oppstår fordi det er avtalt en høyere rente enn den renten som kan oppnås i markedet på realisasjonstidspunktet.

Anleggsobligasjoner vil være et virkemiddel for å stabilisere den regnskapsmessige avkastningen på midlene, men vil vanskelig kunne gi en høyere avkastning enn markedet.

6.2.3 Internasjonale obligasjoner

Man oppnår en viss gevinst gjennom internasjonal diversifisering, samtidig med at det norske markedet for rentepapirer er forholdsvis lite, noe som bl.a. kan forklares med et stadig synkende lånebehov for den norske stat. Det må også for internasjonale obligasjoner skilles mellom omløps- og anleggsobligasjoner.

6.2.4 Aksjeindekserte obligasjoner

En aksjeindeksobligasjon er en obligasjon der avkastningen er knyttet til kursutviklingen på ett eller flere aksjemarkeder. Hvert aksjemarked representeres av en aksjeindeks som viser hvor mye aksjekursene har steget eller sunket.

Det er normalt at finansforetak utsteder aksjeindekserte obligasjoner. Foretaket garanterer normalt at hovedstolen av investeringen tilbakebetales til et gitt forfallstidspunkt.

Aksjeindekserte obligasjoner bør klassifiseres som anleggsobligasjoner, da løpetiden normalt ligger i intervallet 3-10 år.

Muligheten til å inntektsføre resultat fra det ene året til det andre kan variere, og for standardprodukter innenfor denne kategorien må man normalt vente til forfallstidspunkt før avkastning kan resultatføres.

6.2.5 Inflasjonssikrede obligasjoner

Utsteder av en inflasjonssikret obligasjon forplikter seg til å betale en fast, reell rente med jevne mellomrom, og et reelt innløsningsbeløp ved forfall. I tillegg betales en kompensasjon for den løpende utvikling i en definert inflasjonsindeks. Etter hvert som realrenten i markedet forandres, vil den reelle prisen på obligasjonen forandres.

6.3 Aksjer

Det er godt historisk belegg for å si at man i et lengre tidsperspektiv får en risikopremie (meravkastning) ved å investere i aksjer fremfor i andre typer aktiva som er mulig å investere i. Aksjeplasseringer skjer imidlertid i utgangspunktet med en udefinert tidshorisont, i og med at man fortløpende (dog til en viss grad avhengig av likviditet i aksjen) kan velge å realisere de aktuelle aksjene.

Den naturlige motposten til den forventede risikopremien, er faren for de mer kortsiktige fluktuasjoner i aksjens verdi. Slike svingninger kan være betydelige

fra det ene året til det andre, og tilsier at man ved investeringer i aksjer bør legge et langsiktig perspektiv til grunn.

6.3.1 Norske aksjer

For årene 1997-2007 har totalindeksen på Oslo børs økt med 180 %, dvs. et snitt på 18 % i året. I den samme perioden har årlig endring variert fra minus 31,1 % i 2002 til 48,4 % i 1999 og 2003. I 1998 falt totalindeksen med 54%, noe som ga en akkumulert avkastning fra 1997 på 29% eller 2,6% pr år. Dette viser hvordan noe av den omtalte svingningsrisikoen ved aksjeplasseringer utjevnes over tid.

Norske aksjer inndeles delvis etter størrelsen på selskapet. De største selskapene, som dermed også må betegnes som å representere de mest likvide aksjene, er notert på det som kalles hovedlisten til Oslo børs. Børsnoterte norske aksjer verdsettes i regnskapet til kursverdi.

6.3.2 Utenlandske aksjer

En bredt sammensatt portefølje av utenlandske aksjer vil innebære risikoutjevning i forhold til om Cultiva bare er plassert i norske aksjer. Dette fordi konjunkturer i enkeltmarkeder avdempes når verdensmarkedet sees under ett. Volatiliteten i en sammensatt portefølje av utenlandske aksjer vil normalt være lavere enn for en norsk portefølje. Dette skal igjen gi seg utslag i at vi bør kreve en høyere avkastning for Cultivas plasseringer i det norske aksjemarkedet enn tilsvarende for utenlandske aksjeplasseringer. Utenlandske aksjer notert på børs vil i regnskapet verdsettes til kursverdi.

6.3.3 Aksjefond

Hvis omfanget av en aksjeportefølje er begrenset, spesielt med tanke på nominelle kroneverdier, kan plasseringer i aksjefond være et aktuelt alternativ. Med en liten portefølje av enkeltaksjer vil det være vanskelig å oppnå en hensiktsmessig diversifisering på porteføljen.

I aksjefond vil man oppnå en portefølje av aksjer satt sammen etter en fastsatt investeringsprofil som skal gjelde for det aktuelle fond. Fondsforvalter får en fastsatt provisjon som avregnes løpende i verdiutviklingen på fondet.

I forhold til regnskapsreglene er det forholdsvis små forskjeller mellom plasseringer i enkeltaksjer og plasseringer i aksjefond. Investeringer i aksjefond vil normalt være enklere å håndtere administrativt, da det vil være fondet som sørger for nødvendige tilpasninger til de rådende markedssyn som gjelder til enhver tid.

Cultiva bør derfor ha en løpende vurdering av hvorvidt de aktive forvaltere som er utpekt, oppnår bedre resultater på sine plasseringer i enkeltaksjer, enn det som ville være tilfellet for sammenliknbare aksjefond.

6.3.4 Strategiske plasseringer i aksjer

Dersom det skulle være ønskelig med et strategisk oppkjøp av aksjer i andre selskaper, vil investeringen klassifiseres som en anleggsinvestering. Dette medfører at verdistigning på aksjene ikke vil gjenspeiles i regnskapet, da aksjene skal verdsettes til anskaffelseskost.

For Cultiva vil slike plasseringer normalt ikke være ønskelig. I enkelte tilfeller kan det bli aktuelt, men plasseringsbeløpene vil da være marginale i forhold til grunnkapitalen.

6.4 Øvrig

Ut over de aktivklassene som er beskrevet, gjenstår det fortsatt andre alternativer. Eiendomsinvestering har historisk vært et alternativ, mens handel med derivater også beskrives i det følgende. I tillegg må Cultiva til en hver tid måtte vurdere innføring av nye plasseringsprodukter.

6.4.1 Eiendom

Cultiva har adgang til å investere i eiendom. Det bør være begrensninger for hvor stort enkeltengasjement Cultiva kan akseptere knyttet mot en enkelt eiendom, eller flere eiendommer som ligger så tett sammen at de må anses som en enkelt plassering.

6.4.2 Derivater

Opsjons- og terminkontrakter kan være produkter som er hensiktsmessige for å redusere den risiko som enkelte verdipapirer har når det gjelder rente- og kursrisiko. Dette fordrer at kontraktene konkret tilpasses Cultivas øvrige portefølje, noe som forutsetter både kjennskap til gjeldende portefølje og til hvordan handel med opsjons- og terminkontrakter fungerer. Forutsatt at denne kompetansen er til stede, kan bruk av slike produkter være hensiktsmessig for Cultiva, og være med på å gi høyere avkastning til en lavere risiko.

6.4.3 Private equity/Aktiv eierkapital

Private equity brukes som samlebetegnelse på såkornkapital, venturekapital og buy out-kapital.

Såkornfasen er betegnelsen på den helt tidlige fasen i en bedrifts liv, før det er etablert en omsetning av betydning eller overhodet. Vanligvis foreligger det fortsatt en betydelig teknologisk risiko. Såkornfond investerer i svært usikre prosjekter, og i alle vestlige land er staten en betydelig risikoavlaster for investorer i denne fasen.

Ventureselskapene investerer i gründer- og vekstselskaper i en ekspansjonsfase med betydelig markedsrisiko. I venturefinansierte selskaper vil ledelsen ofte ha behov for tilgang til kommersiell kompetanse. Ventureselskapene bidrar vanligvis med styreverv og tett oppfølging i tillegg til kapital.

Buy out virksomhet er videreutvikling av modne selskaper. Utgangspunktet er ofte bedrifter som har utviklingsmessig stagnert i sitt eksisterende eierskap.

De som investerer i private equity gjør dette fordi klassen gir høy avkastning. Typisk har private equity med 5, 10 og 20 års horisont i USA gitt avkastning mellom 15-25 % pr. år. De som investerer er hovedsakelig private/selskaper med formue og institusjonelle finansielle investorer, f.eks. pensjonskasser som allokterer en andel (typisk 3-8 %) av sin kapital til investeringer innen private equity. Å være investor i private equity krever langsiktighet fordi de selskaper det er investert i skal vokse/modne fra 3-7 år før de selges og avkastning beregnes.

6.4.4 Hedgefond

Et hedgefond har som mål å gi en viss absolutt avkastning, uavhengig av om børser og renter går opp eller ned. I tillegg til en jevn, absolutt avkastning, skal et hedgefond redusere volatiliteten mest mulig. Slike fond vil kunne gi samme avkastning som børsen over tid, men med lavere svingninger.

Hedgefond som aktivaklasse skal ha en relativ lav samvariasjon med avkastningen til andre aktivaklasser. Dette innebærer at avkastningen til hedgefond i liten grad svinger i takt med avkastningen til de andre aktivaklassene over tid. Resultatet er en betydelig reduksjon av risikoen i en portefølje der man inkluderer hedgefond. Disse egenskapene er svært verdifulle fordi man ved å inkludere hedgefond i en portefølje kan få høyere forventet avkastning ved å ta samme risiko, eller få samme forventet avkastning ved å ta lavere risiko i forhold til markedsrisiko.

6.4.5 Grunnfondsbevis

Sparebankene i Norge har tradisjonelt vært organisert som selveiende stiftelser, hvor egenkapitalen i all hovedsak har bestått av tidligere års tilbakeholdt overskudd. Sparebankloven ble i 1987 endret slik at de sparebankene som ønsker det, kan hente inn kapital i markedet ved å utstede grunnfondsbevis. Sparebankenes grunnfondsbevis ligner mye på aksjer, men det er noen forskjeller knyttet til eierrett til selskapsformuen og innflytelse i bankens organer. Grunnfondsbevis er fritt omsettelige verdipapirer som kan noteres på Oslo Børs.

6.4.6 Energifond

Med energiloven av 1990, var Norge tidlig ute med å liberalisere kraftmarkedet. Flere land følger etter og åpner opp sine markeder for fri omsetning av kraftkontrakter og det finnes en felles nordisk kraftbørs med hovedkvarter i Oslo som heter Nord Pool ASA. Det finnes fond som handler i kraftkontrakter og andre energikontrakter med hovedfokus på elektrisk kraft. Historisk har resultatene i denne type virksomhet vært god for de beste aktørene, uavhengig om strømprisene stiger eller synker. Avkastningen har hatt liten korrelasjon mot avkastningen i øvrige kapitalmarkeder.

7. RISIKOEVNE

Cultiva er en selveiende stiftelse, og har dermed ingen eiere som forventer en direkte avkastning på den investerte kapitalen. Stifteren har ved å overføre midler til en selveid stiftelse gitt avkall på muligheten til å få avkastningen av disse midlene, og har i vedtektene gitt retningslinjer for hvem eller hva denne avkastningen skal brukes til. Dette innebærer at Cultiva ikke er eksponert for den risikoen at investorene trekker tilbake sin investerte kapital dersom avkastningen ikke er god nok.

Selv om Cultiva ikke direkte har eiere som stiller krav, vil det være store forventninger i kommunen og lokalsamfunnet om at stiftelsens midler skal forvaltes på en måte som gir en god avkastning.

For å oppnå en avkastning som er høyere enn bankrentene, må hele eller deler av midlene investeres i alternative plasseringer med en høyere risiko. Viljen til å

ta risiko premieres med muligheter for høyere avkastning (men også større muligheter for at prosjektet mislykkes)

For Cultiva er det to typer risiko som stiftelsen bør ha evne til å håndtere:

- mulige tap på investeringene på grunn av svingninger i markedet
- mulighet for å gi stabile og forutsigbare utbetalinger selv om avkastningen enkelte år egentlig er for liten til å kunne dele ut midler

Cultivas evne til å takle svingninger i markedet for sine investeringsvalg kan kvantifiseres ved å se på soliditeten uttrykt ved Cultivas bufferkapital, mens evnen til å gi stabile og forutsigbare utbetalinger kan kvantifiseres ved å se på soliditeten uttrykt ved Cultivas egenkapital utover inflasjonsjustert grunnkapital.

7.1 Bufferkapital

Stiftelsens bufferkapital vil være et anslag på hvor store tap på investeringene stiftelsen kan tåle før stiftelsens inflasjonsjusterte grunnkapital forringes.

For Cultiva vil det være viktig å opparbeide en bufferkapital av hensyn til økt handlefrihet i finansforvaltningen som gir grunnlag for å øke risikoen i balansen og dermed øke mulighetene for høyere avkastning over tid.

I den løpende rapporteringen til styret skal det etableres rutiner for å anslå Cultivas bufferkapital for å kunne vurdere om bufferkapitalen er forsvarlig i forhold til den markedsrisiko stiftelsen er eksponert for. Bufferkapital vil ikke fremgå direkte fra stiftelsens regnskaper, og vil måtte beregnes ved hver rapportering. Beregningen skal baseres på følgende:

Portefølje vurdert til markedsverdi
- Inflasjonsjustert grunnkapital
- Ikke utbetalte bevilgninger (prosjektgjeld)
= Bufferkapital

7.1.1 Stresstest

Et uttrykk for den faktiske risiko i Cultivas portefølje, er det kurstapet som fremkommer ved gjennomføring av en såkalt stresstest. Stresstesten er et verktøy for å måle tapspotensialet i stiftelsens portefølje av investeringer dersom gitte forutsetninger slår til (katastrofeutfall).

Stresstesten skal forelegges styret i hvert styremøte sammen med øvrig rapportering fra finansforvaltningen.

Cultiva skal gjennomføre stresstester på porteføljen for å måle tapet som oppstår ved følgende hendelser;

- en økning i det generelle rentenivået
- fall i verdien av private equity investeringer
- fall i norske og utenlandske aksjeverdier
- fall i eiendomsmarkedet

Cultiva bruker fra 2012 den europeiske standarden for stresstesting av porteføljen.

Dersom resultatene fra stresstesten viser at Cultiva kan bli påført tap som overstiger bufferkapitalen, bør Cultiva vurdere å iverksette tiltak for å redusere markedsrisikoen eller øke bufferkapitalen.

Styret skal ved årlig gjennomgang av Cultivas kapitalforvaltningsstrategi, gjennom aktuelle stresstester, ta stilling til Cultivas risikoevne. Dette gjøres ved å sammenholde tapspotensialet med Cultivas bufferkapital, for derigjennom å komme frem til et såkalt risikotoleransenivå.

7.1.2 Value at Risk (VaR)

Value at Risk er et risikomål som forteller hvilket verditap som kan inntreffe i løpet av ett år, eksempelvis: det er mindre enn 95 % sannsynlighet for at tapet blir mindre enn x kr eller x %. Beregningen er basert på historiske data og forutsetninger om fremtidig avkastning.

Value at Risk skal forelegges styret hvert år i forbindelse med revisjon av kapitalforvaltningsstrategien.

7.2 Egenkapital

Oppbygning av en egenkapital utover grunnkapital og tilleggskapital, vil kunne bedre muligheten til forutsigbarhet og stabilitet i de årlige utbetalingene fra stiftelsen.

Stiftelsens bokførte egenkapital vil bestå av:

Grunnkapital

+ Tilleggskapital (akkumulerte inflasjonsjusteringer)

= Inflasjonsjustert egenkapital

+ Annen egenkapital (akk. avkastning som ikke er utdelt eller brukt til adm)

= Bokført egenkapital

Den reelle egenkapitalen vil avvike fra den bokførte pga at enkelte eiendeler ikke vurderes til virkelig verdi i regnskapet.

7.2.1 Pensjonskassenes krav til kapitaldekning (egenkapital)

Kapitaldekningsforskriften krever at egenkapitalen i pensjonskasser skal være på minimum 8 % av et særskilt definert beregningsgrunnlag.

7.2.2 Cultivas krav til egenkapital

Dette er et viktig prinsipp som styret må ta stilling til. Cultiva er ikke pålagt å følge reglene for pensjonskasser, men kan selv velge å gjøre dette.

Momenter for å kreve egenkapital utover grunnkapitalen:

- I pensjonskasser og livselskaper er det hensynet til de løpende forpliktelser som krever dette. For Cultiva er de langsiktige juridiske forpliktelsene ikke til stede, men det er likevel ønskelig at Cultiva kan yte stabile årlige tilskudd.

- Vi har ikke "småsparere" som skal sikres sine innskudd slik en har i en bank/pensjonskasse.

Momenter mot å kreve egenkapital utover grunnkapitalen:

- Dersom vi må opparbeide egenkapital går det lengre tid før vi kan gå inn i aksjemarkedet.

Vi kan velge mellom følgende:

- Følge pensjonskassenes krav til 8 %
- Se bort fra krav til egenkapital og si at bufferkapital er tilstrekkelig
- Velge en mellomting mellom 0 % og 8 %. Valget begrunnes med at vi ikke har lovpålagte krav om egenkapital, men vi velger likevel å pålegge oss selv krav om egenkapital fordi mottakere av flerårige prosjektmidler kan ha trygghet for at Cultiva har penger til utdeling.

7.2.3 Konklusjon

I forbindelse med overgang til ny stresstest etter europeisk standard (se styresak 11. mai 2012) viste det seg at ny stresstest var om lag på samme nivå som tidligere stresstest samt egenpålagt minimumskrav til egenkapital. Det egenpålagte minimumskravet til egenkapital ble derfor tatt bort.

8 INVESTERINGSPROSESS

Investeringsprosessen for Cultiva kan deles inn i 2 nivåer.

Det strategiske nivå omfatter fastsettelse av mål, strategier, risikostyring, vedtak om frihetsgrader (maksimums/minimumsnivå) innenfor de ulike investeringsalternativer samt rapportering. Beslutninger som fattes på det strategiske nivå skal fremgå av dette dokumentet, eller vedlegg til dette.

På det operative nivå inngår valg av forvalter, fond eller separate investeringsbeslutninger. Tilsvarende vil også analyser innenfor de ulike aksje- og rentemarkedene inngå på det operative nivå. Beslutninger som fattes på det operative nivå skal ha utgangspunkt i det strategiske nivået.

De strategiske beslutningene knyttet til sammensetningen av balansen og geografisk fordeling av plasseringene vil være viktigst for Cultivas forventede fremtidige avkastning.

8.1 Investeringsmandat

Ved utformingen av Cultivas investeringsmandat skal Cultivas risikovilje/bufferkapitalnivå og rammebetingelsene forøvrig legges særlig til grunn.

Så lenge Cultiva benytter seg av aktiv forvaltning, skal Cultiva på grunnlag av informasjon fra sine forvaltere, antyde forventet årlig avkastning sammen med sannsynligheten for at denne skal oppnås. Dette skal skje i forbindelse med årlig revisjon av kapitalforvaltningsstrategien.

Investeringsmandatet skal gi en oppstilling over aktuelle aktivaklasser. Av mandatet skal det fremgå idealportefølje, frihetsgrad og oversikt over hva som skal benyttes som sammenlikningsindekser for de ulike aktivaklasser. Eventuelle vedtak om valutasikring skal også fremgå av mandatet.

Da deler av Cultivas portefølje for tiden er lagt ut til forvaltning hos flere forvaltere, skal samlet investeringsmandat splittes opp på den enkelte forvalter.

8.2 Rebalanseringsmekanisme

Styret velger hvilke aktivaklasser Cultiva kan investere i. Disse valgene utgjør stiftelsens investeringsvekter. Det skilles mellom strategiske vekter og faktiske vekter.

De strategiske vektene for målporteføljen sier at 40 % av porteføljen skal investeres i rentepapirer, 50 % i aksjer og 10 % i eiendomsinvesteringer.

Ulik prisutvikling mellom aktivaklassene vil over tid føre til at de faktiske vektene endrer seg. Hvis verdien av aksjeporteføljen øker mer enn de andre aktivaklassene, vil aksjeandelen stige utover 60 %. Styret fastsetter frihetsgrader på de faktiske vektene, f.eks. at aksjeandelen skal ligge mellom 50 og 70 %.

Rebalansering skjer når de faktiske vektene bringes tilbake til de strategiske vektene ved kjøp eller salg av aktiva. Dette medfører transaksjonskostnader. Sjeldne rebalanseringer kan føre til at porteføljen beveger seg bort fra de strategiske vektene, mens hyppige rebalanseringer vil føre til høye transaksjonskostnader.

Administrasjonen skal sørge for at det blir gjennomført rebalansering av porteføljen når grenseverdiene i allokeringsrammene overskrides. Dersom rebalanseringen medfører at tapspotensialet i stresstesten blir høyere enn opparbeidet bufferkapital, skal beslutningen om rebalansering godkjennes av styret.

8.3 Rapporteringsrutiner

Det skal til hvert styremøte i Cultiva legges frem rapporter som viser allokeringen av Cultivas midler, sammen med løpende resultatutvikling for kapitalforvaltningen.

Overfor Cultivas aktive forvaltere skal det være et krav at disse oversender månedlige avkastningsrapporter for den portefølje som disse forvalter for Cultiva. Disse rapportene skal være Cultiva i hende senest 10 virkedager etter månedsskiftet. Rapportene skal som et minimum inneholde følgende:

- Porteføljens resultat og balanse, begge deler med bokførte og verdijusterte tall.
- Avkastningstall fordelt på aktivaklasser og samlet, samt avtalte sammenlikningsindekser
- Beholdningsoversikter
- Renteeksponering på obligasjonsporteføljen
- Fordelingsoversikter sammenholdt med instruks

- Reskontro, hovedbok, kontoutskrifter o.a.

Cultiva skal i jevnlige møter med sine aktive forvaltere gå gjennom historisk avkastning, Cultivas risikosituasjon og makroøkonomiske forhold i aksje- og rentemarkedene. Forvalterne skal i tillegg i disse møtene komme med sine anbefalinger i forhold til eventuelle endringer i investeringsmandatet.

8.4 Oppfølging, kontroll og evaluering

Cultiva skal i sine vurderinger legge til grunn at aktører som mottar forvaltningsoppdrag på Cultivas midler, søker å optimalisere risikojustert avkastning over tid i forhold til det investeringsmandat de er tildelt. Cultivas styre skal derfor legge særlig stor vekt på en løpende vurdering av samlet investeringsmandat.

Overfor den enkelte forvalter skal det primære evalueringskriterium være oppnådde resultater sett i forhold til "benchmarkavkastning" (normalavkastning) for den porteføljen som er avtalt. Selv om Cultiva skal legge et langsiktig perspektiv til grunn ved evaluering av forvalternes resultater, så skal en sikre seg at forvalterne kontinuerlig bidrar med adekvate forklaringer på eventuelle unormale avvik fra sammenlikningsindeksene.

For forvalter innebærer innføring av frihetsgrader i forvaltningen, at den andel som er angitt som hovedmandat, kan avvikes for på den måten å kunne oppnå meravkastning i forhold til "benchmarkavkastning".

I tillegg til avkastningen skal også andre forhold vektlegges i betydelig grad ved evalueringen av aktive forvaltere. Dette skal være forhold som:

- organisering av forvaltningen, særlig med hensyn til størrelse, erfaring og kompetanse
- kvalitet på månedlige rapporter som går til Cultiva
- faktiske avvik i fra det investeringsmandatet som er gitt til forvalter
- soliditet hos forvalter
- pris på tjenestene, primært uttrykt gjennom forvaltningsprovisjon

Cultivas oppfatning av servicen til forvalter skal også vektlegges i betydelig grad. I dette legger vi forvalternes evne og vilje til å respondere på Cultivas behov, tilby fleksible og i enkelte tilfeller skreddersydde løsninger, samt fungere som en viktig bidragsyter i forhold til at Cultiva løpende tilpasser sin egen kapitalforvaltningsstrategi så optimalt som mulig.

DEL 2

Del 2 av kapitalforvaltningsstrategien for Cultiva skal revideres hvert år. Fjorårets investeringsmandat skal beskrives i kapittel 9, mens eventuelle endringer og korreksjoner for det påfølgende året skal tas med i kapittel 10.

9 FORVALTNINGSSTRATEGI 2013

9.1 Vedtak om kapitalforvaltningsstrategi

Cultiva fattet følgende vedtak på styremøte 9. oktober 2013 (Enstemmig):

- 1) Aksjeandelen økes ytterligere 4 %, slik at aksjeandelen i porteføljen blir lik langsiktig mål på 40 %.
- 2) Forslag til retningslinjer for reallokering godkjennes.
- 3) Forslag til revidert allokeringsramme for 2013 godkjennes.

Det vedtatte målet om aksjeandel i porteføljen er dermed oppfylt.

Beslutningen om at før Cultiva starter nye tildelinger bør aksjeandelen være på 40 % med en stresstest som ikke overstiger 160 millioner kroner er uendret. Bufferkapitalen bør være på minimum 200 millioner kroner slik at Cultiva kan rebalansere sin portefølje ved fall i aksjekursene.

Styret vedtok i møte 20. desember 2013 at i perioden frem til neste styremøte skal det ikke gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen dersom verdiene stiger over 44 % av totalporteføljen. For øvrig opprettholdes rebalanseringsvedtaket.

9.2 Allokeringsrammer

Som revidert ramme for aktivaallokering for 2013 ble følgende vedtatt:

Aktivklasse	31.08.13	Revidert plan 2013	Min	Maks	Referanse indeks	Langsiktig mål
Bank/Pengemarked	23 %	13 %	10 %	25 %	ST1X	5 %
Obligasjoner Norge	29 %	25 %	20 %	30 %	ST4X	10 %
Sum renteplasseringer	52 %	38 %				15 %
Aksjer Norge	7 %	9 %	5 %	15 %	OSEBX	17 %
Aksjer Norden, Europa og øvrig	28 %	30 %	20 %	35 %	MSWI	22 %
Private Equity/Venture/Såkorn	1 %	1 %	0 %	2 %	OSEBX	1 %
Sum aksjeplasseringer	36 %	40 %	36 %	44 %		40 %
Eiendom Norge og utland	2 %	2 %	0 %	5 %	ST4X + 1 %	5 %
Inflasjonssikrede obligasjoner - anlegg	10 %	20 %	5 %	30 %	ST4X + 1 %	40 %
Sum andre aktivklasser	12 %	22 %				45 %
Sum	100 %	100 %				100 %

* Referanseindeksene som benyttes er:

ST1X: Oslo Børs statsobligasjonsindeks, durasjon 0,25 år

ST4S: Oslo Børs statsobligasjonsindeks, durasjon 3 år

OSEBX: Oslo Børs hovedindeks

MSWI: World Index målt i norske kroner

Som referanseindeks for totalporteføljen skal benyttes:

10 % ST1X + 25 % ST4X + 8 % OSEBX + 25 % SSB MSWI (NOK) + 32 %
(ST4X + 1 %)

(10 % pengemarked + 25 % obligasjoner + 8 % norske aksjer og private equity + 25 % globale aksjer + 32 % eiendom og realrenteobligasjoner)

Det utarbeides en norsk eiendomsindeks en gang i året og det eksisterer en global indeks for inflasjonssikrede obligasjoner (Lehman global Real). Vi har likevel valgt å bruke Oslo børs obligasjonsindeks med fast 1 % tillegg som referanseindeks for aktivklassene for langsiktig inflasjonsbeskyttelse.

Inflasjonssikrede obligasjoner skal føres som anlegg i porteføljen og ved rapportering.

9.3 Øvrige begrensninger

Durasjon for obligasjonsporteføljen: Normalt 1,5 år, minimum 0 år og maksimum 3 år.

Durasjon for pengemarkedsporteføljen: Normalt 3 måneder, minimum 0 måneder og maksimum 1 år.

Det kan gjøres plasseringer i rentepapirer utstedt av:

- Norske Stat/statsforetak inkl. papirer garantert av stat: Max 100 % av renteporteføljen
- Kommuner/fylkeskommuner inkl. papirer garantert av kommuner/fylkeskommuner. Samt obligasjoner med fortrinnsrett(OMF) / Boligforetak med offisiell kredittrating fra Standard & Poors eller Moodys. Max 80 % av renteporteføljen.
- Finans med kredittrating tilsvarende A minus eller bedre hos Standard & Poors eller Moodys, eller som har skyggerating fra finanshus som bruker samme ratingmetode. Finansinstitusjoner skal ha en forvaltningskapital større enn NOK 5 mrd. Max 50 % av porteføljen
- Kraftselskaper eller industriselskaper med kredittrating lik Investment Grade hos Standard & Poors / Moodys, eller som har skyggerating fra finanshus som bruker samme ratingmetode. Max 20 % av renteporteføljen

Ved bruk av skyggerating må kredittratingen fra to finanshus legges til grunn.

Porteføljen skal kun inneholde verdipapirer som er nominert i NOK.

Maksimal plassering i papirer utstedt av en og samme låntaker: 10 % med unntak av norske statspapirer og statsgaranterte papirer.

Det kan investeres i vel diversifiserte pengemarkeds- eller obligasjonsfond som i hovedsak tilfredsstillende ovennevnte kriterier. Inntil 30 % av renteporteføljen kan investeres i fond som inkluderer investment grade papirer i porteføljen.

Det kan investeres i realrenteobligasjoner på minimum 3 % rente og KPI på minimum 2,2 % i nettselskap, andre infrastrukturselskap med rating på minimum «Investment Grade» eller norske kommuner/stat.

Derivater kan kun benyttes til sikring av inflasjonsrisiko knyttet til obligasjonsporteføljen.

9.4 Risikoevne

Inflasjonssikrede obligasjoner vil ikke ha den samme risikoen som nominelle obligasjoner mht. kurstap ved renteoppgang. Det nominelle rentenivået vil i de aller fleste tilfeller samvariere med inflasjonen. Siden endringer i inflasjon kompenseres ved inflasjonssikrede obligasjoner, vil det ikke være naturlig å inkludere disse obligasjonene i stresstesten.

Pr. 31.12.13 var opparbeidet bufferkapital 175 millioner kroner.

9.5 Resultat 2013

9.5.1 Status pr. 31.12.13

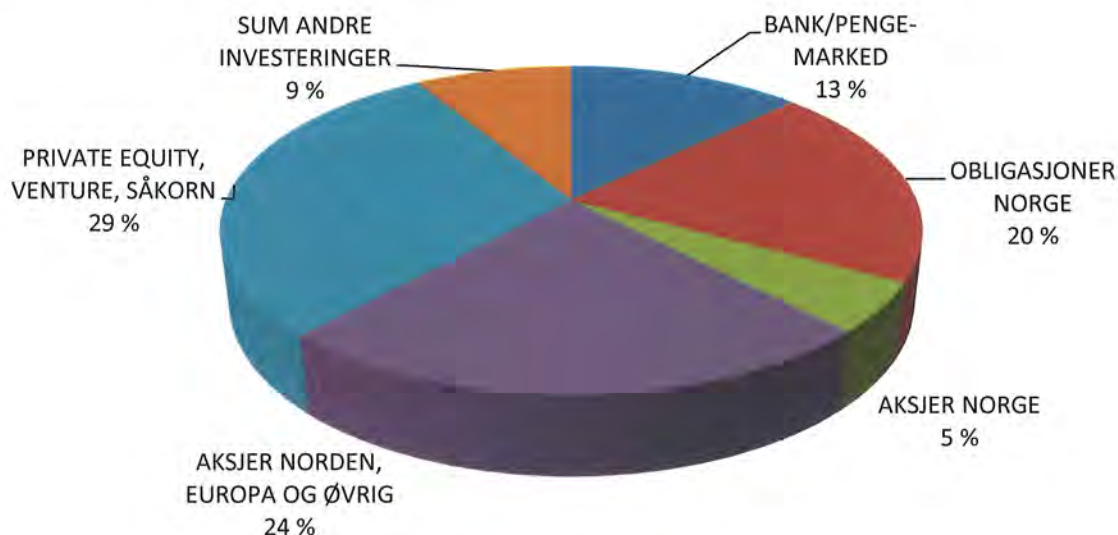
(tall i mnok)	31.12.13	i %	Strategi	Avvik
Bank/pengemarked	284,2	18 %	13 %	+5
Obligasjoner Norge	440,4	28 %	25 %	+3
Sum renteplasseringer	724,6	46 %	38 %	+8
Aksjer Norge	108,3	7 %	9 %	-2
Aksjer norden, europa og øvrig	528,2	34 %	30 %	+4
Private equity	16,0	1 %	1 %	0
Sum aksjeplasseringer	652,5	42 %	40 %	+2
Eiendom	36,3	2 %	2 %	0
Inflasjonssikrede obligasjoner	153,3	10 %	20 %	-10
Sum andre investeringer	189,6	12 %	22 %	-10
Sum	1 566,7	100 %	100 %	0

Oversikten viser at porteføljen er overvektet i rentepapirer og undervektet i inflasjonssikrede obligasjoner i forhold til revidert allokeringsramme for 2013. Dette skyldes at det har vært vanskelig å finne inflasjonssikrede obligasjoner som gir tilfredsstillende realavkastning i dagens marked, og at oppbygningen av denne aktivaklassen har tatt lengre tid enn forventet.

I tillegg hadde Cultiva ikke innbetalte investeringsforpliktelser i følgende selskaper:

	Kommitert	Ikke innbet.
Skagerak Venture Capital	25 mill	1,5 mill
Skagerak Seed Capital	10 mill	3,2 mill
Sum	35 mill	4,7 mill

Porteføljesammensetning

Avkastning

Avkastning på hele porteføljen i 2013 utgjør 139 mill. kr eller 9,9 %.

Nominell avkastning	Kr	139 477 346	9,9 %
Justering grunnkapital	Kr	-28 445 215	-2,1 %
Realavkastning pr 31.12.13	Kr	111 032 131	7,8 %

9.5.2 Stresstest

Stresstesting er et verktøy for å måle tapspotensialet i stiftelsens portefølje av investeringer dersom gitte forutsetninger slår til (katastrofeutfall). Stresstesten gir et uttrykk for den faktiske risikoen i porteføljen.

For å overvåke risikoen i porteføljen på månedsbasis har administrasjonen benyttet en enklere modell (den gamle pensjonskassemodellen) som ikke måler effekten av kredittrisiko, korrelasjonsgevinst markedsrisiko og motpartsrisiko. Erfaringene har vist at den gamle modellen det siste året har vist ca. 5 millioner kroner lavere tapspotensiale enn den nye modellen.

Pr. 31.12.13 viser gammel modell av stresstesten, justert for erfaringsmessig differanse mellom modellene, et tapspotensiale på 140 millioner kroner.

9.5.3 Bufferkapital

	31.12.13
Markedsverdi portefølje	1 566,7 mill
- Inflasjonsjustert grunnkapital	-1 383,0 mill
- Ikke utbetalte prosjektbevilgninger	-8,6 mill
Beregnet bufferkapital	175,1 mill
- Tapspotensiale stresstest	-139,6 mill
Over/underdekning bufferkapital	35,4 mill

10 REVIDERT FORVALTNINGSSTRATEGI 2014

10.1 Administrasjonens forslag til tiltak

I kapittel 10.1 presenteres administrasjonens drøfting av saken på områdene rebalansering, allokeringsrammer og forvaltningsmandater.

I kapittel 10.2 gjengis styrevedtaket som er i overenstemmelse med administrasjonens anbefalinger.

10.1.1 Retningslinjer for rebalansering

Styret vedtok i møte 9. oktober 2013 følgende regler for rebalansering:

Når aksjeandelen avviker mer enn 4 % fra strategisk mål, gjennomføres en rebalansering tilbake til strategisk mål. Rebalanseringen skal gjennomføres innen utgangen av påfølgende måned.

Styret besluttet i møte 20. desember 2013 at i perioden frem til neste styremøte skal det ikke gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen dersom verdiene stiger ut over 44 % av totalporteføljen. For øvrig opprettholdes rebalanseringsvedtaket.

Konklusjon:

Investeringsrådet mente i møte 20. januar 2014 at styrets vedtak om å ikke rebalansere hvis aksjeverdiene stiger over maksimalgrensen, men bare la verdiene stige, er en fornuftig måte å gradvis fortsette å øke aksjeandelen til 60 %. Rebalansering når verdiene synker under minimumsgrensene anbefales opprettholdt. Administrasjonen støtter investeringsrådets forslag.

Forslag til vedtak vedrørende rebalanseringsmekanisme:

Det skal ikke gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen ved verdistigning. Økningen i aksjeandel er begrenset oppad til 60 %. For øvrig opprettholdes rebalanseringsvedtaket.

10.1.2 Allokeringer

I møtet med investeringsrådet den 20. januar 2014 fastholdt investeringsrådet anbefalingen om å følge pensjonsfond utlands mål på 60 % aksjer under forutsetning av at stiftelsen har opparbeidet tilstrekkelig bufferkapital (risikoevne). Aksjeinvesteringer er realinvesteringer som beskytter fremtidige generasjoner mot inflasjon og tar del i verdiskapningen i samfunnet. I teorien burde stiftelsene hatt 100 % aksjeandel i porteføljen, men det er fornuftig å følge oljefondet og Folketrygdfondet. 100 % i aksjer vil imidlertid kunne gi mer usikkerhet dersom man ønsker å opprettholde en normal drift i tider hvor aksjemarkedene faller.

Styret har fastsatt et langsiktig mål for porteføljen med 15 % rentepapirer, 40 % aksjer og 45 % andre realinvesteringer (eiendom og realrenteobligasjoner). En slik portefølje vil gi ca. 145 mill. kr. i tapspotensiale i stresstesten.

Investeringsrådet anbefaler en videre oppbygning av aksjeporteføljen til 60 % og reduksjon i eiendomsinvesteringene. For å redusere risikoen med aksjeinvesteringene burde ideelt alle aksjeinvesteringene være i globale aksjer. Porteføljen bør som et minimum være undervektet i norske aksjer fremfor globale aksjer, og i situasjoner med begrenset bufferkapital bør man være mest i globale aksjer.

Investeringsrådet mente at realrenteobligasjoner er et godt instrument for å sikre minimum realavkastning på deler av porteføljen, og vil også kunne være et godt alternativ til eiendomsinvesteringer. Cultivas krav om minimum 3 % realrentenivå bør kunne fravikes dersom man f.eks. kan kjøpe en realrenteobligasjon fra Hafslund på 2,8 % realrente.

Konklusjon:

Administrasjonen foreslår å justere det langsiktige målet for porteføljeallokering i tråd med investeringsrådets anbefalinger. En portefølje tilpasset det langsiktige målet vil gi ca. 195 mill. kr. i tapspotensiale i stresstesten.

Oppbygningen av aksjeporteføljen skal skje gradvis ved at det ikke gjennomføres reallokeringer ved verdistigninger i porteføljen. På grunn av sine risikoreduserende egenskaper skal realrenteobligasjoner prioriteres frem til målet for aksjeandel er nådd. Eiendomsporteføljen og venture/såkornporteføljen skal fases ut når det er naturlig og økonomisk forsvarlig. Risikoøkningen i porteføljen skal avstemmes mot risikoevnen (bufferkapitalen).

Administrasjonen foreslår at dagens fordeling mellom norske og globale aksjer videreføres i 2014, og at obligasjonsporteføljen holdes høyere enn rammen for 2014 frem til man finner investeringsmuligheter i realrenteobligasjoner som er tilfredsstillende.

Som allokeringssamme for 2014 og langsiktig mål foreslås følgende:

Aktivklasse	Status 28.02.14	Ramme 2014	Min	Maks	Referanse indeks	Lang- siktig mål
Norsk pengemarked	18 %	15 %	10 %	25 %	ST1X	5 %
Norske obligasjoner	28 %	18 %	20 %	30 %	ST4X	10 %
Sum renteplasseringer	46 %	33 %				15 %
Norske aksjer	7 %	7 %	5 %	15 %	OSEBX	8 %
Globale aksjer (valutasikret)	17 %	18,5 %	10 %	30 %	MSCI (NOK)	26 %
Globale aksjer	17 %	18,5 %	10 %	30 %	MSCI	26 %
Private Equity/Venture/Såkorn	1 %	1 %	0 %	2 %	OSEBX	0 %
Sum aksjeplasseringer	42 %	45 %	41 %	60 %		60 %
Eiendom Norge og utland	2 %	2 %	0 %	5 %	ST4X + 1 %	0 %
Inflasjonssikrede obligasjoner - anlegg	10 %	20 %	5 %	30 %	ST4X + 1 %	25 %
Sum andre aktivklasser	12 %	22 %				25 %
Sum	100 %	100 %				100 %

* Referanseindeksene som benyttes er:

ST1X: Oslo Børs statsobligasjonsindeks, durasjon 0,25 år

ST4S: Oslo Børs statsobligasjonsindeks, durasjon 3 år

OSEBX: Oslo Børs hovedindeks

MSCI: Morgan Stanley World Index

Som referanseindeks for totalporteføljen skal benyttes:

15 % ST1X + 18 % ST4X + 8 % OSEBX + 18,5 % MSCI (NOK) + 18,5 % MSCI
+ 22 % (ST4X + 1 %)

(15 % pengemarked + 18 % obligasjoner + 8 % norske aksjer og private equity + 18,5 % globale aksjer (valutasikret) + 18,5 % globale aksjer (usikret) + 22 % eiendom og realrenteobligasjoner)

Inflasjonssikrede obligasjoner skal føres som anlegg i porteføljen og ved rapportering.

Øvrige begrensninger

Durasjon for obligasjonsporteføljen: Normalt 1,5 år, minimum 0 år og maksimum 3 år.

Durasjon for pengemarkedsporteføljen: Normalt 3 måneder, minimum 0 måneder og maksimum 1 år.

Det kan gjøres plasseringer i rentepapirer utstedt av:

- Norske Stat/statsforetak inkl. papirer garantert av stat: Max 100 % av renteporteføljen
- Kommuner/fylkeskommuner inkl. papirer garantert av kommuner/fylkeskommuner. Samt obligasjoner med fortrinnsrett(OMF) /

Boligforetak med offisiell kredittrating fra Standard & Poors eller Moodys. Max 80 % av renteporteføljen.

- Finans med kredittrating tilsvarende A minus eller bedre hos Standard & Poors eller Moodys, eller som har skyggerating fra finanshus som bruker samme ratingmetode. Finansinstitusjoner skal ha en forvaltningskapital større enn NOK 5 mrd. Max 50 % av porteføljen
- Kraftselskaper eller industriselskaper med kredittrating lik Investment Grade hos Standard & Poors / Moodys, eller som har skyggerating fra finanshus som bruker samme ratingmetode. Max 20 % av renteporteføljen

Ved bruk av skyggerating må kredittratingen fra to finanshus legges til grunn.

Porteføljen skal kun inneholde verdipapirer som er nominert i NOK.

Maksimal plassering i papirer utstedt av en og samme låntaker: 10 % med unntak av norske statspapirer og statsgaranterte papirer.

Det kan investeres i vel diversifiserte pengemarkeds- eller obligasjonsfond som i hovedsak tilfredsstillende ovennevnte kriterier. Inntil 30 % av renteporteføljen kan investeres i fond som inkluderer investment grade papirer i porteføljen.

Det kan investeres i realrenteobligasjoner på minimum 3 % rente og KPI på minimum 2,2 % i nettselskap, andre infrastrukturselskap med rating på minimum «Investment Grade» eller norske kommuner/stat.

Derivater kan kun benyttes til sikring av inflasjonsrisiko knyttet til obligasjonsporteføljen.

Forslag til vedtak vedrørende allokeringsrammer:

- Forslag til allokeringsramme for 2014 og langsiktig mål godkjennes.
- Styret gir administrasjonen fullmakt til å investere i realrenteobligasjon fra Hafslund med lavere realrente enn minimumskravet i kapitalforvaltningsstrategien, begrenset nedad til 2,75 %.

10.1.3 Forvaltermandater

Investeringsrådet kom med følgende anbefalinger vedrørende forvaltere:

- Fortsett med å forenkle forvaltningen
- Undersøk muligheten til å komme ut av investeringer i enkeltprosjekter, både ressurskrevende å følge opp og mye kostnader i kompliserte strukturer
- Let etter forvaltere som utfyller hverandre, og ikke har identiske strategier
- Fokus på kostnadseffektiv forvaltning

Rådet har litt delte meninger om aktiv vs. passiv forvaltning. Det kan være fornuftig å ha aktiv forvaltning i hjemmemarkedet, men det man tjener inn ved aktiv forvaltning i gode tider forsvinner ofte i større tap enn indeksen i dårlige tider.

I Skagen Global er det ikke exit-kostnader, mens for Pareto Aksje Global er det 0,2 % kurtasje ved salg av andeler.

Konklusjon:

Prinsipielt burde Cultiva kun ha indeksforvaltning for globale aksjer. Det er delte meninger også i investeringsrådet, men administrasjonen har tvilt seg frem til et forslag om å si opp avtalene om aktiv forvaltning på globale aksjer med Pareto og Skagen og øke investeringene i globale indeksfond hos KLP eller DNB. Styret er tidligere informert om situasjonen i Nordic Financials.

Forslag til vedtak vedrørende forvaltermandater:

- Styret gir administrasjonen fullmakt til å avslutte forvaltningsavtaler om globale aksjer med Pareto og Skagen, og overføre midlene til indeksforvaltning hos KLP eller DNB.
- Styret gir administrasjonen fullmakt til å bidra til avvikling av Cultivas engasjement i Nordic Financials.

10.2 Vedtak i styremøte 28. mars 2014

Et enstemmig styre fattet følgende vedtak:

- 1) Det skal ikke gjennomføres rebalansering av aksjeporteføljen med aksjeandel i intervallet 40-60 %. For øvrig opprettholdes rebalanseringsvedtaket.
- 2) Forslag til allokeringsramme for 2014 og langsiktig mål godkjennes.
- 3) Styret gir administrasjonen fullmakt til å investere i realrenteobligasjon fra Hafslund med lavere realrente enn minimumskravet i kapitalforvaltningsstrategien, begrenset nedad til 2,75 %.
- 4) Styret gir administrasjonen fullmakt til å avslutte forvaltningsavtaler om globale aksjer med Pareto og Skagen, og overføre midlene til indeksforvaltning hos KLP eller DNB.
- 5) Styret gir administrasjonen fullmakt til å bidra til avvikling av Cultivas engasjement i Nordic Financials.

Dato: 9. april 2015
Saksnummer: 12/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Ingebjørg Borgemyr

Virksomhetsrapport 2014

Vedlagt følger utkast til virksomhetsrapport med årsberetning og årsregnskap for 2014.

Forslag til vedtak:

- 1) Årsberetning og årsregnskap for 2014 godkjennes.
- 2) Fremlagt utkast til virksomhetsrapport 2014 godkjennes.

Erling Valvik
Administrerende direktør

Vedlegg:

Trykte vedlegg: Utkast til virksomhetsrapport 2014
Utrykte vedlegg: Ingen

Virksomhetsrapport 2014

---

cultiva

Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse

Utkast til styremøte 27. april 2015

Innhold

Leder	3
Friskmeldt!.....	3
Prioriterte prosjekter 2014.....	4
Årsberetning.....	7
Resultatregnskap	11
Balanse	12
Kontantstrømanalyse	14
Noter.....	15
Revisjonsberetning	20
Cultivas rådsforsamling, styre og administrasjon.....	22

Friskmeldt!

Ventetiden ER over!

I april 2011 ble ny overordnet strategi vedtatt. I løpet av høsten 2011 medførte situasjonen i finansmarkedene at Cultiva hadde svært begrensede muligheter til å kunne foreta prosjektinvesteringer, og styret valgte i desember 2011 å begrense aktiviteten i stiftelsen til et minimumsnivå. Det ble innført bevilgningsstopp og administrasjonen ble redusert til 1,5 årsverk.

Styret satt som mål at bufferkapitalen skulle økes fra 20 til 200 millioner kroner før ordinær virksomhet i stiftelsen skulle gjenopptas. I begynnelsen av 2014 passerte bufferkapitalen den magiske grensen, og Cultiva kunne erklære at den etter hvert mye omtalte perioden i "møllposen" var over.

I 2014 settes det av 20 millioner kroner som skal investeres i prosjekter i 2015. Årlig prosjektramme vil økes med 10 millioner kroner i året frem til vi når et forventet "normalnivå" på 40 millioner kroner.

Strategi

Cultivas strategi er i større grad levekårsorientert enn tidligere, og har barn og unge som hovedsatsingsområde. I tillegg videreføres satsingen på kompetanseutvikling og talentutvikling. Cultiva har tro på at strategien vil bidra til å styrke konkurransekraften og innbyggernes livskvalitet i Kristiansand. Med dette vil byen bli enda mer attraktiv å bo i, besøke og flytte til.

Samarbeid

Det har vært en endring i stiftelsens arbeidsmetoder, og Cultiva skal være en mer aktiv aktør innen regionalutvikling og selv ta initiativ til tiltak og prosjekter. Dette betyr at det innen hovedsatsingsområdet ikke skal være tradisjonell søknadsbehandling, og at Cultiva skal ha en mer dialogbasert arbeidsform. Arbeidet skal baseres på samarbeid med andre utviklingsaktører og finansierer for å skape større effekt av Cultivas midler.

Vi har i 2014 hatt god dialog med mange relevante aktører for å identifisere og utvikle samarbeidsprosjekter som kan bidra til å oppfylle stiftelsens visjon. Vi arbeider aktivt med å konkretisere samarbeid mellom regionale aktører som kan ha sammenfallende interesser med Cultiva, og vi har gjennomført nasjonale og internasjonale søk etter prosjekter og andre byer som har tatt tilsvarende grep.

Prosjektinvesteringer i 2014

I 2014 har Cultiva investert 10 382 000 kroner i 12 ulike prosjekter. Cultiva har utvidet samarbeidet med Universitetet i Agder. Det nyetablerte Senter for ung kunst og kultur ved Fakultet for kunsthøgskolen administrerer nå ordningene Cultiva Ekspress, Cultiva Ekspress Junior og kunstprosjektet "Slow Bridge". Kilden Dialog ved Kilden Teater- og Konserthus har i tillegg til utviklingsmidler fått forprosjektmidler til talentsatsingen "UngdomsKilden", og i mai 2015 vil Kristiansand få presentert første utgaven av kulturmagasinet og kulturkalenderen "Barn i Byen".

Vi gleder oss til det som kommer!

Erling Valvik
Administrerende direktør

Prioriterte prosjekter 2014

Hovedsatsing BARN OG UNGE

Kilden Teater- og Konserthus – Kilden Dialog

Dialogprosjekter rettet mot barn og unge, kr 1 500 000,-

Kilden Dialog ønsker å påta seg et større samfunnsansvar, og utvikle relasjonen med publikum, både gjennom å nå nye grupper med de tilbud som finnes i dag, men spesielt å utvikle nye former for aktiv deltakelse. Dette vil de gjøre ved å utnytte egne kunstneriske og faglige ressurser i samarbeidsprosjekter med organisasjoner, skoler og andre virksomheter. Det overordnede målet er å tilføre deltakerne i prosjektet og regionen en merverdi. De mener bestemt at deltakelse i kunstaktiviteter gir kulturell kompetanse som kvalifiserer til medansvar og deltakelse i samfunnet. Kilden Dialog presiserer at de skal være tro mot Kildens kunstneriske oppdrag, og skal ikke overta offentlige oppgaver som andre har ansvaret for.

Kontakt: prosjektleder Marie T. Sørensen, e-post: marie.teresie.soresen@kilden.com

Barn i Byen Kulturproduksjoner AS - Barn i Byen Kristiansand

Oppstart av kulturmagasin med kulturkalender for barn og unge, kr 1 000 000,-

Kristiansand har allerede et mangfoldig kulturtilbud for barn, men det er vanskelig å få en oversikt over det som tilbys. En kulturkalender vil gi barn og barnefamiliene mulighet til å øke kulturdeltakelsen ved å benytte seg av tilbud som allerede finnes. Økt sannsynlighet for deltakelse vil også kunne utfordre etablerte kulturinstitusjoner og andre kulturaktører til å etablere nye tilbud for barn og barnefamilier. Barn i Byen Kulturproduksjoner AS har 14 års erfaring med utgivelse av Barn i Byen i Bergen. Første utgave i Kristiansand og ny, digital plattform skal lanseres 9. mai 2015.

Kontakt: Bjørn Fredheim, e-post: bjorn@barnibyen.no

Cultiva Ekspress Junior

Etablering av ordning for kunst- og kulturprosjekter med stor barnemedvirkning, kr 400 000,-

Cultiva Ekspress Junior er en nyopprettet ordning som skal gjennomføre kunst- og kulturproduksjoner med stor barnemedvirkning. Målgruppen er barn og unge fra 0 til 18 år. Ordningen er inspirert av prosjekter som er gjennomført andre steder: myM@chine (Belgia), YouthBank (Irland), Barnas Skulpturpark (Sparebankstiftelsen DNB/Akershus Festning) og Drømmelekeplassen. Første prosjekt i ordningen er "Slow Bridge" (egen beskrivelse). Ordningen administreres av Senter for ung kunst og kultur ved UiA – Fakultet for kunstfag.

Kontakt: Inger Margrethe Stoveland, e-post: inger@trafo.no

Slow Bridge

Kunstprosjekt for og med barn, kr 800 000,-

Kunstprosjekt for og med barnehagebarn og skoleelever i Kristiansand. Konseptet er utviklet av kunstneren Anna Berthelsen (<http://slowbridge.tumblr.com/>) og prosjektet er en del av Cultiva Ekspress Junior.

Kontakt: Anna Berthelsen, e-post: anna@annaberthelsen.com

Ravnebarn – Barnas egen festival

Festivalstøtte og evaluering 2014, kr 70 000

Kulturfestival for barn og unge. Bidrag til leie av stortelt og evaluering av planlegging og avvikling i 2014.

Kontakt: Maja Mendoza, e-post: maja@ravnebarn.no

Egenregi – Kulturnæringskonferanse april 2015

Konferanse med fokus på barn og unge, kr 370 000

Videreføring av kulturnæringskonferanse arrangert i Tromsø i 2014 av Kultur og næringsdepartementet. Cultiva, Kilden, Næringsforeningen, Sparebanken Sør, Kristiansand kommune, Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder Fylkeskommune.

Kontakt: Anita Dietrichson, e-post: anita@kristiansand-chamber.no

Delsatsing TALENTUTVIKLING

Cultiva Ekspress

Videreføring av Cultiva Ekspress Idrett og Kunst, kr 2 900 000,-

Cultiva Ekspress Idrett og Cultiva Ekspress Kunst er Cultivas talentutviklingsprogram for unge som arbeider for å etablere seg som profesjonelle innen kunst- og kulturfeltet. For idrettsutøvere omfatter ordningen stipender, for kunstnere omfatter den også mentorhjelp og workshops. Programmet administreres av Senter for ung kunst og kultur ved UiA – fakultetet for Kunstfag.

Kontakt: post@cultivaekspress.no

Kilden Teater- og Konserthus – Forprosjekt Ungdomskilden

Forprosjekt talentutviklingsordning for scenekunst, kr 1 100 000,-

Forprosjekt for etablering av regulær, profesjonell talentutvikling ved Kilden Teater- og Konserthus. Undervisningstilbudet skal gjelde ungdom som har et sterkt scenisk uttrykksbehov eller søker spesiell og utvidet kunnskap innen de teatertekniske funksjoner – det være seg scenografi, kostyme, maske, lyd, lys, sceneteknikk og produksjon.

Kontakt: prosjektleder Marie T. Sørensen, e-post: marie.teresie.soresen@kilden.com

Talent Norge AS

Deltakelse i etablering av Talent Norge AS, aksjekapital med inntil kr 30 000,-

Talent Norge AS skal være et virkemiddel for satsing på talenter er unge med anlegg for en lang kunst- eller kulturkarriere på høyt internasjonalt nivå. Det forventes et årlig bidrag på 40 millioner kroner fra staten som skal matches med tilsvarende private midler. Talent Norge AS er etablert etter initiativ fra Kulturdepartementet. Departementet, Sparebankstiftelsen og Cultiva er stiftere av selskapet.

Delsatsing KOMPETANSEUTVIKLING

Kilden Teater- og Konserthus – Kilden Dialog

Utvikling av et regionalt kompetansesenter for dialogmetodikk, kr 1 000 000,-.

Kilden har ambisjoner om å utvikle Kilden Dialog til å bli et regionalt kompetansesenter for dialogmetodikk og -praksis.

Kontakt: prosjektleder Marie T. Sørensen, e-post: marie.teresie.sorensen@kilden.com

Sørnorsk Filmsenter – BARN&UNG konferansen 2014

Nasjonal konferanse om filmfaglige tiltak for barn og unge, kr 100 000,-

Kontakt: Kirsten Bonnèn Rask, e-post: kirsten@sornorskfilm.no

Fakultet for kunstfag, UiA – Forprosjekt etablering av produsentstudium

Forprosjekt for etablering av produsentstudium i Kristiansand, kr 482 000,-

Produsentkompetanse er etterlyst av kulturmiljøene i regionen. Det er derfor iverksatt et forprosjekt for å utrede muligheten for eget studium ved Universitetet i Agder. Prosjektet er et samarbeid mellom Universitetet i Agder, Kristiansand kommune, Kilden Teater- og Konserthus og Cultiva.

Kontakt: Inger Margrethe Stoveland, e-post: inger@trafo.no

Delsatsing NYE MULIGHETER

Det er ikke gjort investeringer innenfor denne delsatsingen i 2014.

ANNET – oppfølging av tidligere vedtak

Egenregi – Seminarserie

Avsatt kr 500 000,- til å kunne avholde møter og større seminarer om ulike fagfelt innenfor alle satsingsområdene i strategien. Avsetningen for 2014 er disponert til 10 års jubileum SØRF, BARN&UNG konferansen 2014 og Kulturnæringskonferansen april 2015.

Kontakt: Erling Valvik, e-post: erling.valvik@cultiva.no

Årsberetning

Formål og virksomhetens art

Stiftelsens formål er å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter ved etablering av kunst-, kultur- og kunnskapsinstitusjoner eller organisasjoner som bidrar til nyskaping, utvikling og kompetansebygging ved kreative miljøer i Kristiansand.

Kunnskapsinstitusjoner som utvikler kreativitet og nyskaping kan tildeles midler fra stiftelsen.

Institusjoner eller organisasjoner som mottar støtte må drive virksomhet på kvalitativt høyt nivå til nytte for lokalsamfunnet.

Stiftelsen er lokalisert i Kristiansand.

Arbeidsmiljø/ytre miljø

Stiftelsen har pr 31.12.2014 totalt 2 ansatte fordelt på 1,5 årsverk. Stillingen som kontorleder er felles med Sørlandets Kompetansefond.

Arbeidsmiljøet i stiftelsen anses å være godt. Sykefraværet utgjør 11 dager (3,0 %). Det har ikke vært skader eller ulykker i løpet av året.

Stiftelsens formål består i investering i prosjekter i henhold til vedtekter, og forurenser derfor ikke det ytre miljø.

Likestilling

Stiftelsen ser at det innenfor områdene kunst, kultur og kreative industrier fortsatt er betydelig mannsdominans. Dette kommer også til uttrykk i stiftelsens søknader og investeringer. Stiftelsen har som mål å bidra til en større likestilling gjennom sine investeringer.

I stiftelsens ulike organer er kjønnsfordelingen som følger:

	Kvinner	Menn	Totalt
Administrasjonen	1 (50 %)	1 (50 %)	2
Styret	3 (43 %)	4 (57 %)	7
Rådsforsamlingen	3 (27 %)	8 (73 %)	11

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetningen om fortsatt drift. Basert på stiftelsens egenkapitalbase bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

Styret mener at årsregnskapet gir en rettvise oversikt over utvikling og resultat av stiftelsens virksomhet og stilling.

Stiftelsens grunnkapital er kr 1 133 800 000. I henhold til stiftelsens vedtekter skal fondets grunnkapital hvert år tillegges et beløp som er tilstrekkelig til at fondet opprettholder sin realverdi. Årets avsetning til tilleggskapital er kr 27 659 585 basert på en stigning i konsumprisindeksen på 2,0 % i 2014. Bokført egenkapital pr 31.12.2014 utgjør dermed:

Grunnkapital	Kr	1 133 800 000
Tilleggskapital	Kr	276 838 832
Prosjektinvesteringsfond	Kr	20 127 696
Annen egenkapital	Kr	247 588 502
<u>Sum egenkapital pr 31.12.2014</u>	Kr	<u>1 678 355 030</u>

Porteføljen til forvaltning har pr. 31.12.14 en antatt markedsverdi på kr 1 724 541 458.

Netto avkastning av kapital for 2014 utgjør kr 146 044 628 (kr 133 841 080 i 2013). Etter fratrekk for driftskostnader og årets utdelinger utgjør årets overskudd kr 131 549 963 (kr 125 112 425 i 2013).

Det er kun stiftelsens realavkastning som kan anvendes til formålet. For 2014 er realavkastningen disponert som følger:

Avkastning av kapital	Kr	146 044 628
Avsatt til tilleggskapital	Kr	-27 659 585
<u>Realavkastning</u>	Kr	<u>118 385 043</u>
Driftskostnader	Kr	4 622 361
Utdeling av midler i henhold til stiftelsens formål	Kr	9 872 304
Disponert fra prosjektinvesteringsfond	Kr	-9 872 304
Avsatt til prosjektinvesteringsfond	Kr	20 000 000
Avsatt til annen egenkapital	Kr	93 762 682
<u>Sum disponert realavkastning</u>	Kr	<u>118 385 043</u>

Cultiva tar årlig ut midler fra investeringsporteføljen for å dekke drift og utbetalinger til prosjektinvesteringer. Investeringsaktiviteter og driften av stiftelsen gav i 2014 et likviditetsoverskudd på kr 119 mill. Av dette likviditetsoverskuddet ble kr 81 mill. reinvestert i kapitalmarkedet. Vår beholdning av likvider økte dermed med kr. 38 mill. i 2014. Den store økningen skyldes innfrielse av papirer i porteføljen like før nyttår som forvalterne har reinvestert like etter nyttår. Likviditetssituasjonen til stiftelsen ansees som god.

Det er etter det styret kjenner til ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som har betydning for stiftelsens stilling og resultat.

Kapitalforvaltningstrategi

Styret reviderte kapitalforvaltningsstrategi sist i styremøte 28. mars 2014. Strategien videreføres ved at fondet skal gradvis øke aksjeandelen opp mot et nivå på 60 % av totalporteføljen. Dette skal skje ved at det ikke gjennomføres rebalansering av porteføljen med aksjeandel i intervallet 40 – 60 %. Ytterligere aksjekjøp krever styrebehandling.

	31.12.14	31.12.13	31.12.12	Mål
Renteplasseringer	45 %	46 %	69 %	30 %
Aksjeplasseringer	45 %	42 %	18 %	60 %
Andre aktivaklasser	10 %	12 %	13 %	10 %

Regnskapsmessig avkastning på kapital utgjør 9,0 % for 2014, verdjustert avkastning er 8,7 % og realavkastningen er 6,7 %. Referanseindeksen vi måler verdjustert avkastning mot er 4,6 %.

Styret mener det er utarbeidet forsvarlige rutiner og intern kontroll for stiftelsens forvaltning av midler.

Finansiell risiko

Stiftelsens eksponering mot finansiell risiko gjelder forvaltningen av stiftelsens midler.

Markedsrisikoen utgjør hovedsakelig renterisiko på anleggsporteføljen, da størsteparten av de øvrige investeringer er i korte obligasjoner og pengemarkedet. Kurstap i porteføljen ved en 1,5 % stigning i rentenivået er anslått til 5 mill.

Stiftelsens aksjeportefølje utgjør 45 % av totalporteføljen, og medfører risiko for svingninger i aksjekursene. En kursnedgang på 20 % aksjemarkedene vil anslagsvis kunne gi et tap på kr 152 mill.

Stiftelsen er utsatt for kredittrisiko knyttet til utstedere av obligasjonslån, men risikoen anses for å være lav. Likviditeten er god.

Formålsrealisering og fremtidig utvikling

Stiftelsen ønsker å bruke sine midler der de sannsynligvis får størst effekt på det vedtektsfestede formålet, sikring av arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand. Styret vedtok gjeldende overordnet strategi i styremøte 11. april 2011.

Cultivas visjon skal være retningsgivende for valg av strategi:

Kristiansand skal bli Nordens fremste kulturby for barn. Byen skal med dette bli landets fremste oppvekstby og en by som barn og barnefamilier må besøke.

Stiftelsens hovedsatsing vil være tiltak og prosjekter som i særlig grad vil styrke barn og unges livssituasjon gjennom å fremme deres kreativitet, kulturelle deltakelse, opplevelse og utvikling. I tillegg vil det fortsatt være fokus på talentutvikling og kompetanseutvikling innenfor kunst- og kultur næringer.

Negativ realavkastning i 2011 og svært lav bufferkapital gjorde at styret i styremøte 13. desember 2011 valgte å redusere aktiviteten i stiftelsen til et minimumsnivå. I 2014 passerte vi de fastsatte målene om minimum 200 millioner kroner i bufferkapital og 40 % aksjeandel. Pr. 31.12.14 var bufferkapitalen ca. 273 millioner kroner og aksjeandelen 45 %.

Stiftelsen har som planlagt disponert ca. 10 millioner kroner til prosjektinvesteringer i 2014. Årlige prosjektinvesteringer skal økes med 10 millioner kroner i året frem til man når et forventet normalnivå på 40 millioner kroner.

Cultiva har i 2014 videreført satsingen på Cultiva Ekspress og Kilden Dialog, og har også hatt en forsiktig oppstart på andre prosjektinvesteringer. Støtten til enkeltprosjekter fremgår av note 8, og fordelingen på satsingsområdene er:

Satsingsområde	Beløp	Andel
Barn og unge	4 390 000	42 %
Talentutvikling	4 255 000	41 %
Kompetanseutvikling	1 707 000	17 %
Nye muligheter	0	0 %
Annet (oppfølging av prosjekter iht gammel strategi)	30 000	0 %
Årets prosjektinvesteringer	10 382 000	100 %
Tilbakeføringer	-509 696	
Kostnadsførte prosjektinvesteringer	9 872 304	

Det er fremdeles stort fokus på at Cultiva skal vedlikeholde og videreutvikle den opparbeidede bufferkapitalen. Dette gjør at Cultiva kan være en langsiktig investor som har evne til å sitte gjennom alle kriser, og likevel ha midler til å kunne gjennomføre prosjektinvesteringer i de årene hvor avkastningen er lavere enn forventet.

Kristiansand 27. april 2015

_____
Ansgar Gabrielsen
Styreleder

_____
Bjørn Egner

_____
Randi Haukom

_____
Jørgen Kristiansen

_____
Ingrid Stange

_____
Erling Valvik
Administrerende direktør

Resultatregnskap

Note	Driftsinntekter og driftskostnader	2014	2013
	Avkastning av kapital		
	Inntekter av finansielle eiendeler		
	Renteinntekter	28 074 547	32 837 139
	Gevinst ved realisasjon av finansielle eiendeler	77 096 830	25 037 029
	Urealisert gevinst og reversering av urealisert tap	91 384 030	83 782 722
	Annen finansinntekt	6 122 038	3 274 871
	Sum inntekter av finansielle eiendeler	202 677 445	144 931 762
	Kostnader vedrørende finansielle eiendeler		
	Annen rentekostnad	958	1 248
	Tap ved realisasjon av finansielle eiendeler	1 416 797	3 315 663
	Urealisert tap og reversering av urealisert gevinst	54 066 770	4 275 716
	Annen finanskostnad	1 148 292	3 498 055
	Sum kostnader vedrørende finansielle eiendeler	56 632 817	11 090 682
	Sum avkastning av kapital		133 841 080
1	Personalkostnader m.m.	2 886 620	2 551 910
4	Avskrivning på driftsmidler	10 800	10 800
1,9	Annen driftskostnad	1 724 941	1 195 944
	Sum driftskostnader	4 622 361	3 758 655
	Resultat før utdelinger	141 422 267	130 082 425
8	Utdeling av midler i henhold til stiftelsens formål	9 872 304	4 970 000
	Årsoverskudd (Årsunderskudd)	131 549 963	125 112 425
	Overføringer		
	Avsatt til tilleggs kapital	27 659 585	28 445 215
	Overført fra prosjektinvesteringsfond	-9 872 304	0
	Avsatt til prosjektinvesteringsfond	20 000 000	10 000 000
	Avsatt til/(overført fra) annen egenkapital	93 762 682	86 667 210
7	Sum overføringer	131 549 963	125 112 425

Balanse

Note	Eiendeler	2014	2013
	Anleggsmidler		
	Varige driftsmidler		
4	Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	31 702	42 502
	Sum varige driftsmidler	31 702	42 502
	Finansielle driftsmidler		
5	Obligasjoner som holdes til forfall	148 848 877	149 057 591
5,10	Investeringer i aksjer og andeler	29 762 424	16 870 596
5,10	Andre fordringer	4 235 722	24 315 075
	Sum finansielle anleggsmidler	182 847 023	190 243 262
	Sum anleggsmidler	182 878 725	190 285 763
	Omløpsmidler		
	Fordringer		
3	Andre fordringer	7 932 361	8 796 775
	Sum fordringer	7 932 361	8 796 775
	Markedsbaserte verdipapirer		
6	Obligasjoner og obligasjonsfond	712 910 607	709 286 665
6	Aksjer og aksjefond	737 918 690	635 816 825
	Sum markedsbaserte verdipapirer	1 450 829 297	1 345 103 490
2	Bankinnskudd, kontanter o.l.	50 535 706	12 147 975
	Sum omløpsmidler	1 509 297 364	1 366 048 240
	Sum eiendeler	1 692 176 089	1 556 334 004

Note	Egenkapital og gjeld	2014	2013
	Egenkapital		
	Innskutt kapital		
7	Grunnkapital	1 133 800 000	1 133 800 000
7	Tilleggs kapital	<u>276 838 832</u>	<u>249 179 247</u>
	Sum innskutt kapital	<u>1 410 638 832</u>	<u>1 382 979 247</u>
	Opptjent egenkapital		
7	Prosjektinvesteringsfond	20 127 696	10 000 000
7	Annen egenkapital	<u>247 588 502</u>	<u>153 825 820</u>
	Sum opptjent kapital	<u>267 716 198</u>	<u>163 825 820</u>
	Sum egenkapital	<u>1 678 355 030</u>	<u>1 546 805 067</u>
	Gjeld		
	Kortsiktig gjeld		
	Leverandørgjeld	305 467	17 306
	Skattetrekk og andre trekk	214 175	174 014
8	Vedtatte utdelinger, ikke utbetalt	12 468 415	8 625 457
	Annen kortsiktig gjeld	<u>833 001</u>	<u>712 161</u>
	Sum kortsiktig gjeld	<u>13 821 058</u>	<u>9 528 937</u>
	Sum gjeld	<u>13 821 058</u>	<u>9 528 937</u>
	Sum gjeld og egenkapital	<u>1 692 176 089</u>	<u>1 556 334 004</u>

Kristiansand 27. april 2015

_____
Ansgar Gabrielsen
Styreleder

_____
Bjørn Egner

_____
Randi Haukom

_____
Jørgen Kristiansen

_____
Ingrid Stange

_____
Erling Valvik
Administrerende direktør

Kontantstrømanalyse

	2014	2013
Årsresultat før utdelinger	141 422 267	130 082 425
- Utbetalte utdelinger i henhold til stiftelsens formål	-6 029 346	-4 390 569
+ Ordinære avskrivninger	10 800	10 800
-/+ Urealisert gevinst/tap finansielle omløpsmidler	<u>-37 525 974</u>	<u>-79 507 006</u>
Tilført fra årets virksomhet	97 877 747	46 195 650
+/- debitorer og kreditorer	21 231 928	1 691 306
+/- Endring andre tidsavgrensninger	<u>161 003</u>	<u>-11 371</u>
A Netto likviditetsendring fra driften	<u>119 270 678</u>	<u>47 875 585</u>
- Investeringer i varige driftsmidler	0	0
+/- Endring i finansielle investeringer	<u>-80 882 947</u>	<u>-54 378 873</u>
B Netto likviditetsendring fra investeringer	<u>-80 882 947</u>	<u>-54 378 873</u>
+/- Endring grunnkapital	<u>0</u>	<u>0</u>
C Netto likviditetsendring fra finansiering	<u>0</u>	<u>0</u>
A+B+C Netto endring likvider gjennom året	38 387 731	-6 503 288
+ Likviditetsbeholdning 01.01.	<u>12 147 975</u>	<u>18 651 263</u>
Likviditetsbeholdning 31.12.	<u>50 535 706</u>	<u>12 147 975</u>

CULTIVA

KRISTIANSAND KOMMUNES ENERGIVERKSSTIFTELSE

Noter til regnskapet 2014

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998. Regnskapsprinsippene beskrives nedenfor.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. For finansielle anleggsmidler, se nedenfor.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. For vurdering av finansielle omløpsmidler, se nedenfor.

Enkelte poster er vurdert etter andre prinsipper og redegjøres for nedenfor.

Finansielle anleggsmidler

Investeringer i obligasjoner og andre rentebærende papirer som er ment å holdes til forfall klassifiseres som finansielt anleggsmiddel i regnskapet og bokføres til anskaffelseskost. Overkurs/underkurs på anskaffelsestidspunktet periodiseres og fordeles over resterende løpetid. Periodisert overkurs/underkurs resultatføres som løpende rentekostnad/renteinntekt.

Valutaterminkontrakter som benyttes for å redusere valutarisiko knyttet til investeringer i utenlandske aksjer vurderes til virkelig verdi.

Investeringer i aksjer og andre selskaper bokføres etter kostmetoden.

Finansielle omløpsmidler

Investeringer i aksjer, obligasjoner og andre rentebærende papirer som er børsnoterte og som inngår i en handelsportefølje vurderes til virkelig verdi.

Andre finansielle omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter ol. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Utdeling av midler i henhold til stiftelsens formål

Vedtatte utdelinger som ikke er utbetalt på balansetidspunktet føres som kortsiktig gjeld i regnskapet. Aksjer og lån til prosjekter er regnskapsmessig behandlet som finansielle anleggsmidler.

Note 1 Lønnskostnad, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm

Lønnskostnad	2014	2013
Lønn inkl. honorar til styre og rådsforsamling	2 303 421	1 904 992
Folketrygdavgift	276 996	371 539
Pensjonskostnader	262 585	212 869
Andre ytelser	43 618	62 510
Sum	2 886 620	2 551 910

Gjennomsnittlig antall årsverk 1,5 1,5

Stiftelsen er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon, og har en ordning som tilfredsstiller kravene i denne loven.

CULTIVA KRISTIANSAND KOMMUNES ENERGIVERKSSTIFTELSE

Noter til regnskapet 2014

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret	Rådsforsamling
Lønn	1 162 729		
Pensjonskostnader	69 764		
Honorar		510 000	51 000
Annen godtgjørelse	5 135		

I tillegg til de generelle vilkår som følger av stiftelsens pensjonsordning har daglig leder en særaldersgrense på 65 år i henhold til kommunal pensjonsordning.

Revisor

Godtgjørelse til revisor utgjør følgende (ekskl. mva.)	2014	2013
Lovpålagt revisjon	65 865	71 820
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester utenfor revisjonen	13 110	12 790

Andre tjenester utenfor revisjonen er i 2014 knyttet til utarbeidelse av årsoppgjør.

Note 2 Bankinnskudd m.m

I posten bankinnskudd m.m utgjør bundne skattetrekkmidler kr 66 452,-.

Note 3 Andre fordringer

Andre fordringer består av følgende:	2014	2013
Opptjente, ikke forfalte renter	7 510 916	8 560 442
Andre fordringer	421 445	290 333
Sum andre fordringer	7 932 361	8 850 775

Note 4 Varige driftsmidler

	Kunst	Datautstyr	Inventar og kontorutstyr	Sum
Anskaffelseskost 1.1	24 150	279 619	86 012	389 781
Tilgang kjøpte driftsmidler	0	0	0	0
Avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12	24 150	279 619	86 012	389 781
Akkumulerte avskrivninger 31.12	0	279 619	78 460	358 079
Bokført verdi pr. 31.12	24 150	0	7 552	31 702
Årets avskrivninger	0	0	10 800	10 800
Økonomisk levetid		4 år	5 år	
Avskrivningsplan	Avskrives ikke	Lineær	Lineær	

Note 5 Investeringer i finansielle anleggsmidler

Obligasjoner som holdes til forfall	Pålydende	Kostpris	Bokført verdi	Markedsverdi
Industri	146 000 000	149 372 600	148 848 877	177 828 000
Sum obligasjoner som holdes til forfall		149 372 600	148 848 877	177 828 000

Aksjer og andeler	Antall	Kostpris	Bokført verdi	Markedsverdi
Profi I Fastigheter Sverige AB	54	11 319	11 319	12 956
Profi II Fastigheter Sverige AB	(1) 14 775	1 296	1 296	1 418
Profi I Fastigheter	17 189 474	15 512 859	14 732 457	18 839 168
Profi II Fastigheter	(1) 1 130 089	977 164	830 099	1 101 095
Skagerak Seed Capital II KS	(2)	4 545 455	1 765 697	1 863 655
Skagerak Seed Capital II (GP) KS	(2)	454 545	176 550	186 345
Skagerak Venture Capital 1 KS	(3)	11 044 097	11 044 097	12 378 315
Skagerak Venture Capital 1 (GP) KS	(3)	1 104 409	1 104 409	1 237 695
PhonoPhile Artspages AS		3 816 591	96 500	96 500
Sum aksjer og andeler		37 467 735	29 762 424	35 717 147

CULTIVA KRISTIANSAND KOMMUNES ENERGIVERKSSTIFTELSE

Noter til regnskapet 2014

Andre fordringer		Kostpris	Bokført verdi	Markedsverdi
Skagerak Seed Capital II KS	(2)	1 625 865	1 625 865	1 625 865
Skagerak Seed Capital II (GP) KS	(2)	162 586	162 586	162 586
Skagerak Venture Capital 1 KS	(3)	1 782 991	1 782 991	1 782 991
Skagerak Venture Capital 1 (GP) KS	(3)	178 279	178 279	178 279
Nordic Digital Alliance AS		486 000	486 000	486 000
Penelope Film AS		2 904 000	0	0
Sum andre fordringer		7 139 721	4 235 722	4 235 722
Sum finansielle anleggsmidler		193 980 056	182 847 023	217 780 869

(1) Stiftelsen har forpliktet seg til å investere totalt NOK 10 000 000 i Profi Fastigheter II AB. Forventet innbetalingstid på investeringen er fem år, og vil følge fondets gradvise investeringer i det svenske eiendomsmarkedet. Investeringen er fordelt på aksjer i investeringsselskapet, aksjer i fondet og ansvarlig lån til fondet. Investeringen er valtuasikret ved kjøp av valuta på termin. Pr 31.12.14 er ca 88 % av kapitalen innbetalt.

(2) Stiftelsen har tegnet seg for en investering i såkornfondet Skagerak Seed Capital II på totalt NOK 10 000 000. Fondet er organisert som et kommandittselskap. Pr. 31.12.14 er 71 % av kapitalen innbetalt som egenkapital og deltakerlån.

(3) Stiftelsen har tegnet seg for en investering i venturefondet Skagerak Venture Capital på totalt NOK 25 000 000. Fondet er organisert som et kommandittselskap. Pr. 31.12.2014 var ca 99 % av investeringen innbetalt som kommandittkapital og deltakerlån.

Note 6 Markedsbaserte verdipapirer

Sertifikater og obligasjoner	Pålydende	Kostpris	Markedsverdi/ Bokført verdi
Stat, statsgaranterte og statsforetak	7 000 000	6 924 657	6 957 660
Kommune/fylkeskommune	86 000 000	87 913 830	88 430 310
Finans	449 000 000	383 523 395	455 165 296
Industri	89 000 000	89 088 226	89 723 711
Sum sertifikater og obligasjoner		567 450 108	640 276 977
Fond			
Pareto Høyrente		73 032 897	72 633 631
Sum fond		73 032 897	72 633 631
Sum rentebærende papirer		640 483 005	712 910 607

Investering i aksjer og aksjefond	Antall	Kostpris	Markedsverdi/ Bokført verdi	Periodens resultatførte endring
Austervoll Seafood	148 800	4 074 257	6 919 200	1 636 800
Bonheur	12 200	2 107 882	893 650	-674 050
DOF	134 700	4 937 658	2 013 765	-2 256 225
Ekornes	16 400	1 841 929	1 558 000	209 100
Farstad Shipping	59 500	5 668 433	3 019 625	-3 271 847
Lerøy Seafood Group	39 900	3 756 808	10 892 700	4 450 711
Nordic Financials ASA	280 765	5 203 549	322 880	1 403 826
Norsk Hydro	142 100	3 978 816	6 030 724	2 184 077
Oddfjell A-aksjer	27 500	1 686 366	792 000	-335 500
Orkla	78 400	3 336 508	4 010 160	300 272
Prosafe	176 800	5 478 318	4 066 400	-2 920 968
SalMar	66 900	2 211 427	8 529 750	3 993 396
Solstad Offshore	41 700	3 206 291	3 294 300	-1 730 550
Sparebanken Møre	8 970	1 678 802	1 937 520	161 460
Sparebank 1 Nord-Norge	101 852	3 415 502	4 063 895	448 149
Sparebank 1 SMN	75 700	3 742 047	4 428 450	277 267
Sparebank 1 SR-Bank	39 800	2 192 326	2 089 500	-102 826
Statoil	47 079	5 532 723	6 176 765	-743 848
Subsea 7 S.A.	61 000	4 778 292	4 669 550	-1 227 538
TGS Nopec Geophysical	49 600	6 013 215	8 020 320	44 640
Wilh. Wilhelmsen A	45 700	6 509 216	7 769 000	-1 318 400
Yara International	32 700	6 503 469	10 915 260	2 421 276
Sum aksjer		87 853 834	102 413 414	2 949 222

CULTIVA KRISTIANSAND KOMMUNES ENERGIVERKSSTIFTELSE

Noter til regnskapet 2014

KLP AksjeGlobalIndeks I	72 179	107 989 850	158 229 978	41 470 354
KLP AksjeGlobalIndeks II	172 661	252 998 160	312 851 151	27 964 360
DNB Global Indeks	827 876	139 544 505	164 424 150	24 879 645
Sum aksjefond		500 532 515	635 505 279	94 314 359
Sum aksjer og aksjefond		588 386 349	737 918 690	97 263 581
Sum markedsbaserte verdipapirer		1 228 869 354	1 450 829 297	

Note 7	Egenkapital	Grunn- kapital	Tilleggs- kapital	Prosjekt- inv.fond	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 01.01.2014		1 133 800 000	249 179 247	10 000 000	153 825 820	1 546 805 067
Avsetning til tilleggs kapital			27 659 585			27 659 585
Disponert fra prosjektinvesteringsfond				-9 872 304		-9 872 304
Avsetning til prosjektinvesteringsfond				20 000 000		20 000 000
Avsetning til annen egenkapital					93 762 682	93 762 682
Egenkapital 31.12.2014		1 133 800 000	276 838 832	20 127 696	247 588 502	1 678 355 030

I henhold til stiftelsens vedtekter skal grunnkapitalen hvert år tillegges et beløp som er tilstrekkelig til at grunnkapitalen opprettholder sin realverdi. Årets avsetning til tilleggs kapital på kr 27 659 585,- er basert på en vekst i konsumprisindeksen på 2,0 % i 2014.

En andel av årets avkastning blir avsatt til et prosjektinvesteringsfond som styret kan disponere til prosjekter i påfølgende år. Fondet er ikke et vedteksfestet krav, og en del av stiftelsens frie egenkapital.

Note 8 Utdeling av midler i henhold til stiftelsens formål

Søker	Prosjekt	2014
Kilden Teater- og Konserthus IKS	Kilden Dialog, dialogprosjekter mot barn og unge	1 500 000
Barn i Byen Kulturformidling AS	Etablering av kulturmagasinet Barn i Byen Kr.sand	1 000 000
Ravnebarn AS	Festivalstøtte 2014	70 000
Trafo, UiA	Slow Bridge	800 000
Trafo, UiA	Etablering av Cultiva Ekspress Junior	400 000
Egenregi	Kultur og næringskonferanse april 2015	370 000
Egenregi	Semiarserie	250 000
Hovedsatsing: Barn og unge		4 390 000
Trafo, UiA	Cultiva Ekspress	3 000 000
Kilden Teater- og Konserthus IKS	Forprosjekt UngdomsKilden	1 100 000
Talent Norge AS	Aksjekapital	30 000
Egenregi	Seminarserie	125 000
Delsatsing 1: Talentutvikling		4 255 000
Kilden Teater- og Konserthus IKS	Kilden Dialog, kompetansesenter	1 000 000
Fakultet for kunstfag, UiA	Forprosjekt etablering av produsentstudium	482 000
Sørnorsk Filmsenter	Seminar om tiltak for barn/unge og talentutvikling	100 000
Egenregi	Seminarserie	125 000
Delsatsing 2: Kompetanseutvikling		1 707 000
Nye muligheter		0
SØRF	10 års jubileum	30 000
Annet (oppfølging av prosjekter iht. gammel strategi)		30 000
Tilbakeførte og omdisponerte prosjektinvesteringer fra tidligere år		-509 696
Investeringer i arbeidsplasser og levkår 2014, i alt		9 872 304

CULTIVA
KRISTIANSAND KOMMUNES ENERGIVERKSSTIFTELSE

Noter til regnskapet 2014

Rest, ikke utbetalte investeringer fra 2009	356 415
Rest, ikke utbetalte investeringer fra 2011	150 000
Rest, ikke utbetalte investeringer fra 2013	2 000 000
Rest, ikke utbetalte investeringer fra 2014	9 962 000

Prosjektgjeld bokført i balansen **12 468 415**

Note 9	Spesifikasjon av andre driftskostnader	2014	2013
	Lokalkostnader	255 244	205 626
	Datautstyr, inventar, småanskaffelser	115 819	116 040
	Fremmede ytelser	654 118	337 657
	Kontorrekvisita, trykksaker, telefon, porto	94 900	88 779
	Møtekostnader	70 714	35 202
	Reisekostnader	254 636	105 985
	Annonsering, markedsføring	6 150	21 729
	Diverse kostnader	273 360	284 926

Sum **1 724 941** **1 195 944**

Note 10 **Valutasikring**

Stiftelsen benytter seg av valutaterminkontrakter til å sikre enkelte investeringer i utenlandske verdipapirer og verdipapirfond mot valutatap. Gevinst/tap på valutaterminkontraktene motregnes mot gevinst/tap i de sikrede porteføljene. Terminkontraktene er klassifisert sammen med de tilhørende investeringer i balansen.

Pr 31.12.14 er en investering på 18,3 mill i Profi Fastigheter I og II AB valutasikret mot SEK. Virkelig verdi av valutaterminkontraktene pr 31.12.14 er kr - 947 467. Terminkontraktene forfaller i 2015.

Til styret i Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse, som viser et overskudd på kr 131 549 963. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse per 31. desember 2014, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdelinger og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Kristiansand, 27. april 2015
PricewaterhouseCoopers AS

Kai Arne Halvorsen
Statsautorisert revisor

Cultivas rådsforsamling, styre og administrasjon

Cultivas rådsforsamling (pr. 05.06.14):

Rådsforsamlingen har elleve representanter. Syv representanter med personlige vararepresentanter velges av bystyret i Kristiansand, en representant velges fra Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), en representant velges av LO. Sorenskriver i Kristiansand og rådmannen i Kristiansand har også sete i rådet. Rådsforsamlingens medlemmer velges for fire år ad gangen.

Politisk valgte (personlig varamedlem i parentes):

Arvid Grundekjøn (Hans Otto Lund)

Renate Hægeland (Esther Drangsholt)

Jan Oddvar Skisland (Kristian Landmark)

Ingrid B. Wisløff Jæger (Anne Mette Nilsen)

Irene Solli (Anne Britt Jansen)

Bjarte Vestøl (Sissel Andresen)

Ole Ragnar Rypestøl (Olaf Messel)

Øvrige medlemmer:

Yngve Svendsen, sorenskriver

Siri Mathiesen, representant fra NHO

Harald Flatnes, representant fra LO

Tor Sommerseth, rådmann i Kristiansand kommune

Cultivas styre (pr 05.06.14):

Styret i Cultiva består av fem medlemmer og to varamedlemmer. Rådsforsamlingen velger styret. Ett av medlemmene oppnevnes blant kulturstyrets medlemmer. Styret oppnevnes for fire år ad gangen, slik at det annethvert år velges henholdsvis to eller tre styremedlemmer og ett varamedlem.

Ansgar Gabrielsen (leder)

Bjørn Egner

Randi Haukom

Jørgen Kristiansen

Ingrid Stange

Terje Næss (1. varamedlem)

Anne Risnes Torvik (2. varamedlem)

Cultivas administrasjon:

Sentralbord: 380 380 20

Besøksadresse: Havnekvartalet, Vestre Strandgate 27, 6. etg.

Postadresse: Postboks 494, 4664 Kristiansand

E-post: post@cultiva.no

Administrerende direktør Erling Valvik

Kontorleder Ingebjørg Borgemyr

Dato: 9. april 2015
Saksnummer: 13/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Ingebjørg Borgemyr

Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand

Årsregnskap 2014

Cultiva har mottatt årsregnskap for Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand. I tillegg til bevilgninger på totalt 5,5 millioner kroner i 2014 har stiftelsen i 2015 bevilget ytterligere 1,4 millioner kroner til prosjekter, og har da ca. 4,5 millioner kroner i disponibel kapital.

Valg av styremedlemmer

Vedtektene i stiftelsen fastsetter at styret i Cultiva skal utpeke styremedlemmer, styreleder og fastsette styrehonoraret. Medlemmene oppnevnes for 2 år ad gangen med rullerende valg hvert år. Gjenvalg kan finne sted, men ingen kan sitte mer enn tre perioder. Stiftelsens styre skal ifølge vedtektene bestå av tre medlemmer og et varamedlem.

Styret har bestått av:

Styreleder:	Jan A. Oksum	Oppnevnt 2010, gjenvalgt 2012 og 2014
Medlem:	Solveig Varnes Solbakken	Oppnevnt 2010, gjenvalgt 2012 og 2014
Medlem:	Oddvar Hodne	Oppnevnt 2010, gjenvalgt 2011 og 2013
Vara:	Stine Meltevik	Oppnevnt 2010, gjenvalgt 2011 og 2013

Fastsettelse av styrehonorar

Honorar for 2013 ble fastsatt til kr 50 000,- til styreleder og kr 25 000,- til øvrige medlemmer og fast møtende varamedlem.

Forslag til vedtak:

- 1) Årsberetning og årsregnskap for 2014 for Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand tas til orientering.
- 2) Oddvar Hodne velges som styremedlem.
- 3) Stine Meltevik velges som varamedlem.
- 4) Styrehonorar for 2014 fastsettes til kr 50 000,- for styreleder og kr 25 000,- for øvrige medlemmer og fast møtende varamedlem.

Erling Valvik
Administrerende direktør

Vedlegg:

Trykte vedlegg: Årsregnskap 2014 for Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand
Innvilgede tilskudd fra Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand pr. 28.02.15
Utrykte vedlegg: Ingen

ÅRSBERETNING 2014

Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand

Formål

Den 7. mai 2010 vedtok Kristiansand kommunes Energiverkstiftelse – Cultiva å etablere *Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand* gjennom en fisjon.

Stiftelsens formål er å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til store kulturanlegg i Kristiansand.

Stiftelsen har en grunnkapital på kr 200.000.

Stiftelsen ble operativ høsten 2010.

Virksomheten

Stiftelsens bevilget i 2014 kr 5,5 mill i tilskudd til kulturanlegg i Kristiansand.

Kongress- og kultursal - Kvartal 42

Kristiansand Kongressenter AS fikk innvilget et tilskudd på kr 1 mill til finansiering av lyd- og bildeanlegg i kongress- og konsertsalen i det planlagte Kongress- senteret i Kvartal 42

Aktivitetsbygg/museumshavn – Nodeviga

Vest-Agder-museet fikk innvilget kr 4,5 mill til finansiering av aktivitetsbygget som skal reises ifm museumshavna i Nodeviga på Odderøya.

Utover behandlingen av konkrete søknader, har Stiftelsen hatt flere henvendelser, møter og presentasjoner av mulige kulturprosjekt med sikte på å få nærmere avklart muligheten for å kunne søke Stiftelsen om midler.

Arbeidsmiljø og ytre miljø

Stiftelsen har ingen ansatte. Forretningsførselen leies inn på engasjementbasis.

Stiftelsens virksomhet forurenser ikke det ytre miljø.

Likestilling

Stiftelsens styre med varamedlem består av 2 kvinner og 2 menn.

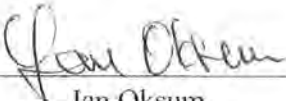
Økonomi / videre drift

Ved årsskiftet 2014/15 hadde stiftelsen drøye kr 6 mill i disponibel kapital.

Stiftelsens likviditet er plassert i bankinnskudd.

Årsregnskapet avlegges under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede.

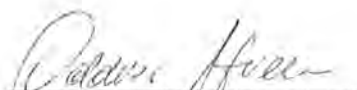
Kristiansand 31.12.14/24.02.15

Jan Oksum
(styreleder)

Solveig Varnes Solbakken
(styremedlem)

Oddvar Hødne
(styremedlem)

Stine Meltevik
(varamedlem)

Knut Dannevig
(forretningsfører)

**Årsregnskap 2014
for**

Stiftelsen for store kulturanlegg i

Kristiansand

Foretaksnr. 995865084

Resultatregnskap

	Note	2014	2013
DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Driftsinntekter			
Sum driftsinntekter		0	0
Driftskostnader			
Utdeling av midler	1	5 500 000	20 955 000
Lønnskostnad	2	142 625	142 625
Annen driftskostnad	3	182 887	386 624
Sum driftskostnader		5 825 512	21 484 249
DRIFTSRESULTAT		(5 825 512)	(21 484 249)
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		741 111	922 885
Annen finansinntekt		542 400	0
Sum finansinntekter		1 283 511	922 885
Finanskostnader			
Annen rentekostnad		10	0
Annen finanskostnad		128	457
Sum finanskostnader		138	457
NETTO FINANSPOSTER		1 283 373	922 428
ORDINÆRT RES. FØR SKATTEKOSTNAD		(4 542 139)	(20 561 821)
Skattekostnad på ordinært resultat		0	0
ORDINÆRT RESULTAT		(4 542 139)	(20 561 821)
ÅRSRESULTAT		(4 542 139)	(20 561 821)
OVERF. OG DISPONERINGER			
Overføringer annen egenkapital		(4 542 139)	(20 561 821)
SUM OVERFØRINGER OG DISPONERINGER		(4 542 139)	(20 561 821)

Balanse pr. 31.12.2014

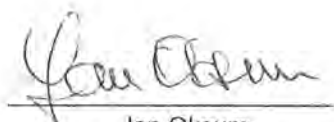
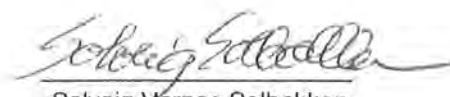
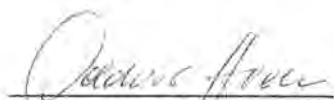
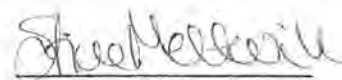
	Note	31.12.2014	31.12.2013
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Finansielle anleggsmidler			
Obligasjoner mv		0	14 967 600
Sum finansielle anleggsmidler		0	14 967 600
SUM ANLEGGSMIDLER		0	14 967 600
OMLØPSMIDLER			
Fordringer			
Andre fordringer		0	116 520
Sum fordringer		0	116 520
Bankinnskudd, kontanter o.l.		24 710 682	11 084 843
SUM OMLØPSMIDLER		24 710 682	11 201 363
SUM EIENDELER		24 710 682	26 168 963

Balanse pr. 31.12.2014

	Note	31.12.2014	31.12.2013
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital	4	200 000	200 000
Sum innskutt egenkapital		200 000	200 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	4	6 141 572	10 683 711
Sum opptjent egenkapital		6 141 572	10 683 711
SUM EGENKAPITAL		6 341 572	10 883 711
GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		16 875	17 031
Annen kortsiktig gjeld	2	18 352 235	15 268 221
SUM KORTSIKTIG GJELD		18 369 110	15 285 252
SUM GJELD		18 369 110	15 285 252
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		24 710 682	26 168 963

Kristiansand 31.12.14/24.02.15

Jan Oksum
(styreleder)

Solveig Varnes Solbakken
(styremedlem)

Oddvar Hodne
(styremedlem)

Stine Meltevik
(varamedlem)

Knut Dannevig
(forretningsfører)

Noter 2014

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Selskapet har videre fulgt relevante bestemmelser i Norsk Regnskaps Standard utarbeidet av Norsk Regnskaps Stiftelse.

De unntaksregler som gjelder for små foretak er anvendt der annet ikke er angitt i regnskapsprinsipper.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter siste dag i regnskapsåret, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi (Laveste verdis prinsipp).

Anleggsmidler og langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk for virksomheten. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler føres opp i balansen og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være av forbigående art. Nedskrivninger blir reversert når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger finnes å være til stede.

Utdeling av midler

Vedtatte utdelinger som ikke er utbetalt på balansetidspunktet, føres som kortsiktig gjeld i regnskapet.

Noter 2014

Note 1 - Utdeling av midler

Følgende utdelinger er foretatt i 2014:

Vest-Agder Museet IKS	4 500 000
Kristiansand Kongressenter	1 000 000
Sum utdelinger 2014	5 500 000

Note 2 - Lønnskostnad

	I år	I fjor
Styrehonorar	125 000	125 000
Arbeidsgiveravgift	17 625	17 625
Totalt	142 625	142 625

Det ble avsatt styrehonorar for 2013 som ble utbetalt i 2014 med kr 125 000,-. Videre ble det avsatt kr 125 000,- i 2014 som utbetales i 2015.

Stiftelsen har ingen ansatte, og er følgelig ikke pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Stiftelsen leier inn forretningsfører. Honorar til forretningsfører er kostnadsført under annen driftskostnad.

Note 3 - Annen driftskostnad

Det er kostnadsført kr 24 000,- til revisor i 2014.

Note 4 - Annen egenkapital

	Aksjekapital / selskapskapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr 1.1.	200 000	10 683 711	10 883 711
Anvendt til årsresultat		-4 542 139	-4 542 139
Pr 31.12.	200 000	6 141 572	6 341 572

Til styret i Stiftelsen for store Kulturanlegg i Kristiansand

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen for store Kulturanlegg i Kristiansand som viser et underskudd på kr 4.542.139. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, og resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og av en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og forretningsførers ansvar for årsregnskapet

Styret og forretningsfører er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og forretningsfører finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Stiftelsen for store Kulturanlegg i Kristiansand per 31. desember 2014 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdelinger og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Kristiansand, 24. februar 2015
Deloitte AS

Olav Kr. Stokkenes
statsautorisert revisor

INNVLGEDE TILSKUDD FRA «STIFTELSEN FOR STORE KULTURANLEGG I KRISTIANSAND

PR. 28.02.15

TRENINGSRUM OG BÅTHALL – GILLSVANN KAJAKKANLEGG

Kristiansand kajakkklubb fikk på styremøte 24.02.15 tildelt kr 400.000 til finansiering av nybygg ved Gillsvann kajakkanlegg. Nybygget skal inneholde treningsrom og båthall.

AMMUNISJONSJERNBANEN – KANONMUSEET PÅ MØVIK

Stiftelsen Kristiansand Kanonmuseum fikk på styremøte 24.02.15 innvilget et tilskudd på kr 1.000.000 til rehabilitering av ammunisjonsjernbanen på Kanonmuseet på Møvik.

KONGRESS- OG KULTURSAL – KVARTAL 42

Kristiansand Kongressenter AS fikk på styremøte 10.04.14 innvilget et tilskudd på kr 1 mill til finansiering av lyd- og bildeanlegg i kongress- og konsertsalen i det planlagte kongressenteret i Kvartal 42.

AKTIVITETSBYGG/MUSEUMSHAVN - NODEVIGA

På styremøte 07.01.14 fikk Vest-Agder-museet innvilget kr 4,5 mill til finansiering av aktivitetsbygget som skal reises ifm museumshavna i Nodeviga på Odderøya.

PÅBYGG FOR PRØVESALER – KILDEN TEATER- OG KONSERTHUS

Kilden TKS IKS fikk på styremøte 12.09.13 innvilget en søknad på kr 7 mill som toppfinansiering av prosjektert påbygg på taket til teater- og konserthuset. Påbygget skal primært romme prøvesaler.

SANDVOLLEYBALLANLEGG-GIMLE

Kristiansand Sandvolleyballklubb ble på styremøte 11.06.13 innvilget et tilskudd på kr 600.000 til finansiering av innendørs sandvolleyball anlegg på Gimle. Tilskuddet var betinget av at Kristiansand kommune, eller andre, bevilger et beløp på kr 900.000.

DOMKIRKEORGEL

Kristiansand Domkirke Menighetsrådet fikk på styremøte 06.03.13 innvilget kr 500.000 til finansiering av nytt orgel i Domkirka.

KRISTIANSAND FOLKEBIBLIOTEK

Kristiansand folkebibliotek fikk på styremøte 06.03.13 innvilget et tilskudd på kr 4.500.000 til innvendig ombygging, innredning og utsmykning av "fornyte bibliotek" iht bibliotekplanen. Det forutsettes at Kristiansand kommunen finansierer den øvrige del av fornyelsen.

BARNAS KUNSTMUSEUM

På styremøte 06.03.13 fikk Sørlandets kunstmuseum tildelt et tilskudd på kr 1.650.00 til etablering av "barnas kunstmuseum" som skal bygges i kunstmuseets eksisterende bygg.

FESTNINGSMURER ODDERØYA

HKH Kronprinsregent Fredriks laug av 1788 fikk på styremøte 06.03.13 innvilget et tilskudd på kr 500.000 til gjenoppbygging av de gamle festningsmurene rundt Festningsplassen på Lasarethøyden, Odderøya.

LEIRDUEBANEANLEGG

I styremøte 06.03.13 fikk Kristiansand Jeger- og Fiskerforening innvilget kr 2.300.000 som tilskudd til finansiering av leirduebaneanlegg på Fravannet Skytebane. Anlegget omfatter 2 leirduebaner med overbygg, stevnekontor, flomlys og sportinganlegg.

TENNISANLEGG

Kristiansand Tennisklubb fikk på styremøte 06.03.13 innvilget et tilskudd på kr 3.905.000 til finansiering av 3 tennishaller, 3 nye utendørsbaner og nytt idrettshus v/ Kristiansand stadion.

AQUARAMA

På styremøte 25.10.11 vedtok styret å bevilge kr 6 millioner til Kristiansand kommune som tilskudd til finansiering av faste installasjoner og utstyr for bruk i arrangementshallen og idrettsbadet i Aquarama. Søker skal selv prioritere bruk av tilskuddet innenfor de postene som er spesifisert i søknad datert 20.10.11.

CURLINGHALLEN - IDDA ARENA

Styret besluttet 12.04.11 å bevilge et tilskudd på kr 4,6 millioner til Curlinghallen i Idda Arena. Av bevilgningen er kr 4 millioner ment å dekke andel av byggekostnaden for Curlinghallen, mens kr 600.000 er tiltenkt dekke direkte curlingrelatert utstyr som steiner, sko, isprepareringsmaskin etc.

KILDEN TEATER- OG KONSERTHUS

Den 29. oktober 2010 besluttet styret å innvilge kr 312 millioner til Kilden TKS IKS.

Kr 292 millioner skal gå til finansieringen av selve bygget, mens Kr 20 millioner er øremerket for enkelte tilleggsinstallasjoner som Kilden IKS vil prioritere selv.

Dato: 16. april 2015
Saksnummer: 14/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Erling Valvik

UiA - Etablering av master sceneprodusent

Sammendrag:

Cultivas strategi inneholder tre elementer. En hovedsatsing på barn og unge og delsatsinger på talent og kompetanse. Denne saken faller inn under delsatsingen «Kompetanse».

Cultiva har etter samråd med kunst- og kulturaktører i Kristiansand medfinansiert et forprosjekt på UiA «Studium i prosjekt- og produksjonsledelse». Cultivas bidrag var på 482.000 kroner. Resultatet av forprosjektet er en søknad om å etablere masterstudie «Sceneprodusent».

Studiet er sterkt ønsket fra UiA, Kilden, kompetansesentre i byen og Kristiansand kommune.

Fakultet for kunstfag på UiA mener at dette vil bidra til følgende:

- Studiet vil heve kompetansenivået i kulturlivet i regionen – og sørge for større tilstrømming av relevant arbeidskraft.
- Studiet vil bidra til at regionen leverer flere kvalitetssikrede kunst- og kulturprosjekt inn på nasjonalt nivå.
- Studiet vil bidra til flere forbindelser mellom kultur og næring.
- Studiet imøtegår en tiårig kulturpolitisk prosess, der produsentrollen har blitt løftet og styrket gjennom konkrete tiltak i norske finansieringsordninger i kunsten.
- Studiet imøtegår dagens politiske satsning på kunstnerisk entreprenørskap.
- Studiet møter et utdanningsbehov i Nordisk sammenheng for en sektor hvor tilbudet om formalisert kompetanse pr dags dato er lite.
- Studiet imøtekommer et kompetansebehov både innenfor offentlig forvaltning, den frie kunsten og i kulturinstitusjonene.

Cultiva har tidligere bidradd til etablering av en rekke studier på UiA. Det søkes om et bidrag fra Cultiva til master «Sceneprodusent» på 0,8MNOK.

Forslag til vedtak:

1. Cultiva gir et ytterligere bidrag på kr 800.000,- til UiA for etablering av et masterstudium i «Sceneprodusent»
2. Administrasjonen bes gå i kontraktsforhandlinger med søker

Erling Valvik
Adm.dir.

Vedlegg: Trykte vedlegg: 1. Sammendrag oppstart av ny master sceneprodusent
2. Budsjett
3. Skjema for dokumentasjon av etablering av nytt studium.

Utrykte vedlegg: Ingen

Bakgrunn:

Sammendraget gir en kortfattet bakgrunn for saken.

Saken har vært behandlet i fakultet-styret 8.april. Saken vil få sin endelige behandling i universitet-styret den 20.mai.

Innstillingen til fakultet-styret var følgende:

«Søknad: Oppstart av nytt masterstudium ved fakultet for kunstfag – sammendrag

- Master sceneprodusent
- Erfaringsbasert og ordinært masterprogram for 12 studenter pr kull.

Primært forslag til vedtak

- Master sceneprodusent tildeles 120 studiepoeng fra og med oppstart i 2016.
- Cultiva investerer kr 800 000,- til videreutvikling og etablering av studiet 2015-2016.

Sekundært forslag til vedtak

Master sceneprodusent får oppstart høst 2016 på grunnlag av følgende økonomiske modell:

Treårig oppstartfinansiering pålydende kr 2,9 mill fra Cultiva:

(til behandling i Cultivastyret 27. april 2015)

- I. Ett års videreutvikling og etablering 2015-2016.
- II. Oppstart av studiet og kostnader forbundet med opptak og gjennomstrømning av 12 studenter i første kull i perioden 2016-2018.
- III. Opptak, og første studieår for andre kull – 12 studenter 2017-2018.

Treårig støtte fra Cultiva betinger imidlertid at Universitetet i Agder ved vedtak om opprettelse av studiet, sikrer studiets videreføring med et vedtak om tildeling av studiepoeng fra og med høsten 2018.

Vedtak i fakultet-styret:

Vedtak – protokoll 08. april 2015

Fakultetsstyret ved Fakultet for kunstfag godkjenner søknad om opprettelse av masterprogram i sceneprodusent med de kommentarer som fremkommer i møtet. Søknaden sendes videre til behandling i universitetsstyret frist 15. april.

Fakultetsstyret forutsetter at studiet har en varig finansiering i henhold til primær eller sekundærforslaget i saksunderlaget før oppstart kan skje.

Enstemmig vedtatt

I vedlagte søknad er fakultet-styrets merknader innarbeidet.

Søknad: Oppstart av nytt masterstudium ved fakultet for kunstfag – sammendrag

- Master sceneprodusent
- Erfaringsbasert og ordinært masterprogram for 12 studenter pr kull.

Primært forslag til vedtak

- Master sceneprodusent tildeles 120 studiepoeng fra og med oppstart i 2016.
- Cultiva investerer kr 800 000,- til videreutvikling og etablering av studiet 2015-2016.

Sekundært forslag til vedtak

Master sceneprodusent får oppstart høst 2016 på grunnlag av følgende økonomiske modell:

Treårig oppstartfinansiering pålydende kr 2,9 mill fra Cultiva:

(til behandling i Cultivastyret 27. april 2015)

- I. Ett års videreutvikling og etablering 2015-2016.
- II. Oppstart av studiet og kostnader forbundet med opptak og gjennomstrømming av 12 studenter i første kull i perioden 2016-2018.
- III. Opptak, og første studieår for andre kull – 12 studenter 2017-2018.

Treårig støtte fra Cultiva betinger imidlertid at Universitetet i Agder ved vedtak om opprettelse av studiet, sikrer studiets videreføring med et vedtak om tildeling av studiepoeng fra og med høsten 2018.

Vedtak – protokoll 08. april 2015

Fakultetsstyret ved Fakultet for kunstfag godkjenner søknad om opprettelse av masterprogram i sceneprodusent med de kommentarer som fremkommer i møtet. Søknaden sendes videre til behandling i universitetsstyret frist 15. april.

Fakultetsstyret forutsetter at studiet har en varig finansiering i henhold til primær eller sekundærforslaget i saksunderlaget før oppstart kan skje.

Enstemmig vedtatt

Studiets betydning for UiA:

- Studiet imøtegår UiAs strategi om å tilrettelegge for større entreprenørskap.
- Studiet styrker fakultets profil, og virker samlende på eksisterende studieportefølje.
- Studiet styrker UiAs ambisjon og strategi om å være en ressurs og i aktivt samarbeid med regionens aktører.

Studiets betydning for regionen:

- Studiet er sterkt ønsket hos UiAs samarbeidspartnere Kilden, Kristiansand kommune og Cultiva, og har vært under i fremdrift flere år.
- Studiet vil heve kompetansenivået i kulturlivet i regionen – og sørge for større tilstrømming av relevant arbeidskraft.
- Studiet vil bidra til at regionen leverer flere kvalitetssikrede kunst- og kulturprosjekt inn på nasjonalt nivå.
- Studiet vil bidra til flere forbindelser mellom kultur og næring.

Studiets betydning nasjonalt og internasjonalt:

- Studiet imøtegår en tiårig kulturpolitisk prosess, der produsentrollen har blitt løftet og styrket gjennom konkrete tiltak i norske finansieringsordninger i kunsten.
- Studiet imøtegår dagens politiske satsning på kunstnerisk entreprenørskap.
- Studiet møter et utdanningsbehov i Nordisk sammenheng for en sektor hvor tilbudet om formalisert kompetanse pr dags dato er lite.
- Studiet imøtekommer et kompetansebehov både innenfor offentlig forvaltning, den frie kunsten og i kulturinstitusjonene.

Søknad om oppstart er understøttet og kvalitetssikret gjennom forprosjektet som har utredet studiet (2014-2015), finansiert av Cultiva med kr 482 000,-, og tillagt en egenandel fra Kilden, Kristiansand kommune og UiA på tilsammen kr 191 000,-

Fakultet for kunstfag - Universitetet i Agder		Oppstart av Master i sceneprodusent					
Cultiva		2 900 000					
Kostnader	Merknad	Budsjett 2015/16	Budsjett 2016/18	Budsjett 2017/18			
12 studenter		etablering	total kostnad kull I	første år kull II	SUM		
<u>Lønn og drift</u>							
Lønn	0,7 årsverk. Ltr 65. (koordinator + fagkompetanse)	502 223					
Interne kostnader / overhead	UiA	96 600					
Ansettelsesprosess	Arb. timer/markedsføring	70 000					
Sum:		668 823					668 823
<u>Drift av studiet</u>							
Lønnskostnader undervisning	12 studenter per opptak, 90 stp. / samt kull II første år		832 608	555 072			
Emneansvar	20 timer pr emne, 9 emner / samt kull II første år		84 960	56 640			
Veiledning masteroppgave	12 studenter, 40 timer		226 560	0			
Studiekoordinator	30% stilling		239 021	0			
Reiser og andre driftskostnader	for gjesteforelesere og eksterne / samt kull II første år		250 000	125 000			
Sum:			1 633 149	736 712			2 369 861
<u>Faglig etablering, nettverksarbeid og utvikling</u>							
Utvikling av fagplan og studiemateriell		100 000	50 000				
Nettverksarbeid	Reise/møter - praksisplasser og eksterne lærekrefter	50 000	10 000				
Fagseminar	Evaluering og videreutvikling med samarbeidspartnere	10 000	20 000				
Sum:		160 000	80 000				240 000
<u>Markedsføring</u>							
Profilering	Rekruttering og markedsføringstiltak	100 000	40 000				
Sum:		100 000	40 000				140 000
Kostnader etablering av studiet og oppstart		928 823	1 753 149	736 712			3 418 684
INNTEKTER							
<u>Finansiering</u>							
Cultiva		800 000	1 500 000	600 000			2 900 000
UiA egeninnsats	Faglig kompetanse, arb. timer i ansettelsesprosess	128 823	153 149	86 712			368 684
Kilden egeninnsats	Praksisplassering og mentoring, timer		100 000	50 000			150 000
TOTALE INNTEKTER		928 823	1 753 149	736 712			3 418 684
BALANSE		0	0	0			0

Skjema for dokumentasjon i forbindelse med søknad om etablering av nye studier

Søknaden stiles til styret for Universitetet i Agder og sendes Studiesekretariatet. Frist for å fremme søknad er 15. april (1. februar for studier med oppstart i vårsemesteret).

DEL I: BESKRIVELSE AV PLANLAGT STUDIEPROGRAM

- Navn på studieprogrammet - på norsk og engelsk - og nivå
Sceneprodusent (masterstudium)
Ordinær og erfaringsbaserte studieprogram.
Production Manager for Performing Art and Cultural Events (Master)

- Opptakskrav
Ordinært master: Bachelor eller faglærerutdanning innen et kunstfag (dans, teater, musikk, kunst og håndverk, litteratur/film/teater) eller tilsvarende utdanning (180 sp.)

Erfaringsbasert master:
Opptaksgrunnlag er 180 studiepoengs og minst 2 års relevant yrkespraksis etter avsluttet utdanning. (Praksis og ledelseserfaring fra bransjen, som scenekunstproduksjon, festivalarbeid, utstillingsproduksjon, management mm.)

- Læringsutbytte
Kunnskap:
  - Studenten har kunnskaper om generelle og særegne utfordringer produsenter innen kunst- og kulturprosjekt står overfor.
  - Studenten har kunnskaper om hvilke ferdigheter og faglig kompetanse som kreves for å lede slike prosesser og prosjekter.
  - Studenten har innsikt i de ulike fasene et prosjekt eller et arrangement normalt bør organiseres etter.
Ferdigheter:
  - Studenten skal kunne lage en prosjektplan for et kultur-/kunstprosjekt og kunne styre etter den.
  - Studenten skal kunne anvende relevante vitenskapelige og kunstneriske metoder på en selvstendig måte.
Generell kompetanse
  - Studenten har utviklet et faglig vokabular, en bevissthet om fagområdets kulturelle, økonomiske og samfunnsmessige perspektiv og kan delta i fagpolitiske diskusjoner.
  - Studenten kan anvende sine faglige kunnskaper og ferdigheter som leder av sceneprosjekter eller andre kunst- og kulturarrangement.

- Studieskisse - programmets oppbygging og navn på emner (presentert i form av en tabell)

Semester 1	Introkurs i kulturprosjektledelse 15 sp	Personaladministrasjon og ledelse 7,5 sp	Økonomi 7,5 sp
	festivalpraksis x 2		
Semester 2	Ledelse av produksjon for scene 10 sp	Publikumsutvikling og markedsføring 10 sp	Vitenskapsteori 10 sp
	Gruppeprosjekt, Institusjonspraksis, praksis mindre arrangement		
Semester 3	Festivaler 10 sp	Kulturpolitikk 10 sp	Forretningsplanlegging 10 sp
	Praksis i det uavhengige feltet		
Semester 4	Gjennomføring av masteroppgave / Prosjekt 30 sp		

* praksis er ikke studiepoengfestet, men knyttes til ulike emner og må bestås for å ta eksamen i disse.

- Yrkeskompetanse

Etter endt studie kan man raskt tre inn i relevante stillinger som produsenter og prosjektledere for scenekunst, visuell kunst, festivaler eller andre kunstneriske produksjoner på tvers av kunstfeltene. Studiet gir studenten et kreativt verkstøyskabinett de kan benytte for å gjøre mest mulig ut av treffpunktet mellom finansiering og kunstneriske visjoner innenfor store og små kunstneriske foretak, med spesielt fokus på scene, arrangement og festival. I arbeidslivet har produsenter behov for kreativ problemløsning, prosjekt- og økonomiplanlegging. Studiet imøtekommer dette i vekslingen mellom emner og praksisutplassinger innen institusjonene og i det frie feltet.

Erfaringsmessig har produsenter med opparbeidet erfaring fra scenekunst stor grad av mangefasettert, anvendelig kompetanse og kunnskap, og de arbeider ofte inn i andre kunstretninger. Som kunstgrein er scenekunsten stor, kostbar og kompleks – og griper inn i både visuelle, musiske og sceniske problemstillinger, i tillegg til flere formidlingsperspektiver. Dette gir studiets tyngdepunkt rundt sceneproduksjon stor verdi i overførbarhet og relevans for det brede kunst- og kulturfeltet.

- Videre studier

Studiet kvalifiserer i til videre doktorgradstudier – forutsatt godt karakternivå. Studiet er imidlertid pionerarbeid både i Norge og i Norden forøvrig. Eneste tilsvarende studie finner man i dag ved Stockholm Dramatiska Högskola, hvor de kun utdanner fire elever hvert andre år på bachelornivå. Det planlagte studiet har derfor ikke pr dags dato videreutdanningsmulighet i direkte fagsammenheng. På sikt skal dette kunne legges til rette for ved UiA under fakultetet for kunsthøgskolen (KiK). Master i sceneproduksjon relateres både under strategi og faglighet til KiK. Forskningsprogrammet er formelt vedtatt, men venter oppstart. Programmet skal tilknyttes 3-4 ph.d-program.

I dag kan finnes det en overførbarhet til doktorgradsprogram innen generelle kulturstudier ved høgskolen i Telemark.

DEL II: BEGRUNNELSE FOR SØKNADEN

Punktene nedenfor er basert på kriterier for etablering og nedlegging av studier, fastsatt av styret 18. juni 2014.

1. Strategisk betydning

Studiets strategiske betydning for UiA

herunder

- **studiets forankring i universitetets og fakultetets strategiplaner**

Fakultetet mener at studiet er særdeles godt forankret i strategiplanene. Organisasjonens profil blir beskrevet slik: «*UiA er kjent for et godt læringsmiljø med nærhet til studentene og et godt utviklet samarbeid med virksomheter i regionen.*» Studiet er utviklet etter en langvarig dialog med ulike aktører i regionen, dette blir nærmere beskrevet under punktet «Spesielle behov i regionen».

«UiAs studieportefølje er preget av de flerfaglige og yrkesrettede utdanninger for helse- og sosialsektor, skole, teknologi, administrasjonsfag og økonomi. Disiplinfagene og utøvende kunstutdanninger er selvstendige utdannings- og forskningsområder, men er også viktige fag i de flerfaglige og yrkesrettede studiene. [...] Studiene ved UiA skal ha et nært forhold til det praktiske livet og samfunnet utdanningene skal forberede til. [...] Studiene skal gi relevant kunnskap om arbeidslivet bl.a. ved å legge vekt på entreprenørskap og innovativ virksomhet.»
«Det kreves vilje, disiplin, respekt og tillit fra ansatte og studenter, og engasjement fra en hel landsdel om Universitetet i Agder skal lykkes i sine målsettinger. Samtidig kreves det hardt arbeid og samarbeid internt, med andre utdannings- og forskningsinstitusjoner, og med samfunnet generelt.»

Strategi – Universitetet i Agder

I de overordnede punktene i fakultets strategiplan heter det blant annet at vi skal: «*være en kompetent partner for kunst- og kulturlivet, preges av kvaliteter fra profesjonell kunstpraksis, være synlig og delta i kulturfeltet og den offentlige debatten.*» Dette studiet har allerede før søknaden sendes universitetsstyret levert på disse punktene.

Fakultetet har ambisjoner om at alle bachelor, master og ph.d-utdanningene skal ses i sammenheng med våre to såkalte søyler: Rytmask musikk og KiK. Studiets meget tette samarbeid med kunstinstitusjonene i regionen, vil kunne forsterke og utvide tilgang til KiKs samarbeidspartnere, både når det gjelder KU-prosjekt og andre FOU-prosjekt.

Under overskriften som om handler robuste og attraktive studentmiljøer står punktet «*arbeide for å fremme innovasjon og entreprenørskap i utdanningene.*» (strategi - fakultet for kunstfag) Fakultetets strategi korresponderer således direkte med politiske anbefalinger i utredningen for kulturdepartementet "Kunstens autonomi og kunstens økonomi" (Skarstein) januar 2015.

Studiet vil videre ivareta målsettingene om å «*utvikle og tilrettelegge praksisarenaer og samarbeidsavtaler med relevante kulturinstitusjoner*», samt «*styrke samarbeidet med Kilden, SKMU og Kristiansand Kunsthall*». (strategi – fakultet for kunstfag)

- **studiets/fagområdets betydning for andre studier på samme eller høyere nivå ved UiA**

Studiet gir bachelorstudentene ved UiA flere alternativer for valg av Master etter endt studieløp. Det utfyller også et rom mellom Music Management (nå under Master i utøvende musikk - rytmask) og Master i kunstfag. Studiet er konkret og anvendelig, og vil gi fakultetet en solid spredning mellom yrkesrettede og flerfaglige mastergrader av utøvende, kunstfaglig og administrasjonsfaglig karakter.

- **hvorvidt UiA har andre studier som vil kunne få redusert søkning som resultat av nyetablering på tilgrensende fagområde.**

Nei. Studiet vil ikke påvirke rekruttering til andre studier ved UiA. Studiet er i så måte et rent supplement og vil virke spissende på fakultetets og universitetets identitet. Master sceneprodusent vinkler seg mot arrangementsavvikling og håndtering av økonomi i samspill med kunstproduksjon – først og fremst rettet mot scenekunst og festival. Master sceneprodusent er nybrottsarbeid – og ikke i konkurranse med UiAs studieportefølje pr i dag. I tillegg er studiet med å befeste og heve statusen til produsentrollen i norsk kunstproduksjon – og vil sette UiA på kartet nasjonalt og internasjonalt.

Til sammenligning er Music management direkte rettet mot internasjonal musikkindustri, ny digital distribusjon, ny teknologi og internasjonale forretningsmodeller.

Master i kunstfag er fagfokus på skapende og utøvende kunstnere og deres egen kunstfaglige praksis og formidling.

Studiets samfunnsmessige betydning

herunder

- **studiets forankring i nasjonale politiske signaler**

De siste 10 årene er produsentrollen spesielt blitt legitimert i norsk scenekunst, gjennom satsningen på festivaler, og ved større arrangementsaktivitet i det visuelle feltet. Det kulturpolitiske trykket har lagt spesielt på scenekunstheltet. Produsenten har vist seg svært viktig i forvaltningen og opprettholdelsen av hvordan norsk kunst finansieres gjennom flere store og gode nasjonale støtteordninger: Norsk kulturråd, fond for utøvende kunstnere, fritt Ord m. fl. Produsentleddet får økt status og forankring gjennom et eget studium, og dermed vil også kvaliteten av bemidlingen av norsk kunst sikres.

Norsk kulturråds scenekunstutvalgs strategi fra 2006-2009 hadde som et mål å styrke produsentleddet. Dekan ved kunstfag Per Kvist og administrerende direktør ved Kilden Bentein Baardson satt begge i kulturrådet da et bevisst arbeid for å styrke produsentleddet ble etablert.

Rapporten «Flere poteter – produsentrollen innen fri scenekunst» (Ine Therese Berg for Norsk kulturråd og Danse og teatersentrum) satte søkelys scenekunstutvalgets strategi og hvilke virkemidler som skulle til for å styrke produsentleddet. Flere tiltak ble lansert – blant disse et spesialisert, flerårig produsentstudium på høgscolenivå. Andre tiltak var en friere og bedre egnet finansieringsordninger for fri scenekunst.

I 2007 ble støtteordningen *Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper* etablert under Norsk kulturråd. Dette markerte et vannskille i norsk scenekunstpolitikk, hvor det tidligere kun ble gitt produksjonsmidler til ren kunstnerisk produksjon under ordningen *fri scenekunst*, kunne man nå ha forutsigbarhet i opp til tre år. Med midlene fulgte stor frihet til hvordan man løste produksjonsprosesser og visninger – og dermed kunne man med ett lønne egne scenekunstprodusenter og drift. Spydspissen i dette arbeidet var Jo Strømgren kompani som lenge hadde trosset premissene for tildeling av midler til frie grupper. De utviklet egne produsenter for å løfte produksjonene sine ut av et kunstnerisk vakuu med lite visninger og lav mobilitet. Norsk kulturråds evaluering av ordningen «Frihet og Forutsigbarhet» i 2010 (Hylland, Kleppe og Mangset) bekrefter verdien av ordningen i forhold til frihet rundt produsentrollen, administrasjon og forutsigbar drift.

Argumentet er: Produsentrollen er et viktig ledd i det kunstneriske arbeidet. Gjennom det arbeidet produsenten utfører frigjøres kunstnerisk kapasitet, man utnytter ressursene bedre, og man åpner et rom mellom kunsten og mottakerne gjennom flere visninger. Dette er hvor den egentlige kunstutøvelsen finner sted. Resultatet er i kort fortalt at feltet har gjennomgått en profesjonalisering.

Etter dette hadde man stor utvikling i regionene: I 2008 stifter Bergen kommune Proscen – produsentenheter for scenekunst, etter en nøye kartlegging i det frie miljøet om hvilke faktorer som vil styrke scenekunsten i byen og regionen. Resultatet er en medlemsorganisasjon med fast ansatt daglig leder som driver produksjonsveiledning for alle byens aktører. Medlemmene har tilgang på rimelige kontor, møte og produksjonslokaler (finansiert av Bergen kommune) – og har nå fått sin egen scene i Cornerteateret. De driver også sitt eget mentorprosjekt – Proprodusenten. Tidligere daglig leder og drivkraft i prosjektet produsent Linda Børnes deltok forprosjektets andre innspillseminar. Hun bekrefter det store behovet for formalisering, status- og kompetanseheving innen det høyst autodidakte produsentfaget i Norge.

Den samme utvikling som i Proscen ser man også i Nord-Norge ved stor oppsving for medlemsorganisasjonen Rad-Art; og i Trøndelags nettverket Propellen teater, samt i nysatsningen Sentralen i Oslo (finansiert av Sparebankstiftelsen DNB – åpner 2016).

I 2014 kom rapporten «Korekorati» som så nærmere på kulturrådspilten for utvikling av profesjonelle dansemiljøer – som igjen bekrefter at en styrking av det kunstneriske handlingsrommet gagnes av en større profesjonalisering gjennom en god kombinasjon av administrativ ryddighet og kunstnerisk kvalitet.

I januar 2015 kom utredningen for kulturdepartementets man lenge hadde vært ventet på: «Kunstens autonomi og kunstens økonomi». Denne redegjør for kunstneres livsvilkår og økonomiske forutsetninger. Utredningen bekrefter den utviklingen man lenge har sett tilrettelagt fra den rød-grønne regjeringen, men som nå ytterligere har fått kraftig oppsving og omtale ved dagens regjering: Kunstnerne forventes å være entreprenører som tilrettelegger for egen økonomisk vinning gjennom kreativ forretningsvirksomhet, nettverksarbeid og formidling:

«Kunstnere forholder seg ulikt til entreprenørskapsbegrepet. I den grad det er knyttet til formelle sider i forbindelse med næring, er det flere som mener at begrepet ikke er forenlig med å ha fokus på det kunstneriske. Samtidig er det stadig flere som gir uttrykk for at det er et problem med manglende kunnskap og erfaring innen entreprenørskap, enten det gjelder det innovative, eller kunnskap om etableringer, økonomi, jus og andre administrative områder. Både manglende kompetanse og kapasitet påpekes. [...] Det er også forventet et økende behov for slik kunnskap siden framtidens muligheter som kunstner blant annet finnes i ulike markeder» (Kunstens autonomi og kunstens økonomi, Vigdis Moe Skarstein, kapittel 11, s 133)

Utredningen anbefaler på tvers av kunstnergruppene, i kapittel 11 følgende:

«Utdanningsinstitusjonene bør ta ansvar for at entreprenørskap i sterkere grad enn i dag blir en del av utdanningen for kunstnere.» (Kunstens autonomi og kunstens økonomi, Vigdis Moe Skarstein, kapittel 17, s 184)

I utredningen vektet også kommuner og fylkeskommuners ansvar for å løfte opp kunstpolitikkområdet regionalt, og til å bidra til felles offentlig satsning. Det bekrefter at samarbeidet mellom kommune, kulturinstitusjon og universitetet om oppstart av Master sceneprodusents forprosjekt er høyst relevant og betimelig.

Foruten scenekunstheltet kan det vises til at det siden 90-tallet har det vært en satsning statlig på knutepunktfestivaler. Disse skal være ledende og innovative kompetansebærende festivaler hver på sitt felt. I løpet av 2014 fikk kulturrådet i oppgave fra kulturdepartementet å evaluere verdien av ordningen, for å sikre at denne ikke sluker for mye av midlene som kunne fordeles på andre og mindre arrangement. Det har vist seg at det også her er behov for mer skolert kompetanse for å bære det oppdraget de har blitt gitt, og for å sikre robust økonomisk håndtering og bærekraftighet. Dette er

med å bekrefte at et spesialisert studie i sceneproduksjon på masternivå også imøtekommer et stort behov utover scenekunsten.

Dette gjelder også den offentlige sektor hvor de siste 10-20 årene har vært preget av større produksjons- og arrangementsaktivitet gjennom tunge kulturplattformer som Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken og Ungdommens kulturmønstring. Disse ordningene griper inn i alle kunstarter.

Spesielle behov i regionen

herunder

- samarbeid med arbeids- og samfunnsliv i regionen

Studiet er utviklet i langvarig dialog med ulike aktører i regionen, og i forprosjektet har vi søkt samtalepartnere nasjonalt og internasjonalt.

Gjennom kunstfags tette kontakt med Kilden i prosessen mot en samarbeidsavtale, så har ulike samarbeidprosjekter og nye studier som begge parter har hatt interesse av å utvikle vært nevnt. Det området som vi har konkretisert helt siden 2012 er produksjonsledelse/produzent-utdanning. Videre har andre pekt i samme retning. I et åpent dialogmøte 13.09.2013 i regi av Cultiva og Kristiansand kommune, ble en rekke kulturaktører spurt om de kunne peke på utdanninger som UiA ikke hadde i sin portefølje, men som ville være ønskelig. Det kom et nesten enstemmig krav fra den sammensatte og store forsamlingen på Aladdin: de savnet et produzentstudium.

Våren 2014 ønsket fakultetet å styrke den utøvende/kunstneriske delen av studiene og å øke antall studenter, derfor gikk vi dialog med Cultiva om å utvikle helt nye studier. Vi søkte om midler til å videreutvikle studier innen for dans, skuespillerkunst, papirbasert kunst og produksjonsledelse. Responsen var avslag på alle unntatt sistnevnte, som fikk bevilgning til et omfattende forprosjekt.

Følgende har sittet i prosjektgruppen:

Gunnar Thon Lossius – Stabssjef, Kilden

Jørgen Skauge – Rådgiver, Kristiansand kommune

Merete Elnan – Instituttleder sceniske og visuelle fag, fakultet for kunstfag, UiA

Inger Margrethe Stoveland – prosjektleder Senter for ung kunst og kultur, UiA.

Forprosjektet er finansiert av Cultiva, UiA, Kilden og Kristiansand kommune. Støttebeløpet fra Cultiva var på kr 482 000,-

Prosjektet utløser potensialet i samarbeidsavtalen mellom UiA og Kilden - og er en katalysator i strategien om at fakultetet og UiA skal samhandle med aktører og institusjoner i regionen.

Studieprogrammet i Master sceneproduzent har innebygget en rekke praksisutplasseringer i løpet av studieløpet – og Kristiansand og omegn kan levere på alle kunstfelt, innen nært alle organisasjonsformer og format. Blant annet har Kristiansand kunsthall meldt sin interesse for å være en aktiv praksisleverandør på det visuelle feltet, hvor studiet har interessante overgangslinjer til kuratorrollen.

Kilden og Cultiva har i samhandling med UiA vært store pådrivere for å få dette studiet til. Det er viktig for videre faglig fundament og utvikling av driftsgrunnlaget i Kilden – og vil være med å forløse den investeringen Cultiva har bidratt med inn i huset. UiA og Cultiva har et godt etablert samarbeid av varig karakter gjennom Cultiva ekspress kunst, idrett og junior ved fakultet for kunstfag – og infrastrukturen og kommunikasjon er god.

Kristiansand kommune har stor interesse av at større profesjonalisering på kunstfeltet – slik at man får

bedre forvaltning av bevilgede prosjektmidler. I tillegg vil man ytterligere markere seg og heve byens status som kulturleverandør regionalt og nasjonalt. Det har lenge vært etterlyst flere prosjektsøknader til nasjonale støtteordninger fra landsdelen – og studiet vil være en bidragsyter på å imøtekomme denne etterlysningen, og også heve kvaliteten på eksisterende prosjekt.

Parallele/like studier i regionen og nasjonalt

I dag eksisterer kun ett fullverdig produsentstudium for scene i Norden. Dette finner man ved Dramatiska Högskolan i Stockholm (StDH). Dette studiet er på bachelor nivå, og tar kun inn 4 studenter hvert andre år. Disse 4 studentene arbeider side om side med fire studenter fra hvert fagfelt relevant i scenekunstproduksjon – som regissør, dramatiker, teknikere, parykkmakere osv. Totalt er det 36 studenter på hvert kull – hvor alle regnes som kunststudenter. De bekreftet i møte med prosjektgruppen at de har en søkning på nært 40 studenter til produsentstudiet ved hvert opptak – hvorav de aller fleste allerede har lang erfaring fra feltet.

StDH bekrefter også at det er et behov for flere utdannede produsenter for scene i Norden – og at de regner et studium av dette slaget ved UiA som et positivt supplement til hva de tilbyr. PeO Sander som er høgskolelektor og har undervist ved StDH i 20 år var til stede i innspillseminar II – og har stilt opp som en sparringspartner i løpet av hele forprosjektet.

For sammenligning til Master sceneprodusent i Norge i dag, finnes enkelte studieretninger innen kulturledelse med mer generell forretningsmessige innfallsvinkler, hvor praksis ikke er så formalisert og vektet innenfor studieløpet:

- Årsstudium i kulturledelse – Høgskolen i Oslo og Akershus
<http://www.hioa.no/Studier/SAM/arsstudier/kulturledelse>
- Kulturledelse, Bachelor – Høgskolen i Telemark
<http://www.hit.no/nor/HiT/Soeker/Studietilbud/Kultur-spraak-og-historie/Kulturledelse-bachelor>
- Kulturstudier, Master – Høgskolen i Telemark
<http://www.hit.no/nor/HiT/Soeker/Studietilbud/Kultur-spraak-og-historie/Kulturstudier-master>
- Kultur og ledelse, Bachelor – BI
<https://www.bi.no/bachelorstudier/kultur-og-ledelse/oversikt/>
- Kulturprosjektledelse, bachelor – Høgskolen i Lillehammer
<http://hil.no/studiekatalog/kulturprosjektledelse2>

Det solide samarbeidet med Kilden gir oss et studium som ikke har noen ekvivalent i Norge.

2. Etterspørsel

Forventet søkning

Eventuelle forslag om lavere antall studieplasser enn 30/20 skal begrunnes.

På grunnlag av forprosjektets kartleggingsarbeid om scenekunst og festivalfeltet i Norge kan det forventes å fylle 12 studieplasser uten problem.

Forprosjektet viser oss også at det er et Nordisk tilfang til studiet. Det er mange som ikke kan tas inn i det svenske studietilbudet – dette er estimert til å være rundt 35 søkere ved hver søknadsrunde.

Ellers må følgende indikatorer tas som belegg for rekrutteringsgrunnlag:

I dagens medlemsorganisasjoner for scenekunst er det pr i dag følgende grunnlag:

- I Proscen melder over 30 personer at de driver med produksjon.
- I RadArt er det over 90 medlemmer – 14 som arbeider direkte med produksjon.
- Propellen er det 11 registrerte produsenter ut av 86 medlemmer totalt.
- På sceneweb.no – database for norsk scenekunst ligger 282 personer inne som produsenter knyttet til ulike produksjoner.
- I Danse- og teatersentrum er det registrert 108 frie grupper som alle i større eller mindre grad bruker produsentkompetanse aktivt i sitt kunstneriske arbeid.
- På basisfinansieringsordningen er det i dag inne 9 grupper med hver i gjennomsnitt 3,1 mill kroner pr år som de fritt kan disponere til kunstnerisk produksjon, drift og formidling.

- Kulturrådet mottok i 2013 424 søknader til ordningen for produksjonsmidler for frie grupper (både dans og teater) – 64 søknader ble innvilget.

Flere av disse aktørene arbeider inn mot tunge kulturbærere i det offentlige som for eksempel Den kulturelle skolesekken.

I tillegg kommer amatørteaterbevegelsen i Norge – som faktisk nå større grad også opplever en økt profesjonalisering. Organisering og kompetanse rundt feltet finner man i organisasjoner som HATS (Hålogaland Amatørteaterselskap) og Teaternett.

Det er også naturlig å samarbeide med de ulike kompetansesentrene om bred rekruttering inn i studiet.

Planlagt antall studieplasser (normalt minimum 30 for bachelorprogram og 20 for masterprogram, jfr. styrets vedtak i S-sak 115/14)

Det planlegges et studium med opp mot 12 studenter. Sammenligner man med det svenske studietilbudet ved StDH så er dette et relativt høyt tall. Det korresponderer også godt med studieprogrammene vi har samtalt med i England - ved Birmingham City University og De Montfort University i Leicester. Her er opptakstallet på 12-18 studenter rekruttert fra hele verden.

Ved Filmskolen tar de ved bachelor inn 3 filmprodusenter hvert tredje år. Ved Kunsthøgskolen i Bergen har de tatt inn 8-10 studenter annet hvert år på kuratorstudiet på masternivå. Begge studiene er svært spesialisert – til sammenligning har det planlagte sceneprodusentstudiet stor overføringsverdi i kompetanse og tverrfaglighet.

Studiene vi har hatt under lupen vektla viktigheten av begrensede grupper for å sikre god gruppedynamikk, kompetanseutveksling og personlig oppfølging. Det er også viktig at studiet er gradert i forhold til praksisprogrammet – slik at hver enkelt student blir godt ivaretatt i praksisoppholdene. Kilden tilrettelegger med en mentor pr student fra institusjonens ledergruppe, og dette alene krever god planlegging, tilrettelegging og oppfølging.

Det er også viktig å bygge studiet opp innen i fra – og slik skape et unikt studietilbud med godt omdømme - som sikrer rekrutteringen nasjonalt og nordisk på sikt. Samarbeidet med Kilden er unikt, og et kjernepunkt i dette arbeidet. Forprosjektet har gjort oss i stand til å sikre studieprogrammets kvalitet med god margin.

Rådene vi har fått fra alle utdanningsinstitusjoner og profesjonelle vi har vært i kontakt med fra begynnelsen av forprosjektet vektlegger at UiA må fremheve de kvalitetene både UiA og regionen har. Dette er målsetningen for Master sceneprodusents planlagte studieplan.

Selv om tilfanget av kandidater for studiet er godt både nasjonalt og nordisk er det viktig at man legger seg på et nivå som tilsvarer andre studietilbud i samme kategori internasjonalt, og ikke maksimerer potensialet ved oppstart.

Forventet etterspørsel etter kandidater

herunder

- arbeidsmarkedet regionalt og nasjonalt
- eventuelle arbeidsmarkedsundersøkelser

Som vist i tidligere er det over 108 sceniske grupper som operer på det frie feltet i dag. I tillegg er det en større bevegelse mot at produsenten får en viktigere rolle også innenfor institusjonene. Ved studietur til Stockholm møtte vi nyopnevnte produsent for balletten ved den Kungliga Opera – Ann Christin Danhammar, som viste til at de tradisjonelle administrasjonshierarkiene og systemene innenfor de etablerte, tunge nordiske institusjonene er i rask endring.

Dette bekreftes også fra ledelsen ved Kilden teater- og konserthus, hvor tre store aktører samlet seg i under samme administrative ledelse (Agder teater, Kristiansand symfoniorkester og Opera Sør). De

produksjonsmessige utfordringene er merkbare. De trenger frisk og tilpasset kompetanse for å lykkes i arbeidet – og har således vært en stor pådriver for at sceneprodusent-studiet skal realiseres.

Kunnskapen studiet tilrettelegger har stor overførbarhet og er av stor verdi for kandidatene når de kommer ut på et sammensatt arbeidsmarked i kulturlivet. Større behov for produksjonskompetanse for scene og arrangement er etterlyst både innenfor musikk og i det visuelle feltet.

Studiet legger også opp til en erfaringsbasert master – og en stor del av studentene er således allerede i etablert nettverk hvor de vil komme styrket ut igjen etter endt studieløp.

Foruten det frie scenekunstheltet er det 104 registrerte kulturhus i Norge (Norsk kulturhusnettverk) – dette er unikt i europeisk sammenheng og kan sees forhold til desentralisert satsing på kulturarenaer og regioner.

I følge norsk teaternett er det rett over 30 institusjonsteatre fordelt nasjonalt – med og uten faste ensembler.

Norske festivaler: norsk festivalnettverk teller over 75 festivaler blant sine medlemmer med et bredt kulturelt nedslagsfelt: festspill, klassisk musikk og opera, scenekunst, jazz, rock og populærmusikk, barn og unge, kirkemusikk, folkemusikk, litteratur og kultur. I tillegg kommer virksomheten rundt spel i Norge – som de siste 10-15 årene har økt kraftig i omfang. I 2014 ble det i følge spelhandboka.no avviklet 74 spel over hele landet.

I Agder og Telemark-regionen er det per dags dato tre store kulturhus Kilden (Kr.sand), Buen (Mandal) og Arendal kulturhus i tillegg til mindre scener og arenaer fordelt over fylkenes kommuner. I Aust-Agder er det to spel av større format: Jernbyrden i Lillesand og Kjæmpestaden i Arendal.

Fylkene har en rekke festivaler fordelt på ulike kunstfelt: Kortfilmfestivalen (Grimstad), Barnefilmfestivalen (Kr.sand), Canal Street (Arendal), Skral (Grimstad), Sup og stup (Lillesand), Palmesus (Kr.sand), Ravnedans (Kr.sand), Assitej (Kr.sand), Ravnebarn (Kr.sand), Protestfestivalen (Kr.sand), Platform Nord (Kr.sand), Punkt (Kr.sand), Dark Season (Kr.sand), Nordsjøfestivalen (Farsund), Risør kammermusikkfestival, Porsgrunn internasjonale teaterfestival, Skalldyrfestivalen (Mandal), Fjellparkfestivalen (Flekkefjord), Skogsus (Kristiansand), Måkeskrik (Kr.sand), American festival (Lista), Heimoverfestivalen (Åmli), Vinterfestivalen (Arendal), Franje festival (Arendal) med mange fler.

Utvalget utgjør en god blanding av kommersielle og smale aktører som i større eller mindre grad har behov for relevant kompetanse i økonomihåndtering, prosjektering og avvikling. De fleste som i dag opererer i rollen som produsenter eller produksjonsledere har annen type utdannelse eller er autodidakt – og behovet for profesjonalisering og bedre forvaltning er stor, og etterlyses av bevilgningsparter.

De siste 10 årene har dessverre store aktører på festivalfeltet gått økonomisk konkurs, eller blitt avviklet. Quart festivalen, Odderøya live og Hove festivalen er eksempler på dette. Disse festivalene har vært store motorer i profilering og turisttilstrømning til Sørlandet. Dessverre kan dårlig forvaltning være med å svekke regionens omdømme som kulturleverandør nasjonalt.

Hele den offentlige sektoren har nå større trykk og behov for produksjonskompetanse – ordninger som Den kulturelle skolesekken og Ungdommens kulturmonstring er gode eksempler. Ordningene skal forvaltes på alle nivå – kommunalt, fylkesvis og nasjonalt, og behovet for kompetanse som binder sammen faglighet og avvikling er av stor betydning. Det nasjonale budsjettet for den kulturelle skolesekken er på hele 200 millioner kroner, en tildeling som skal ivaretas i alle ledd, og innenfor alle kunstneriske uttrykk.

Master sceneprodusent leverer således ettertraktet kompetanse. Studiet kan være et svært viktig ledd i en helhetsbygging av regionen, og understreker universitetet som en seriøs leverandør av relevant kompetanse lokalt og nasjonalt. Landsdelen vil bli satt på kartet innen sektorene kultur og næring.

3. Faglig bærekraft

Fagmiljø

Kompetanse for å tilby studiet:

Instituttets studieportefølje kan gi inntrykk av drama/teater-miljøet ikke har så tett dialog med det utøvende scenekunstmiljøet, og at staben mangler erfaringsbasert eller forskningsbasert kunnskap om prosjektledelse og sceneprodusenter, men flere av fakultetets ansatte har erfaring fra, og kompetanse til, å planlegge/undervise/veilede innen dette studiet (se de mest aktuelle i tabell under hvor vi har nevnt både aktuelle undervisningsområder og til dels bakgrunn).

Vitenskapelig ansatte som skal tilknyttes studiet (stilling, navn og fakultetstilknytning)	Hovedstilling ved institusjonen? JA NEI	Andel av årsverk som vil bli knyttet til studiet	Undervisnings-/veiledningsområde i studiet (så langt som mulig med henvisning til emnene i studieskissen, se felt 6 nedenfor)
Prosjektleder ved Senter for ung kunst og kultur Inger Margrethe Stoveland	Ja	20	Kulturpolitikk, introkurs kulturprosjektledelse, Personal /adm ledelse. (Jo Strømgren Kompani, festspillene i B, UKM, Trafo, DKS, litteratur (hovedfag) + Arts Administration - England)
Førsteamanuensis Jeppe Kristensen	ja	5	Ledelse av produksjon for scene Særdeles vellykket kunstner-entreprenørskap gjennom teaterkollektivet Fixy Foxy. Underviser både på LFT, bac teater og master i kunsthøgskolen
Førstelektor Giert Werring, fast 10% stilling	Nei, nå freelance og tett knyttet til Dyreparken	5	Festivaler Werrings lange erfaring som kunstnerisk leder av figurteaterfestival og hans tilknytning til Kilden og Dyreparken av stor verdi.
Førstelektor Merete Elnan	ja	10	Introkurs i kulturprosjektledelse, Ledelse av produksjon for scene, Masterveiledning Kreativ produksjonsleder og lang erfaring med å utvikle praksisprosjekter f.eks gjennom UKM, Assitej-festivalen og den kulturelle skolesekken.
Siemke Böhnisch	ja	5	Vitenskapsteori, Veileder av masteroppgaver.

Vi vil likevel være avhengig av å supplere dagens kompetanse både ved å utlyse etter nye stillinger, tilknytte oss professor 2 og gjestelærere fra bransjen og fra andre institusjoner. Aktuelle gjestelærere: Stabssjef Kilden teater og konserthus Gunnar Lossius (har undervist ved BI og NISS), lektor i scenekunstproduksjon Stockholm Dramatiska Högskola PeO Sander (ansvarlig for studiet ved StDH og en nestor innen feltet i Norden), Mats Aaronsen leder av Canalstreet/tidligere ansatt ved Agderforskning/gjestelærer ved visuelle og sceniske fag, produksjonsleder Henrik Melsom Edvardsen, direktør og sceneinstruktør Beintein Baardson, produsent Linda Børnes - tidligere daglig leder av Proscen, nå selvstendig næringsdrivende.

Mulighetene for å tappe inn i de innhentede ressursene i forhold til å tilrettelegge egne relevante tilbud i EVU vil også vurderes i oppbyggingen av studiet.

Fakultetet tror det vil være enkelt å rekruttere vitenskapelige ansatte for å ivareta studiekoordineringen (inkludert kontakt med praksisplassene), og at det vil være hensiktsmessig å la en eller fler professor 2 bidra til oppbygging av studiets spisskompetanse og bidra til økt forskning på feltet. Ansatte fra studieprogrammet vil bidra inn i den tverrestetiske forskningsplattformen KiK.

4. Økonomisk bærekraft

Fakultet skal redegjøre for hvordan studiet skal finansieres:

- studiepoeng:
  - omdisponering innenfor fakultetets ramme: 0 sp
  - behov for nye studiepoeng i emnemodulen: 120 sp
  - gjenbruk av eksisterende emner: 0 sp
- behov for investeringer (oppstarts- og løpende investeringer)
- behov for særkostnader (inkludert oppstartskostnader)
- simulering av inntekter (fra KD) og kostnader knyttet til studieprogrammet med utgangspunkt i planlagt antall studieplasser
- minimum antall studenter som gir økonomisk bærekraft

Fakultetets redegjørelse utarbeides i samarbeid med Økonomiavdelingen.

Økonomi

(For primært forslag til vedtak)

Fakultetsadministrasjonen har foretatt en beregning av hvilke budsjettmidler som vil bli tilført fakultetets ramme når masteren i Produsentstudiet er fullt utbygd. De tilførte midlene er simulert i fakultetets internfordelingsmodell for beregning av hvor mye av disse midlene instituttet vil få til disposisjon. Instituttet har foretatt en beregning av sine utgifter til lønn for fast personale, timelærere og i tillegg utgifter veiledning og koordinering. Følgende forutsetninger er lagt til grunn for budsjett- og utgiftsberegningene (av det primære forslaget til vedtak):

- Studiet er på 120 studiepoeng, herav 30 studiepoeng knyttet til masteroppgave
- Oppstart høsten 2016
- Friske studiepoeng, med budsjettuttelling fra og med høsten 2016
- Hvert kull er på 12 studenter – årlig opptak
- 85 % av de opptatte studentene møter til eksamen
- 80 % av de opptatte studentene består eksamen
- Cultiva investerer kr 800 000 til videreutvikling og etablering av studiet 2015-2016

Med disse forutsetningene har en kommet fram til at instituttet vil ha 0,256 mill kr til disposisjon til dekning av utgifter som reiser, sensur, gjesteforelesere m.m., når studiet er fullt ut innfaset i 2018. Det er instituttets vurdering at dette vil være tilstrekkelig, men at det vil kreve strenge prioriteringer og en mest mulig effektiv gjennomføring av studiet. Tallene er som vist nedenfor:

Budsjettmidler som tilfaller instituttet (120 stp)	1 639 324
Lønnskostnader undervisning(12 studenter per opptak, 90 stp)	-832 608
Emneansvar (20 timer for hvert emne*9 emner)	-84 960
Veiledning masteroppgaven (12 studenter*40T)	-226 560
Studiekoordinator (30% stilling)	-239 021
Rest til reiser, sensur, gjesteforeleser mv (i løpet av 2 år)	256 176

Studiets forprosjekt er finansiert med kr 482 000,- fra Cultiva. Egenandel Kilden kr 47 500,-, Kristiansand kommune kr 25 000,- og UiA har hatt en egenandel i prosjektet på kr 118 500,-

Økonomi for det sekundære forslaget til vedtak:

Det har vært løpende dialog om prosessen både forut for og i forprosjektet med Cultivas styre og administrasjon. I styremøtet 27. april behandler Cultivastyret et fremlegg om å investere i Master i sceneproduksjon med etablerings- og oppstartsmidler pålydende kr 2,9 mill, hvorav kr 800 000 er øremerket etableringsåret 2015-2016, resterende dekker kostnadene ved første kull på 12 studenter i perioden 2016 – 2018, samt første studieåret for kull nummer to. Midlene i etableringsåret går til lønn, koordinering og tilrettelegging av fagplan og studiemateriell, nettverksarbeid og innhenting av eksternt arbeidskraft, praksis og markedsføring.

UiA har en egenandel i forbindelse med både faglig ressurs og ansettelsesprosessen i etableringsåret. Kilden har en egenandel i forbindelse med timeinnsats under studentenes praksisutplassering ved institusjonen.

5. Risikovurdering

Fakultetet skal ut fra de foregående punktene gi en vurdering av de viktigste risikofaktorene for det planlagte studiet.

SWOT

	Styrker	Svakheter
Interne	<ul style="list-style-type: none"> • Tverrestetisk forskning og fagmiljø. • Produksjonskompetanse. • Komplimenterende masterportefølje. • Et fakultet i vekst. • Stort samarbeidsnettverk. • Bekreftet samarbeid: Kilden, Kr.sand kommune, Cultiva, Kristiansand kunsthall. • Grundig forarbeid (eksternt finansiert forprosjekt). • Imøtekommer UiA og fakultetets strategi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mangler professorkompetanse i spesialområdet. • PT svak økonomi ved fakultet. • Interne målkrav om for mange studenter pr kull.
Eksterne	<p>Muligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pionerarbeid: Foregangsuniversitet nasjonalt og nordisk. • Nordisk rekruttering. Imøtekommer nasjonale politiske føringer • Solid finansiering. • Godt rekrutteringsgrunnlag • Etterspurt kompetanse både i offentlig sektor, på institusjonsnivå og i det frie feltet. 	<p>Trusler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generelle kulturledelsesprogram i Norge. • Eventuelle endringer i finansieringen av norsk kultur.

6. Dato for vedtak i fakultetsstyret

Vedtak vedlegges. Fullmaktsvedtak godtas ikke.

Vedtak – protokoll 08. april 2015

Fakultetsstyret ved Fakultet for kunsthøgskolen godkjenner søknad om opprettelse av masterprogram i sceneproducent med de kommentarer som fremkommer i møtet. Søknaden sendes videre til behandling i universitetsstyret frist 15. april.

Fakultetsstyret forutsetter at studiet har en varig finansiering i henhold til primær eller sekundærforslaget i saksunderlaget før oppstart kan skje.

Enstemmig vedtatt

7. Forslag til medlemmer i sakkyndig komité for masterstudier og doktorgradsstudier

Paula Crabtree, rektor på Stockholms Konsthögskola .

Tore Vang Lid, scenekunstner og professor ved KHIO.

Krav til sakkyndige komiteer finnes her:

<https://intra.uia.no/InfoService/arbeidsstotte/Studieadministrasjon/Studierogemner/Sider/Eablering%20av%20nye%20studier.aspx>

Komiteene legger forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften), fastsatt av NOKUT 28.02.13, til grunn for sin vurdering.

Dato: 20. april 2015
Saksnummer: 15/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Ingebjørg Borgemyr

Prosjektforslag «Mediehuset ABUP»

Sammendrag:

Barn og unges psykiske helse er en stor utfordring for barn og unges levekår, og den hyppigste årsaken til at unge dropper ut av skole og arbeid. Administrasjonen er av den oppfatning at ABUP er nyskapende ved å ta i bruk utradisjonelle virkemidler og nye kommunikasjonsplattformer. ABUP ligger langt fremme på området, og har muligheter til å markere seg nasjonalt gjennom en slik satsing. Vi foreslår derfor å inngå en samarbeidsavtale som bidrar til å utvikle nye metoder for å bedre barn og unges psykiske helse.

Forslag til vedtak:

- 1) Cultiva er innstilt på å bidra med kr 1 000 000,- til utvikling av det interaktive programkonseptet "Psyken vår".
- 2) Administrasjonen får fullmakt til å fremforhandle en samarbeidsavtale.

Erling Vølvik
Administrerende direktør

Vedlegg:

- Trykte vedlegg: Invitasjon til samarbeid datert 20.04.15
Prosjektbeskrivelse "Psyken vår"
Revidert budsjett datert 19.04.15
Prosjektbeskrivelse: Samfunnsrettet psykisk helsearbeid "Mediehuset ABUP"
Evalueringsskjema
- Utrykte vedlegg: Anmodning om møte datert 14.10.14 med følgende vedlegg:
- Prosjektbeskrivelse "Mediehuset ABUP"
  - ABUP kommunikasjonsstrategi
  - Prosjektbeskrivelse delprosjektet "Helsestudio 1"
  - Prosjektbeskrivelse delprosjektet "Psyken vår"
  - Foreløpig invitasjon til konferanse om samfunnsrettet psykisk helsearbeid

Bakgrunn for saken

Cultivas visjon:

Kristiansand skal bli Nordens fremste kulturby for barn. Byen skal med dette bli landets oppvekstby og en by som barn og barnefamilier må besøke.

I den overordnede strategien skriver vi at hovedsatsningen skal være barn og unge ved å støtte «tiltak og prosjekter som i særlig grad vil styrke barn og unges livssituasjon gjennom å fremme deres kreativitet, kulturelle deltakelse, opplevelse og utvikling. En andel av midlene skal særlig brukes til å løfte de grupper av barn og unge som har de største levekårsproblemer. Stiftelsen mener at en spisset innsats for barn og unge vil ha grunnleggende effekt på levekår. Opplevelse av, og kompetanse innen, kunst, kultur og kreativitet anses som et fundament for å sikre innbyggernes livskvalitet og byens attraktivitet.»

Avdeling for barn og unges psykiske helse (ABUP) ved Sørlandet Sykehus har i mange år arbeidet med ulike satsinger innen kultur/helse og samfunnsrettet psykisk helsearbeid. Eksempler på prosjekter er: Sykehustalkshowet "Nesten Helg" (10 års jubileum i 2015), tv- og web-tv sendinger av "Helsestudio 1", ABUP-bloggen, KickOff, morild.org, ABUP-magasinet, ABUP Road studio, ABUP Road Records og mange, mange flere.

I 2014 ble det utarbeidet en overordnet plan med prosjektnavnet "Mediehuset ABUP". ABUP skriver i prosjektbeskrivelsen:

"Alt psykisk helsearbeid handler om kommunikasjon – og vi står midt oppe i en kommunikasjonsrevolusjon. Både barn, unge og pårørende kommuniserer i nettverk – på godt og vondt. Det siste kan vi ikke gjøre så mye med, derfor er vår holdning at vi først og fremst må søke de mulighetene som kommunikasjonsrevolusjonen har åpnet. Det er utforskning, eksperimentering, kompetanseutvikling og forankring rundt disse mulighetene om er dette prosjektets kjerne."

Prosjektet "Mediehuset ABUP" har som mål å oppgradere avdelingens samfunnsrettede arbeid gjennom å utvikle, dokumentere og forankre nye arbeidsmetoder og bruk av nye kommunikasjonsverktøy og få dem inn som deler av avdelingens og sykehusets ordinære drift. Prosjektet er organisert som et hovedprosjekt med sju delprosjekter. Totalbudsjettet er på 21 millioner kroner, hvorav ABUP skal finansiere 12,5 millioner kroner ved egeninnsats og egne midler.

Delprosjektene er:

- A: Redaksjon for samordning og fremdrift i alle de følgende virksomhetene samt sosiale media (morild.org, evt. Ny spørretjeneste, Facebook, ABUP bloggen mm) og trykte media.
- B: Møteplasser: talkshowet Nesten Helg, informasjonsmøter, Ventelisteskolen mm
- C: Kunnskapsbase: Informasjon, helseopplysning, blogg og nyheter
- D: Læremidler: eLæringskurs til selvhjelp, psykoedukasjon, nettverksarbeid, erfaringsutveksling, app-utvikling
- E: TV- og webTV sendinger: "Helsestudio 1", "Psyken vår"
- F: Musikkterapi: terapeutiske forsøk, masterstipender og forprosjekt forskning
- G: Dokumentasjon og formidling: Blogg, papirmagasin, vitenskapelige artikler, årlig seminar, koordinering av forskning og formidling

ABUP tok kontakt med Cultiva for å undersøke muligheten til et samarbeid rettet mot barn og unges psykiske helse, og ønsker at Cultiva skal bidra med 3 millioner kroner i finansiering i løpet av en tre års periode.

Prioriteringskriterier

I tillegg til å være et tiltak som er helt i overensstemmelse med Cultivas hovedsatsingsområde, skårer prosjektet relativt høyt på de vedtatte prioriteringskriteriene.

Utvikling av et eventuelt samarbeid

Hovedprosjektet er stort og omfattende, og vil sannsynligvis helt eller delvis gjennomføres uten Cultivas medvirkning. Barn og unges psykiske helse er en stor utfordring for barn og unges levekår, og den hyppigste årsaken til at unge dropper ut av skole og arbeid. Administrasjonen er av den oppfatning at ABUP er nyskapende ved å ta i bruk utradisjonelle virkemidler og nye kommunikasjonsplattformer. ABUP ligger langt fremme på området, og har muligheter til å markere seg nasjonalt gjennom en slik satsing. Vi foreslår derfor å inngå en samarbeidsavtale som bidrar til å utvikle nye metoder for å bedre barn og unges psykiske helse.

Vi har deltatt på en workshop om helse, kultur og medier som ABUP arrangerte 14. februar 2015. Helsedirektoratet var til stede på workshopen, og gav uttrykk for et ønske om å få ABUP som bidragsyter til den offentlige norske helseportalen helsenorge.no. Vi har også deltatt på deler av en workshop om "Psyken vår" den 17. april 2015.

Det har vært gjennomført møter med ledelsen i ABUP, og vi har i fellesskap utarbeidet et forslag til hvordan Cultiva og ABUP i samarbeid kan iverksette tiltak for å styrke den psykiske helsa blant barn og unge i Agderfylkene og heve kompetansen i regionen. Vi har fokusert på å finne noen enkeltprosjekter som er i overensstemmelse med Cultivas strategi, og hvor Cultivas bidrag kan ha en utløsende effekt.

"Psyken vår" er arbeidstittelen på et interaktivt programkonsept som skal fortelle om menneskets psykiske utvikling fra spedbarn til alderdom. Programmene skal lages for målgruppen 12-16 år, men samtidig med en nyanserikdom som passer for yngre barn, voksne og eldre som bruker programmene sammen med barn/barnebarn/elever eller andre. Programmene skal være en interaktiv serie for kunnskapsformidling, refleksjon og samtale mellom barn, unge, voksne og eldre. Ved å bryte ned tabuiseringen, spre kunnskap og stimulere til gode samtaler, skal prosjektet bidra til to svært viktige forebyggings- og rehabiliteringsfaktorer: Tidlig intervensjon når barn eller unge trenger hjelp, og styrkede nettverk rundt dem. ABUP ønsker å lage denne programserien for å fremme forkunnskapene om psykisk helse, og har som ambisjon å visualisere nye måter å tenke psykisk helse på.

Extrastiftelsen og organisasjonen Mental Helse var svært positive og deltok aktivt i en tidlig fase i prosjektutviklingen. Men Ekstrastiftelsen avsto søknad om midler i søknadsrunden i 2014. ABUP har likevel arbeidet videre med forprosjektet, og har brukt ca. 0,5 mnok av egne midler på forprosjektet. ABUP inviterer Cultiva inn i et samarbeid om oppstart av prosjektet i 2015, og ønsket seg i utgangspunktet et økonomisk bidrag på 1,5 mnok av et totalbudsjett på 2,4 mnok. Det er muligheter for å utvide satsingen dersom Ekstrastiftelsen eller andre finansieringspartnere imøtekommer nye søknader som blir sendt i forhold til søknadsfrister. Norsk forening for barn og unges psykiske helse NBUP (interesseorganisasjonen for alle avdelinger/enheter innen psykisk helsevern for

barn og unge i spesialisthelsetjenesten), er svært positive til prosjektet, og vil bidra til nasjonal oppmerksomhet.

Skisse til mål for samarbeidet

Hovedmål: Styrke den psykiske helsen blant barn og unge i Agderfylkene

Delmål: Utvikling av det interaktive prosjektet "Psyken vår"

Konklusjon:

Administrasjonen foreslår at Cultiva bidrar med kr 1 000 000,- til prosjektet "Psyken vår" som et engangsbeløp.

Økonomi

Budsjett er anslått til:

Forprosjekt eksterne kostnader	208 212
Forprosjekt egeninnsats ABUP (timer)	264 000
Manusutvikling	116 400
Innholdsproduksjon	909 800
Administrasjon	116 000
Merverdiavgift på eksterne innkjøpte tjenester	228 440
Egeninnsats ABUP (timer)	528 000
<hr/> Sum kostnader	<hr/> 2 370 852

som skal finansieres ved:

Egeninnsats ABUP (restmidler tidligere prosjekter)	78 852
Egeninnsats ABUP (timer)	792 000
Helsedirektoratet/andre finansieringskilder (evt. ytterligere kutt)	500 000
Cultiva	1 000 000
<hr/> Sum finansiering "Psyken vår"	<hr/> 2 370 852

Forslag til vedtak:

- 1) Cultiva er innstilt på å bidra med kr 1 000 000,- til utvikling av det interaktive programkonseptet "Psyken vår".
- 2) Administrasjonen får fullmakt til å fremforhandle en samarbeidsavtale.

Vår dato
20-04-2015

Vår referanse

Deres dato

Deres referanse

Kristiansand Energiverkstiftelse Cultiva
v/Ingebjørg Borgemyr
Postboks 494
4664 Kristiansand

Invitasjon til samarbeid

Som nevnt i vårt brev av 13. oktober 2014 har Avdeling for barn og unges psykiske helse (Abup) samlet virksomhetene innen kultur/helse og samfunnsrettet psykisk helsearbeid i et stort prosjekt som vi kaller "Mediehuset Abup". Som nevnt i brevet tror vi at vi er i forkant av ei utvikling som vil skyte fart i helsevesenet i årene framover.

Vi trives godt i denne "avantgardeposisjonen", men vi er avhengige å ha partnere i akademia og kulturnæringene som har det samme momentum. Vi er svært glade for den interesse Cultivas administrasjon har vist, og for det vi oppfatter som en felles interesse for å styrke utviklingssamarbeidet mellom sykehuset og kulturnæringene om kulturelle og kunstneriske virkemidler for bedre psykisk helse blant barn og unge.

Inntil det er dokumentert og anerkjent at disse nye arbeidsmåtene og verktøyene hører hjemme som driftskostnader i et moderne helsevesen, vil prosjekt "Mediehuset Abup" være avhengig av noe eksterne utviklingsmidler. Høsten 2014 kalkulerte vi hele prosjektet til litt over 21. mill for årene 2015-17. Av dette regnet vi med å dekke 12,5 mill over driftsbudsjettet, mens resten måtte søkes eksternt. Vi hadde store forventninger om eksterne tilførsler til arbeidet i 2015 fra Extrastiftelsen, Sparebankstiftelsene og Sørlandets Kompetansefond, men måtte innse at vi tapte i konkurransen.

Likevel har utviklingsarbeidet fortsatt omtrent etter oppsatte planer. Prøveperioden med Lokaltv-sendingene Helsestudio 1 har blitt forlenget, musikkproduksjonene er startet opp, forlaget etableres bare noen måneder senere enn oppsatt plan – og utviklingen av "flaggskipet" – Tv-serien "Psyken vår" har fortsatt omtrent etter opprinnelig plan. Forprosjektet ble konkludert den 17. april 2015 – vi er klare for å skrive manus og starte produksjon.

Det er dette vi nå gjerne vil invitere Cultiva til å være med å realisere. Hvis vi kan starte produksjonsarbeidet i mai, vil vi kunne lansere webmediet "www.psyken.no" og starte Tv-sendinger allerede i januar 2016. Det er allerede klart at NBUP (Norsk forening for barn og unges psykiske helse) vil være med å sikre at webmediet og Tv-programmene får nasjonal

Postadresse
Sørlandet sykehus HF
Avdeling for barn og unges
psykiske helse
Postboks 416
4604 Kristiansand

Besøksadresse
Eg
4615 Kristiansand

Telefon
+47 38 17 74 00
Telefaks
+47 38 17 74 49

Bankkonto
1503.27.07405

Administrasjonsadresse
Sørlandet sykehus HF
Postboks 416
4604 Kristiansand

Telefon
03738

Foretaksregisteret
NO 983 975 240 MVA
Hjemmeside
www.sshf.no

e-post
postmottak@sshf.no

oppmerksomhet, og selv uten interesse fra en nasjonal Tv-distributør ser det ut til at vi skal klare å få distribusjon gjennom lokalkanalene på digitalt bakkenett. Vi er ganske trygge på at en slik realisering av produksjonen allerede i 2015 vil synliggjøre kvalitetene av hele prosjekt "Mediehuset Abup" og dermed lette det videre finansieringsarbeidet betydelig.

Det eksterne finansieringsbehovet for å realisere "Psyken vår" er 1,5 mill kr. i perioden mai – desember 2015. Vi håper Cultiva kan være med å tilføre 1,0 mill av dette. Prosjektpresentasjoner, budsjett og finansieringsplan er lagt ved. Skulle det være behov for ytterligere informasjon eller diskusjon, møter vi veldig gjerne.

Med vennlig hilsen
Sørlandet sykehus HF

Karl Erik Karlsen
Avdelingsleder/avdelingsoverlege

«Psyken vår»

Programserie om psykens utvikling gjennom livet

Utviklet av Abup og samarbeidende kunstnere /
mediearbeidere

19. april 2015

Hvorfor skal ABUP lage TVserie?

For det andre:

Det skjer mye og spennende fagutvikling innen psykiske helsefag. Hjernen «tegnes» på nytt, det oppdages nye sammenhenger mellom gener og ytre impulser, biologi, nevrologi og sosiale samspill. Mange snakker om et «paradigmeskifte»

Det er viktig å formidle dette «nye paradigmet» til våre samhandlingspartnere:

Vi har som ambisjon å visualisere nye måter å tenke psykisk helse på.

Teoretisk basis / helsefag:

Vi fant tidlig den røde tråden:

Programserien skal bygge på E.H. Eriksons teori om at personlighet utvikles i åtte psykososiale stadier.

- Teorien fra 50-tallet er «re-aktualisert» av ny fagutvikling
- Den har alminnelig tilslutning i fagmiljøene
- Den fokuserer *det friske*
- Den egner seg for fortellinger, fordi hvert stadium beskrives som en konflikt mellom konkrete krefter/behov

Hvorfor skal ABUP lage TVserie?

For det første:

Både i *behandling* og i *forebygging* ønsker vi sterkere samhandling med alle som har med barn og unge å gjøre.

Dess bedre forkunnskapene er hos våre samhandlingspartnere, dess bedre blir resultatene.

Vi skal lage denne programserien for å fremme forkunnskaper om psykisk helse.

Hvem skal vi lage TVserien for?

Først og fremst for unge mennesker i alderen 12 – 16 år.

Derneft for «småsøsknene» deres – barn under 12 år

Og så for foreldre, besteforeldre og andre voksne.

Mediefaglig tilnærming:

Erikson's teori er som skapt for dramaturgi:

Den omhandler åtte grunnkonflikter som er viktige i livene til alle mennesker

Selv om hver konflikt preger hver sin «alder», er de tilstede gjennom hele livet for alle

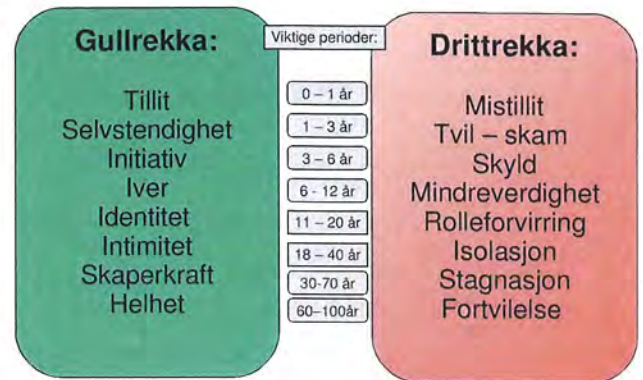
Dette kan synliggjøres gjennom «*gullrekka*» som en syntese av sunn psykisk helse, og «*drittrekka*» som en syntese av såkalt uhelse

Manus blir en mosaikk av fortellinger som til sammen gir bildet av psyken vår.

De åtte stadiene/konfliktene:

Alder	Hovedutvikling	Krise
0-ca1 år	Grunnleggende tillit	Mistillit
Småbarn	Selvstendighet klar for separasjon	Tvil og skam
Barndom	Initiativ - nyssgjerrighet	Skyld
Store barn	Virksomhetsiver	Mindreverdighetsfølelse
Ungdom	Identitet	Rolleforvirring
Unge voksne	Intimitet	Isolasjon
Modne voksne	Produktivitet, kreativitet	Stagnasjon
Alderdom	Integritet / helhet	Fortvilelse

Popularisert kortversjon;

Litt om visualisering av konfliktene:

Konfliktene ser *ikke* slik ut:

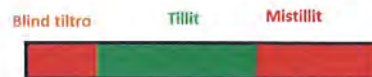
Første alder - tillit / mistillit

Litt om visualisering av konfliktene:

- for der er grøfter på begge sider av veien:

Første alder - Tillit / mistillit - 2

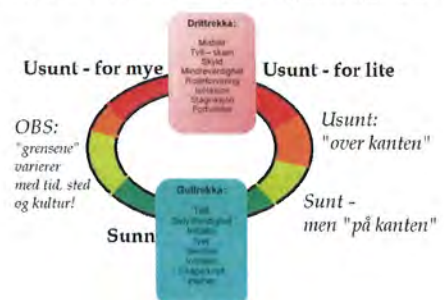
Litt om visualisering av konfliktene:

Men ytterpunktene er heller ikke så langt fra hverandre:

Litt om visualisering av konfliktene:

Så DETTE blir det dramaturgiske «grunnskjemaet» :

Program 1: Tillitt

1. Læringsmål om tillit:

- Evne til tillitt (og selvtillit) er grunnleggende for psykisk helse.
- Det læres best i første leveår.
- *Det kan også læres seinere i livet – men da tar det mye mer tid og krefter.*
- Tillit har og må ha sine grenser – skepsis er sunt, og noe/noen fortjener ikke tillit.
- Men *både* grunnleggende mistro og blind, ukritisk tiltro er usunt og kan føre til psykiske lidelser og sosiale vansker.
- Et eksempel kan være angst.

Program 2: Selvstendighet

2: Læringsmål om selvstendighet

- Selvstendighet grunnlegges i 2-3årsalderen.
- Positiv oppmerksomhet om alt barnet klarer, bygger opp.
- Skjenn og uro når barnet knuser vaser o.l. skaper og *tvil* og *skamfølelse*.
- Men slik lærer også barnet selvstendighetens grenser, slik *sosialiseres* barnet.
- *For mye tvil og skam* er usunt – det samme er *for lite*.
- Begge deler kan føre til psykiske lidelser, som f.eks *depresjon*

Program 3: Initiativ - skyldfølelse

3: Læringsmål om initiativ og skyld:

Grunnleggende kunnskaper og erfaringer om verden utvikles gjennom nysgjerrighet og høy utforskningsaktivitet i 3-6årsalder.

Samtidig må grensene læres – at noe ikke er rett eller lov, og at brudd på det medfører skyld.

For mye skyldfølelse kan være usunt, det kan i verste fall medvirke til angst, depresjon og selvskading.

For lite skyldfølelse kan også være usunt – det kan medvirke til adferdsproblemer eller sosial isolasjon.

Program 4: Iver – Mindreverd

4: Læringsmål om iver:

Fra ca 6 års alder fram til puberteten grunnlegges mestringsevne og selvbilde.

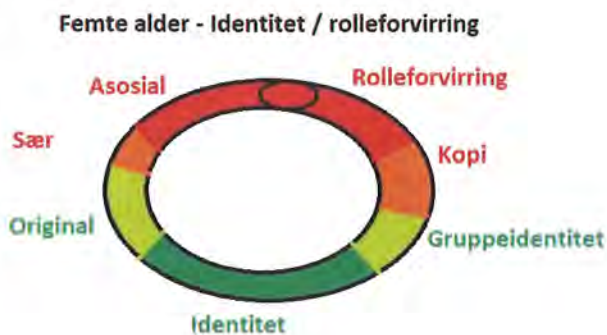
Iver, optimisme og pågangsmot er sunt.

Samspill med andre gjennom lek og samarbeid er sunt og utviklende.

Konkurransen og selvhevdning kan være sunt, men tilbakevendende nederlag og tapfølelse er usunt – det samme er selvhevdning på bekostning av andre (i ekstreme fall: mobbing).

Sviktende selvinnsikt er del av mange lidelser, som mindreverdighetsfølelse/adferdsproblemer.

Program 5: Identitet - Rolleforvirring

5: Læringsmål om identitet:

I tenårene velges/festes identiteten

– ofte gjennom å prøve ut svært ulike markører

Utprøvende og helhetlige prosesser er sunt.

Rolleforvirring og overflatisk kopiering av gruppe-, idol- eller foreldreidentiteter er usunt.

Sterke følelser og stemningsskifter bidrar til å gjøre identitetsprosessene sårbare. En alvorlig lidelse som kan oppstå er *psykose*.

Program 6: Intimitet - Isolasjon

6: Læringsmål om intimitet:

Intimitet, kjærlighet og seksualitet er viktig hele livet, men aller viktigst i ung voksenalder.

Et viktig aspekt med all læring i barne- og ungdomsårene er å *lære intimitet*. Det er sunt.

Både tillitsevne, selvstendighet, samspill, iver og identitet er viktige deler av intimitetskunsten.

Isolasjon er usunt, enten den er «frivillig» eller ufrivillig, enten det er mindreverdighetsfølelse eller herskertrang som har utløst den.

Kjærlighetssorg er ikke sykdom – men isolasjon kan medvirke til mange lidelser -f.eks anoreksi.

Progr.7: Skaperkraft - Stagnasjon

7 Læringsmål om skaperkraft/stagnasjon:

Bestemødre og -fedre som aldri slutter å utvikle seg kan være veldig kule og veldig sunne.

Det er *ikke* sunt viss de stagnerer og tenker at alt var bedre før eller at alt bare blir verre.

Det er *heller ikke sunt* viss de tror de har dårlig tid og er uunnværlige, bare fordi de er 60 år.

Det er sunt å *hjelpe de gamle i gang igjen*, og det er veldig mye å lære av hvordan de finner ut av ting.

Stagnasjon kan medvirke til lidelser – det kan ligner litt på alvorlige lidelser som f.eks *autisme*

Program 8: Integritet – Fortvilelse

8: Læringsmål om helhet/fortvilelse

Alle sunne egenskaper henger sammen: Tillitsevne, selvstendighet, samspill, nysgjerrighet og iver, identitet, intimitet, produktivitet og kreativitet.

De usunne egenskapene henger også sammen: Mistillit, tvil, skam, skyld, mindreverdighetsfølelse og herskertrang, rolleforvirring, isolasjon og stagnasjon.

God psykisk helse er det samme som et helhetlig (integrert) godt liv.

Dårlig psykisk helse er en stadig dypere fortvilelse. Men aldri er det for seint for bedring!

Argument - levekår:

Psykisk helse:

Den største helseutfordringen for barn og unge i dag.

Tradisjonell behandling vil bli uoverkommelig dyrt.

Dessuten krever moderne mennesker å bli behandlet som «likemenn»

Kommunikasjon og kunnskapsformidling om psykisk helse spørsmål er nøkkelen til positiv interaksjon mellom fagfolk, brukere og deres nettverk.

Mangfold / kreativitet:

Abup's utvikling som pioner innen område kultur/helse er en stor og viktig ressurs for Agder og Kristiansand.

Den pågående opptrappingen av samfunnsrettet psykisk helsearbeid («Mediehuset Abup») skaper svært positive ringvirkninger både blant barn og unge og innenfor kulturnæringene.

Vi er en del av fundamentet for «Barnas by»

Argument - kulturstrategi:

Kulturnæringene:

Kunst og kultur må utvikle nye roller i det «post-hierarkiske samfunnet».

Det innebærer bl.a.:

- Spesialisering
- Samproduksjon med andre kompetanseområder
- Interaksjon med ikke-proffe aktører på kulturfeltene

Helsevesenet er et viktig slikt annet kompetanseområde.

Helsevesenet:

Også helsevesenet må utvikle nye «post-hierarkiske» arbeidsmåter

Det innebærer bl.a.:

- En kommunikasjonsrevolusjon
- Samhandling med brukerne og deres nettverk
- Erkjenne at kultur er en viktig del av helsevesenets arbeidsområde.

Cultiva bør satse på dette

Eksempler på innholdselementer:

- Reportasje om tema i hvert program
- Animasjoner om element i programtema
- Livserfaring: Fast ungdomsgruppe lager kunstneriske kommentarer til tema
- «Vismannen» - en voksen gjennomgangskarakter forteller
- «Treningstips»: Slik kan du trene opp psyken.
- «Hjerneeksperiment» - moro med Ctmaskin og ny kunnskap

Eksempel - reportasje

Babysvømming – skaper sunn tillitt til vann og sjø.

Nøkken – brukt langs kysten for å skape sunn skepsis til sjøen

Vannskrekk - Usunn redsel for sjø og vann

Sagnet om Lorelei - Sjøfolk's blinde tiltro førte dem i døden....

Eksempel - «Vismannen»

For eksempel **Nils Eide-Midsand**, med meisene Arnt Vidar og Rigmor og dukkene hans

F.eks: Om konsekvenser av grunnleggende mangel på tillitsevne – og om arbeidet for å reparere

Animasjon

Åtte korte fortellinger som til sammen danner «det nye bildet» av psyken

Ambisjonen er å legge grunnlaget for et eget større animasjonsprosjekt etter «Psyken vår»

Ekspertpanel / livserfaring

Ei fast gruppe ungdommer med ekstra livserfaring utfordres til å lage åtte uttrykk som kommenterer «Gullrekka»/«Drittrekka» (Bilder, film, psykodrama, tekster, musikk el.a.)

Idé: Tema på Kick-off-leir? Ei ukes eksperimentering m/ reportasjeteam?

Hjerne-eksperiment:

«**Ukens nevron**»: Ny kunnskap om hvordan hjernen fungerer
Demonstrasjon av hvordan CT kan «fotografere følelser»
Med mye mer

Team:
Psykolog (+ nevrolog?) + Radiograf
Intervjuer + fotograf + animator

Plan for bruk:

Plan A:

Sendestart (fra) jan 2016:

Nettside www.psyken.no

WebTV-sendinger i samarbeid med NBUP

TV-sendinger i en rekke fylker i samarbeid med lokal-TV

Tilrettelegging for skolebruk

Etter sendeperiode:

Permanent drift av nettside i regi av NBUP eller ABUP (redaksjon i Kr.Sand)

Plan B:

(Påbegynnes i mai 2015):

Nasjonale TV- og webTV-distributører inviteres inn.

Avhengig av hvor mye en slik evt. partner skyter inn, utvides produksjonen.

Arbeidet etter plan A fortsetter uforandret inntil en evt. Plan B er avtalt.

Plan for bruk:

Plan A:

Sendestart (fra) jan 2016:

Nettside www.psyken.no

WebTV-sendinger i samarbeid med NBUP

TV-sendinger i en rekke fylker i samarbeid med lokal-TV

Tilrettelegging for skolebruk

Etter sendeperiode:

Permanent drift av nettside i regi av NBUP eller ABUP (redaksjon i Kr.Sand)

Plan B:

(Påbegynnes i mai 2015):

Nasjonale TV- og webTV-distributører inviteres inn.

Avhengig av hvor mye en slik evt. partner skyter inn, utvides produksjonen.

Arbeidet etter plan A fortsetter uforandret inntil en evt. Plan B er avtalt.

Kortversjon av budsjett:

«Mediehuset Abup»:

Samfunnsrettet psykisk helsearbeid

Opprinnelig budsjett:

Delprosjekt	2015	2016	2017
Helsestudio 1	2,5m	2,1m	2,1m
Psyken vår	2,9m	1,2m	0,-
Resten av prosj	3,7m	3,3m	3,2m
Totalt:	9,1m	6,6m	5,4m

Finansiering:

Egeninnsats	6,0m	3,6m	2,7m
Søknader	3,1m	2,8m	2,7m
Totalt:	9,1m	6,6m	5,4m

Delprosj. «Psyken»:

Priorisert som viktigste satsing etter «Helsestudio 1»

Budsjettet er redusert fra 4,1m over 2 år til 2,4m og prod. innen 2015.

Kostnader: 2015

Førprosjekt/utvikling: 0,5m

Produksjonsfase: 1,9m

I alt i 2015: 2,4m

Finansiering:

Egeninnsats: 0,9m

Andre (Hdir et.a.): 0,5m

Forslag Cultiva: 1,0m

Totalt: 2,4m

Delprosjekt 1-2015 – Produksjon av «Psyken vår»

Revidert budsjett* pr. 19/4-2015

Forprosjekt jan- april 2015	jan	Feb	Mar	April	SUM	
Innkjøpte tenester (Enes, Lyko, MVA)	kr 59 000,00	kr 33 660,00	kr 47 850,00	kr 33 000,00		kr 173 510,00
Interntimer brukt på forprosjekt	kr 11 800,00	kr 6 732,00	kr 9 570,00	kr 6 600,00		kr 34 702,00
SUM Forprosjekt/Utvikling:	kr 66 000,00	kr 66 000,00	kr 66 000,00	kr 66 000,00		kr 264 000,00
	kr 136 800,00	kr 106 392,00	kr 123 420,00	kr 105 600,00		kr 472 212,00

Produksjon mai-desember 2015:	mai	juni	juli	aug	sep	okt	nov	des	SUM
Ark									
2 Manusutvikling#Manus	kr 37 600	kr 46 000	kr 18 000	kr 9 200	kr 5 600	kr 0	kr 0	kr 0	kr 116 400
12 Enquetes med born #Enquetes	kr 0	kr 15 600	kr 0	kr 25 350	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 40 950
3 «Vismannen» #Vismannen	kr 10 500	kr 9 800	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 20 300
4 «Ekspertpanel» #Ekspertpanel	kr 0	kr 0	kr 0	kr 65 250	kr 33 375	kr 30 750	kr 18 750	kr 0	kr 142 125
5 Åtte reportasjer #Reportasjer	kr 0	kr 0	kr 0	kr 40 125	kr 61 500	kr 61 500	kr 40 125	kr 0	kr 203 250
6 Åtte treningstips #Treningstips	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 62 025	kr 0	kr 0	kr 62 025
7 Åtte hjemmekksperiment #Hjemmekksperiment	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 79 025	kr 0	kr 79 025
8 Åtte musikkvideoar #Musik	kr 0	kr 0	kr 0	kr 23 000	kr 46 000	kr 46 000	kr 46 000	kr 23 000	kr 184 000
9 Åtte animasjonar #Animasjonar	kr 0	kr 0	kr 0	kr 16 125	kr 16 125	kr 16 125	kr 16 125	kr 13 125	kr 77 625
10 Webside og studioopptak #Web og studiostikk	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 0	kr 70 000	kr 12 000	kr 76 500	kr 100 500
11 Administrativt #Adm og overhead	kr 15 000	kr 12 000	kr 2 000	kr 9 000	kr 9 000	kr 9 000	kr 9 000	kr 51 000	kr 116 000
MVA	kr 12 620	kr 16 680	kr 4 000	kr 37 610	kr 34 320	kr 59 080	kr 44 205	kr 32 725	kr 228 440
SUM – innkjøpte tjenester:	kr 75 720	kr 100 080	kr 24 000	kr 225 660	kr 205 920	kr 354 480	kr 265 230	kr 196 350	kr 1 370 640
13 Eigeninnsats Abup	kr 66 000	kr 60 000	kr 36 000	kr 96 000	kr 54 000	kr 48 000	kr 48 000	kr 120 000	kr 528 000
SUM – produksjon Mai – Desember									kr 1 898 640
Revidert produksjonsbudsjett 2015 i alt:									kr 2 370 852,00

Finansieringsplan:	Egeninnsats – restmidler tidl. Prosje. («Ventelisteskolen»)	kr 78 852,00
	Egeninnsats / Driftsmidler	kr 792 000,00
	Tilførsel – Hdir eller andre (alt. Ytterligere kutt)	kr 500 000,00
	Forslag til bidrag – Cultiva	kr 1 000 000,00
	Finansiering i alt:	kr 2 370 852,00

* Opprinnelig budsjett for «Psyken vår» var kr. 2,914,450,-

Prosjektbeskrivelse: Samfunnsrettet psykisk helsearbeid - "Mediehuset ABUP"

1. INNLEDNING:

Ved siden av det psykiske helsevernets *individrettede* arbeid med å diagnostisere, behandle og rehabilitere henviste pasienter, har vi viktige *samfunnsrettede* oppdrag som forebygging, formidling av kunnskap, nettverks- og holdningsarbeid.

Mye tyder på at det samfunnsrettede arbeidet blir viktigere i årene framover. Psykisk helse er en av de største utfordringene for barn og unges levkår, og den hyppigste årsaken til at unge dropper ut av skole og arbeid. Noen utfordringer har nærmest karakter av epidemi - det gjelder særlig angstproblemer. Det er nødvendig å supplere tradisjonell en-til-en-terapi med nye arbeidsmåter som mobiliserer ressurser i nettverket rundt enkeltklienter, både i forebygging, selvhjelp, mestring og i selve behandlingsmetodene. Disse metodene må utvikles slik at de reduserer behovet for henvisninger til spesialistbehandling.

Samtidig ligger nye verktøy snublende nær. Vi har startet forsøk med primær- og sekundærforebyggende arbeidsmetoder kombinert med forskning både innen friluftsterapi, i forbindelse med sceneprosjektet Fargespill og i kultur/helseprosjektet Kick Off som vi driver sammen med Røde Kors.

"Mediehuset"

Alt psykisk helsearbeid handler om kommunikasjon - og vi står midt oppe i en kommunikasjonsrevolusjon. Både barn, unge og pårørende kommuniserer i nettverk - på godt og vondt. Det siste kan vi ikke gjøre så mye med, derfor er vår holdning at vi først og fremst må søke de *mulighetene* som kommunikasjonsrevolusjonen har åpnet. Det er utforskning, eksperimentering, kompetanseutvikling og forankring rundt disse nye mulighetene som er dette prosjektets kjerne.

Vi kaller prosjektet "Mediehuset ABUP" for å stille skarpt at metodeutviklingen handler om kommunikasjon, og at verktøyene langt på vei er de samme som tidligere var forbeholdt "den fjerde statsmakt": Vi vil utvide våre metoder fra den gode samtale i terapirommet til interaktiv kommunikasjon gjennom sosiale media, "tusen språk" gjennom alternative uttrykksformer, og massekommunikasjon gjennom TV og trykksaker. Vi vil også legge til rette for "selvbetjening" gjennom elæringsprogrammer, kunnskapsbaser og erfaringsutveksling.

Strategien med å mobilisere alle gode krefter for barn og unges psykiske helse er i virkeligheten også en strategi for å videreutvikle ei kompetansefylt klynge som ABUP allerede er en del av. Den består forøvrig av personer, institusjoner og bedrifter innen helse, akademia, media, kunst, kultur og informasjonsteknologi. Styrking av denne klynga har både helse- og næringsmessige perspektiver, og det er et kompetanseområde der det kan være gode muligheter for internasjonalisering.

2. PROSJEKTSAMMENDRAG

Prosjektet "Samfunnsrettet psykisk helsearbeid - Mediehuset ABUP " er et stort kompetanseutviklingsprosjekt i regi av Avdeling for barn og unges psykiske helse (ABUP) ved Sørlandet sykehus HF.

Det har som mål å oppgradere avdelingens samfunnsrettede arbeid gjennom å utvikle, dokumentere og forankre nye arbeidsmetoder og bruk av nye kommunikasjonsverktøy og få dem inn som deler av avdelingens og sykehusets ordinære drift.

Prosjektet har høy prioritet, og avdelingslederen tar selv rollen som prosjektleder. Samtidig forutsetter det samarbeid med personer, fagmiljøer og virksomheter utenfor sykehuset, og representanter for denne klynga er invitert inn i prosjektets referansegruppe.

Det er organisert som et hovedprosjekt med sju delprosjekter. Totalbudsjett er på 21 millioner kroner over treårsperioden 2015-17. Av dette vil egeninnsatsen utgjøre over halvparten (12,5 mill). Høsten 2014 rettes det nå en rekke søknader til instanser vi ønsker samarbeid med, så som Cultiva, Sørlandets Kompetansecentrum, Extrastiftelsen, Sparebankstiftelsen Sør, Sparebankstiftelsen SRbank i tillegg til helsevesenets egne finansieringskilder for innovasjon og forskning.

Prosjektet har syv deler:

- A: Redaksjon for samordning og framdrift i alle de følgende virksomhetene samt sosiale media (morild.org, evt. ny spørretjeneste, Facebook, ABUP bloggen mm) og trykte media.
- B: Møteplasser: (talkshowet Nesten Helg, informasjonsmøter, Ventelisteskolen mm)
- C: Kunnskapsbase: Informasjon, helseopplysning, blogg og nyheter
- D: Læremidler: Elæringskurs til selvhjelp, psykoedukasjon, nettverksarbeid, erfaringsutveksling, app-utvikling
- E: TV- og webTV sendinger: "Helsestudio 1", "Psyken vår"
- F: Musikterapi - terapeutiske forsøk, masterstipender og forprosjekt forskning.
- G: Dokumentasjon og formidling: Blogg, papirmagasin, vitenskaplige artikler, årlig seminar, koordinering av forskning og formidling

3. PROSJEKTMÅL

Prosjektet har som overordnet mål å styrke den psykisk helsa blant barn og unge i Agderfylkene. Hovedmålet er å oppgradere ABUPs samfunnsrettede arbeid gjennom å utvikle, dokumentere og forankre nye arbeidsmetoder og bruk av nye kommunikasjonsverktøy og å få dem inn som deler av avdelingens og sykehusets ordinære drift.

Det er også en del av hovedmålet å utvikle tilsvarende kompetanse hos samarbeidende helsetjenester, utdannings-/forskningsinstitusjoner og leverandører, slik at hele denne klynga til sammen kan skape et psykisk helsevern for barn og unge som er i forkant av utviklingen nasjonalt.

- ABUP har et ansvar ut over det å behandle enkeltpersoner og -familier. Psykiske helseproblemer kan være symptomer på at noe er galt i samfunnet. På samme måte som vi har etisk og juridisk ansvar for å gjøre samarbeidende helsetjenester oppmerksomme på forhold rundt den enkelte, har vi moralsk og demokratisk ansvar for å gjøre allmennheten oppmerksom på samfunnsforhold som truer barn og unges psykiske helse.

- Stigma og fordommer mot psykiske helselidelser og mot det psykiske helsevernet skaper ekstra vansker for tidlig intervensjon, og det hemmer god behandling og tilfriskning. Det er et viktig mål å redusere slike belastninger for våre brukere og pårørende.
- Større åpenhet om psykiske helsespørsmål er både et mål i seg selv og en hovedmetode for å redusere stigma og fremme tilfriskning. Det er et eget mål å bringe reflektert livserfaring til offentligheten gjennom å bistå brukere med å publisere sine fortellinger. Åpenhetskultur er også en viktig tematikk i kultur/helseproduksjoner slik f.eks. Kick Off prosjektet og Fargespill har demonstrert.

Dokumentering og forankring av ny kompetanse på disse hovedområdene vil skje gjennom det konkrete arbeidet i de syv delprosjektene som beskrives nedenfor.

3.1 Delmål

A - Redaksjon:

En forutsetning for å engasjere mange medarbeidere også i samfunnsrettet psykisk helsearbeid, er at vi makter å "samle trådene" - og tankene - i et koordinerende senter. Vi har valgt å kalle dette en "redaksjon" fordi det er den mest selvforklarende beskrivelsen av gruppas rolle. Den skal møtes ofte, den skal planlegge, koordinere og inspirere alle de andre virksomhetene, og den skal i tillegg være en pådriver for at mange i avdelingen er aktive i sosiale media, fra vårt eget morild.org (trygge samtaler over Internett) via åpne media som Facebook, Twitter etc, til mer faglige medier som SlideShare, Wikipedia og egne blogger eller "fellesbloggen" på abup.no.

Delmål:

- **Framdrift:** Gruppa skal møtes så ofte som hver dag i særlig aktive perioder. De skal både koordinere andre og selv være aktive i å produsere innhold til ABUP-mediene. De skal ha litt midler til å bestille eksterne produksjoner, og de skal pleie nettverk med kolleger både nasjonalt og internasjonalt, bl.a. gjennom litt reising og deltakelse på faglige arrangementer/kurs.
- **"Månedens tema":** I løpet av prosjektperioden skal ABUP fokusere minst 30 temaer eller problemstillinger gjennom publisering av brukerfortellinger, fagartikler, studiosamtaler og formidling på møteplasser. Temaene skal planlegges for et halvår av gangen og arbeidet skal koordineres av sosiale media-redaksjonen. Alle publiserte artikler, filmer, TVprogrammer etc skal deretter arkiveres i Kunnskapsbasen (se nedenfor).
- **Dokumentasjon:** Redaksjonen skal reflektere og dokumentere egne erfaringer gjennom regelmessige egne blogginnlegg. Tre ganger skal den presentere sine erfaringer og ny kompetanse på en konferanse om samfunnsrettet psykisk helsearbeid (se under dokumentasjon).
- **Veileder:** Innen SSHFs interne budsjettdebatt starter i 2017 skal redaksjonen ha utviklet en veileder for psykisk helsearbeid gjennom sosiale media. Denne vil bli hovedargumentet for å ta inn et slikt arbeid i ordinær drift.

Prosjektbeskrivelse - Ver 2 - 8/10 . s.4

A- Redaksjon	2015	2016	2017	Totalt
Framdrift	kr 1 456 000,00	kr 1 456 000,00	kr 1 456 000,00	kr 4 368 000,00
Månedens tema	0	0	0	0
Dokumentasjonsarbeid	kr 42 400,00	kr 42 400,00	kr 42 400,00	kr 127 200,00
Veileder	kr 0,00	kr 80 000,00	kr 40 000,00	kr 120 000,00
SUM	kr 1 498 400,00	kr 1 578 400,00	kr 1 538 400,00	kr 4 615 200,00
Herav innkjøpt:	kr 160 000,00	kr 200 000,00	kr 180 000,00	kr 540 000,00

B - Møteplasser:

Ingen kommunikasjonsformer kan konkurrere med det personlige møtet. Både i en-til-en-møter mellom bruker og terapeut og i gruppesamtaler med brukere, pårørende, samhandlende helsetjenester og/eller nettverk, er samtalen den viktigste kommunikasjonsformen vi har. Kunnskapsformidling i form av foredrag, kåserier eller fortellinger er i prinsippet også varianter av samtalekunst. I prosjektet vil vi etablere flere regelmessige åpne møteplasser og dokumentere erfaringene i et eget bokprosjekt (mer under dokumentasjon).

Delmål:

- **"Nesten Helg"**: Vi skal produsere 18 talkshows med publikum i perioden. Alle skal sendes på fjernsyn i Agderfylkene og tilgjengeliggjøres gjennom webTV.
Flaggskipet i ABUPs kommunikasjon vil fortsatt være talkshowet «Nesten Helg». Det er nå innarbeidet som et viktig element både i internkommunikasjon, kommunikasjon med brukere og nettverk og ikke minst i kommunikasjon med allmennheten. Arrangementet har et stort, fast publikum, og det er blitt en viktig kanal til å få psykisk helseinformasjon ut gjennom allmenne media.
- **"ABUP-akademiet"** (arbeidstittel): Vi skal gjennomføre og oppsummere tre pilotprosjekter og deretter etablere et fast "ABUPakademi" (arbeidstittel) med åpen kunnskapsformidling til brukere, nettverk og andre interesserte. Dette vil fungere både som forebyggende arbeid, som behandling (noen henviste klienter vil kunne ha stort utbytte av å delta i slike åpne fora) og rehabilitering, ikke minst ved at tidligere henviste vil kunne komme for å fortelle om sine erfaringer. Vi trenger tre piloter fordi ulike diagnosegrupper krever svært ulik tilnærming. Men hver av pilotene skal bestå av to runder med grundig forberedte samlinger og et eget webverktøy (nettside) laget spesielt for hver diagnosegruppe. Målet er at beskrivelse og bemanning av "ABUP-akademiet" (arbeidstittel) skal være klart for å tas inn som del av drift innen høsten 2017.
- **Foredrag**: Vi vil promotere aktivt ansatte og brukere som er dyktige til å formidle, og som kan fremme psykisk helseopplysning gjennom arrangementer på skoler, foreldremøter, helsestasjoner, frivillige organisasjoner, bedrifter osv. Minst en gang årlig vil vi arrangere kurs i formidling og samtalekunst for disse.
- **"Samtalekunst"**: Vi vil dokumentere og forankre ny kompetanse fra små og store møteplasser gjennom bokprosjektet "Samtalekunst" som skal publisere i siste halvår 2017.

Prosjektbeskrivelse - Ver 2 - 8/10 . s.5

B:Møteplasser	2015	2016	2017	Totalt
Nesten Helg	kr 221 000,00	kr 221 000,00	kr 221 000,00	kr 663 000,00
ABUP-akademiet	kr 281 600,00	kr 204 800,00	kr 204 800,00	kr 691 200,00
Foredrag	kr 161 200,00	kr 110 000,00	kr 161 200,00	kr 432 400,00
Samtalekunst	kr 80 000,00	kr 80 000,00	kr 80 000,00	kr 240 000,00
SUM	kr 743 800,00	kr 615 800,00	kr 667 000,00	kr 2 026 600,00
Herav innkjøpt:	kr 355 800,00	kr 330 200,00	kr 355 800,00	kr 1 041 800,00

C - Kunnskapsbase:

Det pågår et viktig arbeid i regi av Helse og omsorgsdepartementet (HOD) for å bygge opp en nasjonal digital kunnskapsbase gjennom portalen Helsenorge.no. (Se f.eks. <https://helsenorge.no/sykdom/psykiske-lidelser>). Et av elementene i portalen skal bli Helsefilm.no, som Kompetansefondet tidligere har vært med på å finansiere utviklingen av. Driften er nå overtatt av HOD, mens redaksjonen fortsatt ligger i Kristiansand.

Utviklingen av ABUPs egen base av kunnskapsstoff i form av artikler, filmer, læremidler, webTVprogrammer etc., må skje i nær sammenheng med det arbeidet som gjøres i Helsenorge.no. Vi regner jo med at den kompetanse vi skal utvikle vil være svært interessant på nasjonalt nivå, men dette må synliggjøres. Derfor har vi lagt to "innsalgskampanjer" inn i prosjektet. Det ene er en kampanje for å synliggjøre våre egne fagmiljøer der vi har spisskompetanse. Det andre er en kampanje for å synliggjøre vår kompetanse på TV/WebTV. Et interessant forslag kan f.eks være å etablere en felles redaksjon for arkivtjenesten Helsefilm og TVprogrammet Helsestudio 1. Dette kan være en aktuell vei fram mot finansiering av permanent drift av begge.

Delmål:

- Det statiske innholdet på våre nettsider skal utvikles slik at kunnskapsstoffet fra Helsenorge.no kan syes "sømløst" sammen med lokale suppleringer. Alle enheter, team og behandlingssteder i Agderfylkene og de vanligste behandlingstilbudene skal også presenteres i illustrerte artikler, filmer eller multimedialt format.
- På området kultur og helse skal vi bygge opp kunnskapsstoff beregnet for nasjonal og internasjonal faglig diskurs. ABUP/SSHf er særlig aktiv på dette feltet, og har derfor et særskilt ansvar. Dette vil blant annet være en viktig del av innholdet på den årlige konferansen om samfunnsrettet psykisk helsearbeid (se nedenfor).
- Innen fagområder der vi har spisskompetanse skal vi tilby å produsere kunnskapsstoff i form av artikler, filmer, multimediepresentasjoner og samtalprogrammer til Helsenorge.no.
Aktuelle områder er: Øyeblikkelig hjelp og akuttarbeid, Sjeldne, alvorlige og sammensatte tilstander (Psykose, vold og seksuelle overgrep, spiseforstyrrelser, rus- og annen avhengighetsskapende atferd, atferdsvansker og selvskadende atferd, nevropsykologi-/psykiatri, OCD, angst og depresjoner), Somatoforme tilstander, Flyktninger og minoriteter, Sped- og småbarnsproblematikk, Barn av foreldre med psykisk lidelse eller rusmisbruk og Familiebehandling.
- Sammen med SSHfs redaksjon for Helsefilm skal vi tilby å ta pilotoppgaver i utviklingen av Helsenorge.no's film/multimediearkiv og en eventuell webTVredaksjon.

Prosjektbeskrivelse - Ver 2 - 8/10 . s.6

C: Kunnskapsbase	2015	2016	2017	Totalt
Statistiske nettsider	kr 228 750,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 228 750,00
Innsal av spisskompetanse	kr 54 375,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 54 375,00
Innsal Helsenorge.no	kr 54 375,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 54 375,00
SUM	kr 337 500,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 337 500,00
Herav innkjøpt:	kr 97 500,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 97 500,00

D - Læremidler:

Utvikling og produksjon av E-læringsprogrammer og andre læremidler kommer til å få økende betydning i årene som kommer. Forsøk har vist at noen brukere har like gode eller bedre resultater av å arbeide selv med hjelp av tilrettelagte læremidler, enn ved å delta i tradisjonell terapi. Mye tyder også på at interessen for slike alternativer vil øke, og i sin tur vil det kunne øke avdelingens kapasitet til å hjelpe flere.

Digitale læremidler vil trolig også få en økende betydning i kombinasjon med tradisjonell gruppe- eller individualterapi, ikke minst vil kunnskapsdelen innen psykoedukasjon kunne tilbys gjennom filmer og elæringsprogrammer slik at *samtalene* kan prioriteres under terapeutiske møter.

I nettverks- og folkehelsearbeidet er gode læremidler av uvurderlig betydning. Å utvikle, pilotprodusere og prøve ut gode verktøy er ressurskrevende, og må finansieres i egne samarbeidsprosjekter med eksterne leverandører i klynga.

I dette prosjektet er det oppstarten av slike prosjekter som er fokus: Vi ønsker finansiering av minst ett årlig forprosjekt som kan føre fram til nye samarbeidsprosjekter og prosjektsøknader:

Delmål:

- **E-læringsprogrammer:** Vi er sikre på at den økte vektleggingen av samfunnsrettet psykisk helsearbeid og interaksjon med brukere og nettverk vil avdekke behov og utløse idéer til nye E-læringsprogrammer. Her ønsker vi å utnytte momentum ved å ha på plass forprosjektmidler slik at de beste av disse ideene kan bringes fram til finansieringssøknad.
- **Psykoedukativ film:** ABUP har lang erfaring med utvikling av film til bruk i gruppeterapi og/eller selvstudier. Disse prosjektene krever også så mye forarbeid fram til finansieringssøknad at de normalt er avhengig av entusiastens ubetalte innsats. Vi ønsker også å profesjonalisere dette slik at vi kan få fram et godt gjennomarbeidet filmprosjekt hvert år.
- **"Apper":** Mange lager nettapplikasjoner for bruk i psykisk helsearbeid. Vi vil vurdere slike og ta i bruk de vi vurderer som gode, bl.a. ved å legge dem til i vår kunnskapsbase. Vi ønsker også her å ha klar forprosjektmidler slik at vi i prosjektperioden kan drive fram prosjekter ut fra idéer fra egne ansatte, brukere eller samarbeidspartnere.

Rekkefølgen av disse prosjektene avhenger av hvor de beste ideene kommer først.

D - Læremidler	2015	2016	2017	Totalt
Elæring	kr 108 750,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 108 750,00
Psykoedukativ film	kr 0,00	kr 108 750,00	kr 0,00	kr 108 750,00
Mobilapplikasjoner	kr 0,00	kr 0,00	kr 108 750,00	kr 108 750,00
SUM	kr 108 750,00	kr 108 750,00	kr 108 750,00	kr 326 250,00
Herav innkjøpt:	kr 48 750,00	kr 48 750,00	kr 48 750,00	kr 146 250,00

E - TV- og webTV sendinger:

Produksjon og distribusjon av TV- og WebTVsendinger vil bli et hovedsatsingsområde dersom vi

Prosjektbeskrivelse - Ver 2 - 8/10 . s.7

får fullfinansiert dette prosjektet. Allerede på forprosjektnivå har vi gjort verdifulle erfaringer, og avdelingen er klar både bemannings- og utstyrmessig til å starte et treårig forsøksdrift av TVproduksjon som ledd i samfunnsrettet psykisk helsearbeid.

Delmål:

- "Helsestudio1": Helt fra prosjektstart vil vi produsere et ukentlig TVprogram som vil bli sendt på lokaltvnettet i Aust- og VestAgder hver søndag fra kl 20-23. Hovedformen vil være samtaleprogrammer fra studio eller fra andre lokasjoner i Agderfylkene. Seks ganger i året vil programmene være TVversjoner av talkshowet Nesten Helg med publikum. Andre formater vil også bli forsøkt.
- WebTV: Alle TVprogrammene vil bli arkivert slik at de vil være tilgjengelige for allmennheten som WebTV fra lokal eller nasjonal kunnskapsbase.
- "Psyken vår": Sammen med Mental Helse, Extrastiftelsen og produksjonsselskapet Dokufilm AS ønsker vi å utvikle TV-magasinet "Psyken vår" som skal være lette kunnskapsprogrammer om menneskets psykiske utvikling fra spedbarn til alderdom, laget for ungdom 13-19 år og deres pårørende/nettverk. Dette prosjektet har også en egen prosjektbeskrivelse som er vedlagt denne. Ambisjonen er å utvikle konseptet og et knippe programmer som del av dette prosjektet, og så hente inn nye midler til produksjon av en lang serie eventuelt sammen med en av de nasjonale TVselskapene eller nye aktører (f.eks. Helsenorge.no)

E- TV og WebTVsendinger	2015	2016	2017	Totalt
Helsestudio 1	kr 2 483 622,00	kr 2 130 822,00	kr 2 130 822,00	kr 6 745 266,00
Psyken vår	kr 2 914 450,00	kr 1 227 000,00	kr 0,00	kr 4 141 450,00
SUM	kr 5 398 072,00	kr 3 357 822,00	kr 2 130 822,00	kr 10 886 716,00
Herav innkjøpt:	kr 2 231 272,00	kr 1 952 222,00	kr 1 514 022,00	kr 5 697 516,00

F - Musikkterapi

Kunst- og uttrykksterapi generelt og musikkterapi særskilt har sterkt økende interesse både i klinisk praksis og innen forskning. Blant annet har HODs veileder for behandling av schizofreni likestilt musikkterapi med psykoterapi og medikamentell behandling. Fagmiljøene forventer liknende "oppgradering" også innen andre deler av psykisk helse. Samtidig har fagmiljøene blitt tydeligere på at musikkterapi ikke bare har store muligheter innen individrettet terapi: Det er gjort store funn innen bruk av musikkterapi som samfunnsrettet psykisk helsearbeid. Den videre utviklingen av dette vil vi også introdusere i ABUPs samfunnsrettede helsearbeid. ABUP har allerede etablert et musikkstudio på Eg i Kristiansand

Delmål:

- **Studio:** Vi vil starte eksperimentell musikkterapi i tilknytning til nevnte studio. Eksperimentet vil omhandle produksjon av musikkfiler, distribusjon og stimulering av sosialt entreprenørskap gjennom formidling av unge menneskers musikk.
- **Erfaringshistorier** og faglige refleksjoner i tilknytning til eksperimentene vil bli publisert i bloggformat og/eller samtaleprogrammer som forarbeid for senere forskningsprosjekt(er)
- **Forprosjekt - årsstudium:** I samarbeid med Ansgarskolen ønsker vi å utvikle et årsstudium i Musikk og helse og et studium i musikkteknologi i musikkterapeutisk arbeid.
- **Masterstipend:** I samarbeid med Griegakademiet ønsker vi å engasjere en eller flere

Prosjektbeskrivelse - Ver 2 - 8/10 . s.8

masterstudenter i eksperimentene som gjøres i vårt studio med sikte på å starte minst ett forskningsprosjekt i perioden. Vi ønsker å kunne tilby minst to masterstipender i den sammenheng.

- **Fast stilling:** Innen SSHFs interne budsjettprosess i 2017 ønsker vi å ha beskrevet et behandlingsløp og en fast musikkterapeutstilling i avdelingen.

F- Musikkterapi	2015	2016	2017	Totalt
Studioproduksjoner	kr 97 500,00	kr 97 500,00	kr 97 500,00	kr 292 500,00
Leasing – studioutstyr	kr 377 880,00	kr 377 880,00	kr 377 880,00	kr 1 133 640,00
Forprosjekt Musikk og helse	kr 108 750,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 108 750,00
Forprosjekt musikkteknologi	kr 0,00	kr 108 750,00	kr 0,00	kr 108 750,00
Masterstipend – Musikkterapi	kr 25 000,00	kr 25 000,00	kr 25 000,00	kr 75 000,00
Stillingsbeskrivelse musikk	kr 0,00	kr 0,00	kr 45 000,00	kr 45 000,00
SUM	kr 609 130,00	kr 609 130,00	kr 545 380,00	kr 1 763 640,00
Herav innkjøpt:	kr 549 130,00	kr 549 130,00	kr 522 880,00	kr 1 621 140,00

G - Forskning og formidling:

Våre ambisjoner er at dette prosjektet skal utvikle mye og viktig ny kunnskap som vil være etterspurt i hele behandlingsskjeden samt i klynga av samarbeidende virksomheter innen kultur, media og informasjonsteknologi. Derfor blir det en svært viktig oppgave å dokumentere, tilgjengeliggjøre og formidle den nye kompetansen som produseres. Dette er det syvende delprosjektet. Det inkluderer ambisjoner om å beskrive tre nye forskningsprosjekter, hvorav minst to på doktorgradsnivå.

- **Formidling:** ABUP har allerede en høy forskningsaktivitet. Høsten 2014 pågår åtte doktorgradsarbeider, og vi forventer to eller tre disputaser i år. Å øke formidlingsaktivitetene gjennom blogging, TV/WebTVsamtaler og filmproduksjon blir et viktig delmål. *Forskergrupper arbeider med sped- og småbarnsforskning, dialog- og samhandlingsforskning, friluftsterapi, musikkterapi, flerkulturell forståelse gjennom kunst og natur og OCD. Flere postdoc-forskere har egne prosjekter om ADHD, atferds- og konsentrasjonsvansker, suicid, meningsdannelse og eksistensielle spørsmål, etikk og mistanke om seksuelle overgrep. Avdelingen deltar også i en stor multisenterstudie innen familieterapi.*
- **Samfunnsforskning:** Vi ønsker å starte et samfunnsfaglig doktorgradsprosjekt på temaet "Samfunnsrettet psykisk helsearbeid" i perioden. Formålet vil blant annet være å dokumentere og evaluere dette prosjektet.
- **Helsefaglig forskning:** Parallelt ønsker vi å stimulere til et helsefaglig forskningsprosjekt (doktorgradsprosjekt) på spørsmålet om det er mulig å dokumentere helseeffekt av samfunnsrettet psykisk helsearbeid.
- **Musikkterapeutisk forskningsprosjekt:** Som nevnt ønsker vi å stimulere til et musikkterapeutisk prosjekt på spørsmålet om musikkproduksjon og -formidling som ledd i behandling av psykiske lidelser hos barn og unge.
- Vi vil styrke kommunikasjonen mellom FOU-enheten og de kliniske enhetene om forskning, implementering, forskningsformidling, evaluering og undervisning.
- **Papirmagasin:** I 2013 lanserte vi et firefargers magasin med blogginnlegg, reportasjer og

intervjuer. En god del av stoffet var republisering av stoff fra ABUP.no. Vi tar sikte på å publisere magasinet hvert halvår fra 2014, og etter hvert kvartalsvis.

• **Bokprosjekter:**

- "Santalekunst" (Arbeidstittel): Bokprosjekt som skal samle refleksjoner om samtalekunst med utgangspunkt i ABUPs organiserte møteplasser i årene 2014-2016. Klar for publisering i 2017.
- "Rom 302" - et essay om psykisk helse og -helsearbeid med utgangspunkt i historien om "rom 302" som engang var et låst og polstret rom i tungpsykiatrien, en gang et spillrom for observasjon - og nå er et kombinert musikk- og TVstudio.
- Vi vil også oppfordre ansatte til å publisere vitenskapelige og populariserte artikler og bøker. Vi vil organisere arbeid med antologier/fellesprosjekter etter hvert som gode ideer kommer opp.
- **En årlig konferanse** om "Samfunnsrettet psykisk helsearbeid" for fagmiljøene, engasjerte brukere og samarbeidspartnere innen kultur, media og informasjonsteknologi.

G – Forskning og formidling	2015	2016	2017	Totalt
Forskningsformidling	kr 0,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 0,00
Forprosjekt – samfunnsforskning	kr 180 000,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 180 000,00
Forprosjekt – helseforskning	kr 0,00	kr 180 000,00	kr 0,00	kr 180 000,00
Forprosjekt – musikkterapi	kr 0,00	kr 0,00	kr 180 000,00	kr 180 000,00
Intern formidling	kr 0,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 0,00
Publisering papir	kr 120 000,00	kr 120 000,00	kr 120 000,00	kr 360 000,00
Konferanser	kr 100 000,00	kr 100 000,00	kr 100 000,00	kr 300 000,00
SUM	kr 400 000,00	kr 400 000,00	kr 400 000,00	kr 1 200 000,00
Herav innkjøpt:	kr 250 000,00	kr 250 000,00	kr 250 000,00	kr 750 000,00

4. TIDSPLAN

("Av praktiske grunner er denne utskilt som eget dokument.")

Start: Tidligst mulig i 2015. Varighet: tre år.

1. halvår (våren 2015):

- Konferanse 1.
- "Helsestudio 1" fase 1: Etablere TV/webTVprogram med minst 20 samtaleprogram i studio og tre talkshows med publikum hvert halvår.
- Starte utvikling av TVmagasinet "Psyken vår".
- Beskrive forskningsprosjekt 1 (PhD - trolig samfunnsfaglig)

2. halvår (høsten 2015):

- Ferdig utvikling av TVmagasinet "Psyken vår".
- "Helsestudio 1" - Fase 2: Samtaleprogrammer på TV/webTV.
- Starte utvikling av ABUP-app
- Første redesign av nettside

3. halvår (våren 2016):

- Seminar 2.

- Starte TVmagasinet "Psyken vår".
- Helsestudio 1- fase 3: Samtaleprogrammer på TV/webTV.
- Starte utvikling av "ABUP-akademiet" - Elæringsprogrammer
- Papirmagasin.

4. halvår (høsten 2016):

- TVmagasinet "Psyken vår" - fase 2
- Helsestudio 1- fase 4: Samtaleprogrammer på TV/webTV.
- Beskrive forskningsprosjekt 2 (PhD - trolig helsefaglig)
- Budsjettdebatt i Helse Sør-Øst om samfunnsrettet psykisk helsearbeid.
- Pilotprosjekt 1 i "ABUP-akademiet" - trolig angst.

5. halvår (våren 2017):

- Seminar 3
- Vitenskapelig artikkel om effekter av samfunnsrettet psykisk helsearbeid
- Starte arbeidet med boka "Samtalekunst"
- Betaversjon av ABUP-app
- Pilotprosjekt 2 i ABUP-akademiet - trolig ADHD
- TVmagasinet Psyken Vår - fase 3
- Helsestudio 1- fase 5: Samtaleprogram på TV/webTV.
- Budsjettdebatt i forhold til statsbudsjettet.

6. halvår (høsten 2017):

- Vitenskapelig artikkel om metodikk i samfunnsrettet psykisk helsearbeid
- Beskrivelse av nytt masterprogram ved UiA om samfunnsrettet psykisk helsearbeid.
- Avrunding av TVmagasinet "Psyken vår" - forberedelse av oppfølger
- Samtaleprogrammet "Helsestudio 1" overføres fra prosjekt til drift
- Lansering av ABUPapp
- Lansering av boka "Samtalekunst"
- lansering av ABUP-akademiet - som del av drift.
- Målsetting at samfunnsrettet psykisk helsearbeid skal få vesentlig økte bevilgninger i SSHFs budsjett. fra 2018.

5. BUDSJETT OG FINANSIERINGSPLAN

Kostnader:	Kostnader	Egeninnsats	Søknader
B: Møteplasser	kr 2 026 600,00	kr 984 800,00	kr 1 041 800,00
A- Redaksjon	kr 4 615 200,00	kr 4 075 200,00	kr 540 000,00
C: Kunnskapsbase	kr 337 500,00	kr 240 000,00	kr 97 500,00
D - Læremidler	kr 326 250,00	kr 180 000,00	kr 146 250,00
E- TV og WebTVsendinger	kr 10 886 716,00	kr 5 189 200,00	kr 5 697 516,00
F- Musikkterapi	kr 1 763 640,00	kr 142 500,00	kr 1 621 140,00
G – Forskning og formidling	kr 1 200 000,00	kr 450 000,00	kr 750 000,00
Felleskostnader		0	0
Totalt 2016-16-17:	kr 21 155 906,00	kr 11 261 700,00	kr 9 894 206,00

Et detaljert kostnadsbudsjett er vedlagt. Om ønskelig kan en mer konkret beskrivelse av de enkelte

kostnadspostene også oversendes eller presenteres muntlig.

ABUP legger inn en egeninnsats på kr 11.261.700,- i dette prosjektet. Det kan vi gjøre fordi dette handler om å utføre vårt oppdrag på nye måter. Formålet er jo å dokumentere at disse nye arbeidsmåtene er mer tidsriktige og gjør at vi kan få mer helse ut av hver krone vi har å rutte med.

I tillegg er vi klare for å bruke gjennomsnittlig 450.000,- pr år av egne midler til å kjøpe inn kompetanse til prosjektet. Begrunnelsen for dette er den samme som over. Det er også viktig for oss å markere at vi er avhengige av dyktige leverandører på en rekke områder, og at vi ser det som en viktig felles interesse å trekke disse med i utviklingen av nye arbeids- og kommunikasjonsmåter og ny kompetanse på psykisk helse-feltet.

Men vi er også avhengige av samarbeidspartnere på finansieringssiden. Det vil ikke være mulig å få gjort så mye og så konsentrert uten å få tilført innovasjonsmidler/kompetanseutviklingsmidler fra andre. Vi har sendt og / eller vi arbeider med å sende søknader og anmodninger i følgende retninger:

Finansieringsplan:	2015	2016	2017	Totalt
Egeninnsats – ABUP	kr 5 403 200,00	kr 3 339 600,00	kr 2 518 900,00	kr 11 261 700,00
Egenfinansierte innkjøp – ABUP	kr 587 452,00	kr 485 302,00	kr 226 452,00	kr 1 299 206,00
Rest – Extrastiftelsen Ventelistesk	kr 40 000,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 40 000,00
SSHF – Innovasjonsmidler pasients	kr 90 000,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 90 000,00
Søknad Extrastiftelsen – psyken vår	kr 0,00	kr 995 000,00	kr 995 000,00	kr 1 990 000,00
Søknad sparebanken Sør utv.midler	kr 500 000,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 500 000,00
Søknad SR-Bank Helsestudio	kr 500 000,00	kr 0,00	kr 0,00	kr 500 000,00
Innsalg prosjekt 2016-17 HOD Helse	kr 0,00	kr 600 000,00	kr 400 000,00	kr 1 000 000,00
Søknad Cultiva – Musikkterapi	kr 1 000 000,00	kr 1 000 000,00	kr 1 000 000,00	kr 3 000 000,00
Søknad Extrastiftelsen 2016-2017		kr 250 000,00	kr 250 000,00	kr 500 000,00
Søknad KOMPETANSEFONDET	kr 975 000,00			kr 975 000,00
Totalt 2016-16-17:	kr 9 095 652,00	kr 6 669 902,00	kr 5 390 352,00	kr 21 155 906,00

Vi har sendt/sender følgende søknader:

Ekstrastiftelsen:	Søknad med Mental Helse og Dokufilm om TVmagasinet "Psyken vår"
Sparebanken Sør	Søknad TVprosjektet Helsestudio 1 i 2015
SR-bank:	Søknad TVprosjektet Helsestudio 1 i 2015
Helsedirektoratet	Vi vil arbeide for å få Helsestudio 1 inn som HOD-finansiert forsøk i 2013-17
Cultiva	Vi vil foreslå at Cultiva engasjerer seg i prosjektet som helhet, eller en satsing på musikkterapi.
Kompetansefondet:	Vi vil søke Kompetansefondet om et engasjement i prosjektet som helhet, eller en satsing på musikkterapi
Andre:	Avhengig av responsen på ovenstående.

6. SØKERORGANISASJON

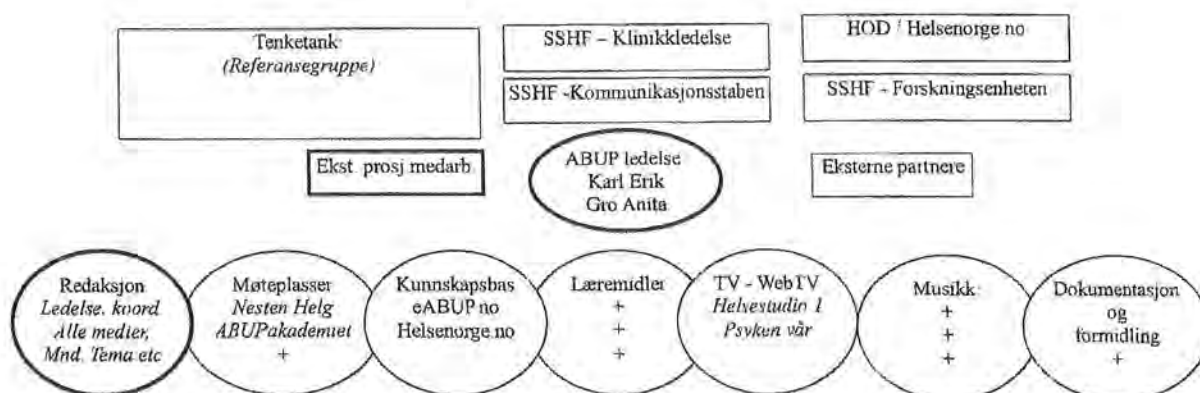
ABUP ved Sørlandet sykehus HF er spesialisthelsetjenesten for barn og unges psykiske helse i Aust- og Vest-Agder. Vi har 270 ansatte fagpersoner innen alle fagfelt som er relevante for psykisk helsearbeid med barn og unge. På en rekke områder (nevnt ovenfor) har vi spisskompetanse på nasjonalt og internasjonalt nivå. Vi er en av de Barne- og ungdomspsykiatriske avdelingene i landet som har høyest forskningsaktivitet, og vi tror at vi allerede før dette prosjektet starter er svært langt

framme når det gjelder samfunnsrettet psykisk helsearbeid.

7. ORGANISERING

Vi tenker å organisere prosjektet i en nettverksstruktur med følgende elementer:

- Overordnet prosjektledelse: Karl Erik Karlsen.
- Redaksjonsgruppe: Avdelingsleder Karl Erik Karlsen, kommunikasjonsrådgiver Gro Anita Kåsa Poulsen og to eller medarbeidere til som vil bli oppnevnt tidlig i 2015.
- Ekstern assistanse: I starten av prosjektet vil Bjørn Enes tiltre redaksjonen for å sikre mediefaglig kompetanse.
- «Tenketank» (referansegruppe) med interne og eksterne nøkkelpersoner innenfor helsefaglig, mediefaglig og erfarings- kompetanse vil bli oppnevnt tidlig i 2015. Denne gruppa vil bli en hovedressurs i kreativ prosess og evaluering underveis.
- På hver av delprosjektene organiseres arbeidet dels som faste utvalg, dels som ad hoc-organer.
- Nøkkelressurser i sykehuset – først og fremst Forskningsenheten som samordner all sykehusets forskningsvirksomhet, og kommunikasjonsstaben som både er en ressurs for ABUP og som vil kunne ha stor egeninteresse av utviklingsarbeidet.
- Nøkkelressurser eksternt: Samarbeidspartnere og leverandører i hele bredden av ABUPs virkefelt. Universitetet i Agder og Kilden Dialog står i en særstilling her, pluss en rekke bedrifter og enkeltmannsforetak innen film, medieutvikling, kultur kunst og informasjonsteknologi.

8. VEDLEGGSOVERSIKT

- Budsjett
- ABUPS kommunikasjonsstrategi
- Prosjektbeskrivelse Helsestudio 1
- Prosjektbeskrivelse Psyken Vår
- Konferansebeskrivelse "Samfunnsrettet psykisk helsearbeid"
- CV prosjektleder

9. KONFIDENSIALITET

Vi har ikke behov for konfidensialitet.

10. UNDERSKRIFTER

Kristiansand 10. oktober 2014

Karl Erik Karlsen
Avdelingsleder/avdelingsoverlege
Avdeling for barn og unges psykiske helse

EVALUERINGSSKJEMA**cultiva**

Kristiansand Kommunes Energiverkstøttelag

Prosjekt: *ABVP = E-14028***Trinn 1: Stiftelsens formålsparagraf**

- 1-1 Prosjekt (tidsavgrenset)
- 1-2 Aktivitet: kunst, kultur, kreativitet, nyskaping, utvikling, kompetansebygging
- 1-3 Kvalitativt høyt nivå
- 1-4 Til nytte for lokalsamfunnet

<i>Ja</i>
<i>Ja</i>
<i>Ja</i>
<i>Ja</i>

Er alle punktene i trinn 1 innfridd? Sett kryss Ja: Nei:

Trinn 2: Strategirområder

- 2-1 Barn og unge
Levekår - barns livsutfoldelse
Attraktiv by for foreldre
Barnas ferieby nr 1
- 2-2 Talentutvikling
- 2-3 Kompetanseutvikling
- 2-4 Nye muligheter

<i>X</i>
<i>X</i>

Er ett punkt i trinn 2 innfridd? Sett kryss Ja: Nei:

Trinn 3: Prioriteringskriterier

- 3-1 Signalprosjekter/Nyskapende
- 3-2 Utløsende effekt
- 3-3 Bærekraftig
- 3-4 Utfyllende rolle
- 3-5 Nytte/kostnad
- 3-6 Høy kvalitet

0	1	2	3	<i>4</i>
0	<i>1</i>	2	3	4
0	1	<i>2</i>	3	4
0	1	2	<i>3</i>	4
0	<i>1</i>	2	3	4
0	1	<i>2</i>	3	4

*13***Totalvurdering, trinn 3****Trinn 4: Verdier**

- 4-1 Levekårsorientert
- 4-2 Engasjert
- 4-3 Modig

0	1	2	3	<i>4</i>
0	1	2	3	<i>4</i>
0	1	2	3	<i>4</i>

*12***Totalvurdering, trinn 4****Totalvurdering***25***Kommentar**

Scorer relativt høyt. Vanskelig å vurdere nytte kostnad og kvalitet.

Spennende

Dato: *13/1-15*Sign.: *Ingebjørg Sørensen*

Dato: 25. mars 2015
Saksnummer: 16/15
Arkivkode:
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Erling Valvik

Kristiansand folkehøyskole

Sammendrag:

Kristiansand folkehøyskole har statlig bevilgning for 75 elever og vil starte opp høsten 2015. Folkehøyskolen vil leie lokaler på Kristiansand Feriesenter, Dvergsnestangen.

Folkehøyskolens rektor blir Jens Kristian (Kikkan) Karstensen, som har ledet arbeidet med folkehøyskolen som et prosjekt knyttet til Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) i Kristiansand.

Folkehøyskolen er organisert som et ideelt aksjeselskap som ikke har kommersielt formål. Verdiene som skapes skal brukes til å utvikle skolen.

Dette er en kristen folkehøyskole som skal ha Frikirkens verdigrunnlag og drives etter folkehøyskoleloven.

Hovedtanken bak folkehøyskolen er å utfordre ungdom til å ta ansvar for en positiv samfunnsutvikling, lokalt og globalt.

I henvendelsen til Cultiva skriver folkehøyskolen følgende:

«Kan en folkehøyskole bedre levekårene for unge mødre med barn i Kristiansand?»

Ja, hvis de kan få sjansen til å komme i et miljø for mestring og læring, ut av klientrolle og passivt stønadsliv.

Mødregruppene i Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) har arbeidet for dette flere år. En prosjektgruppe har siden 2004 arbeidet med planer for en ny folkehøyskole i Kristiansand der vanlig ungdom kan gå sammen med unge mødre med barn. Et slikt tilbud finnes ikke på de eksisterende folkehøyskolene, men nå blir det en realitet fra høsten 2015 .....

«Hovedtanken bak folkehøyskolen er å utfordre ungdom til å ta ansvar for en positiv samfunnsutvikling, lokalt og globalt.

Foruten linjen for "Barn og oppvekst" blir det linjer for "Idrett og friluftsliv", "Dyr og natur" (i samarbeid med Dyreparken), "kommunikasjon og media" og "Global.

Vi har hatt noen fondsmidler til arbeidet så langt, men trenger ca fem hundre tusen frem til utbetalingene av støtte begynner august 2015. Det er dette vi vil søke Cultiva om, og vi mener det bidrar til punkt 1 og 2 beskrivelsen av Cultivas formål:

Byen skal bli landets fremste oppvekstby og en by som barn og barnefamilier må besøke. Cultiva vil bidra til å: 1. Bedre levekårene i Kristiansand ved å legge grunnlaget for at alle barn får de beste rammebetingelser for livsutfoldelse. 2. Gjøre Kristiansand mer attraktiv for foreldre ved å skape den beste rammen for barns oppvekst."

På hjemmesiden www.kristiansand.fhs.no er skolen presentert samt de ulike linjevalgene. Barn og oppvekst blir omtalt slik:

«Har du blitt mamma i ung alder?

Denne linja gir deg en unik mulighet til å oppleve et år helt utenom det vanlige. Sammen med jevnaldrende i trygge og idylliske skjærgårdsomgivelser, får du tid til både læring og lek. Du får bo i egen velutstyrt hytte, får barnehageplass og tilgang på flotte fasiliteter. Gjennom å delta på livsnær undervisning, spennende studieturer og ulike kreative og fysiske aktiviteter, vil du oppdage nye sider ved både deg selv og barnet ditt.

Mer utfyllende plan over innholdet, kommer i løpet av våren 2015.»

Prosjektet er innenfor de tildelingskriterier som er satt opp av Cultiva, men ett av våre prioriteringskriterier er at våre midler skal ha en utløsende effekt på at prosjektet blir realisert. Dette prosjektet vil i følge representanter for prosjektet bli realisert uansett Cultivas medvirkning.

Administrasjonen anbefaler at det gis en håndsrekning til oppstarten av den aktuelle linjen for « Barn og oppvekst». Den erfaring som skolen opparbeider seg kan være nyttig for Cultiva i utvikling av nye tilbud for barn og familier.

Forslag til vedtak:

1) Det bevilges 200 000 kroner til Kristiansand folkehøgskole som et oppstartsbidrag for etablering av linjen « Barn og oppvekst»

2) Administrasjonen bes gå i kontraktsforhandlinger med søker.

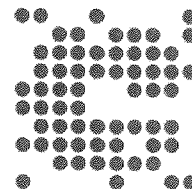

Erling Valvik
Adm.dir.

Vedlegg:

Trykte vedlegg: Ingen

Utrykte vedlegg: Ingen

Dato: 16. april 2015
Saksnummer: 17/15
Arkivkode:
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Erling Valvik

Olympiatoppen Sør

Sammendrag:

Cultiva har som en av sine delstasjoner «Talentutvikling». Cultiva har etablert Cultiva Ekspress Idrett og Kunst. Cultiva tok også initiativet til å etablere og finansiere oppstarten av trafo.no i Kristiansand.

Cultiva er medeier i Talent Norge AS hvor Olympiatoppen er en modell for den etableringen.

Det er nå et ønske om å etablere Olympiatoppen Sør hvor det etablerte KIA (Kompetansesenter for Idrett på Agder) vil inngå.

Universitetet i Agder vil ha et nært samarbeid med Olympiatoppen og vil stille lokaler på Spicheren til disposisjon.

Forutsetninger for prosjektgruppens arbeid ledet av KIA:

- Budsjettramme 2015: 2,9 mill (basisfinansiering)
- Budsjettramme 2016: 3,7 mill (basisfinansiering)
- Stillingsramme 2015: 3 (fom 1.sep)
- Stillingsramme 2016: 4 (fom 1.jan)
- Etableringen lokalisert i Spicheren treningssenter
- Gjeldende intensjonsavtaler med VAF, AAF og Kristiansand kommune

Infrastruktur – ombygging/ tilpasninger Spicheren

I brev datert 17. mars 2015 fra Norges Idrettsforbund til KIA med gjenpart til de to fylkeskommunene, idrettskretsene, Universitetet i Agder og Cultiva presiseres følgende:

- 1) For at deler av KIAs virksomhet skal kunne benevnes «Olympiatoppen Sør», forutsettes det regional finansiering gjennom de to angjeldende fylkeskommunene hver for seg minimum matcher NIFs/Olympiatoppens tilskudd på kr. 1.000.000,- fra og med 2015.
- 2) NIF forutsetter at det felles kompetansesarbeidet for bredden av idretten i agderfylkene, og som de to angjeldende idrettskretsene og NIF har utviklet gjennom KIA over flere år, fortsatt utvikles og ivaretas gjennom KIA.
- 3) Det forutsettes at KIA/OLT Sør rapporterer til og involverer NIF og Olympiatoppen hva gjelder utviklingen av prosjekter og opprettelsen av nye stillinger.
- 4) Med tanke på å skape en stabil og bærekraftig ramme for innfasingen og organiseringen av OLT Sør, varsler NIF og Olympiatoppen en klar forventning om at de angjeldende fylkeskommunene også i årene 2016 og 2017 matcher NIF og Olympiatoppens årlige tilskudd.

Cultiva er anmodet om et oppstartsbidrag for etablering av Olympiatoppen Sør.

KIAs kalkyle for etableringskostnader er:

Type kostnad	Kalkyle pr år	Kalkyle 3 år
Utvikling	600	1,8
IT	100	300
Markedsføring	100	300
Utstyr	100	300
Totalt	900	2,7 mill

I tillegg kommer bygningsmessige tilpasninger/ ombygging på Spicheren treningssenter (3.etj) som kalkuleres til ca 1,5 mill.

Prosjektet treffer godt i forhold til Cultivas strategi for talentutvikling. Et av tildelingskriteriene for Cultivas medvirkning er at det skal ha en utløsende effekt. Vi tror at dette prosjektet vil bli realisert uten Cultivas medvirkning, men at prosjektet vil komme i full drift flere år tidligere hvis Cultiva bidrar.

Administrasjonen anbefaler at vi gir et tilskudd på 1,8 MNOK fordelt over tre år som et bidrag for å engasjere en person i tre år for etablering av senteret.

Det forutsettes at bidrag fra de andre partnere er bekreftet før Cultiva går til utbetaling.

Forslag til vedtak:

- 1) Cultiva er innstilt på å inngå et 3-årig samarbeidsprosjekt for etablering av Olympiatoppen Sør
- 2) Administrasjonen får fullmakt til å inngå en samarbeidsavtale med Norges idrettsforbund.
- 3) Det bevilges inntil kr 600 000,- i 2015. En eventuell videre medvirkning vil være betinget av utviklingen av prosjektet, og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.

Erling Valvik
Adm.dir.

Vedlegg:

Trykte vedlegg:

Notat til Cultiva fra Kompetansesenteret for idrett i Agder Datert 15. januar 2015: «Overordnede rammer for etablering av OLT Sør»

Brev fra Norges Idrettsforbund til Kompetansesenter for idrett i Agder datert 17. mars 2015 « Presiseringer vedr. fremtidig finansiering og drift av KIA/OLT Sør»

Utrykte vedlegg: Ingen

Til Cultiva

Fra

Kompetansesenteret for idrett i Agder

Dato

15.januar 2015

Overordnede rammer for etablering av OLT Sør

Veien videre

OLT/NIF ønsket en rask prosess. Det skisseres følgende fremdriftsplan:

- Økonomiske ressurser fra OLT/NIF skal være klar innen ca 14 dager (ca uke 5)
- Prosjektgruppe OLT Sør bør ha klar en skisse med følgende innhold innen 1.mars:
  - o Organisering, funksjoner og oppgaver
  - o Finansiering og leiekostnader
  - o Etableringskostnader
  - o Ny samarbeidsavtale OLT Sør – UIA
  - o Etabler en regional ressursgruppe i tråd med OLTs retningslinjer

Ambisjon for prosessen

- Overgang fra dagens KIA til OLT Sør settes til 1.juni
- Det legges opp til en 3 årig utviklingsplan

Forutsetninger for prosjektgruppens arbeid:

- Budsjettramme 2015: 2,9 mill (basisfinansiering)
- Budsjettramme 2016: 3,7 mill (basisfinansiering)
- Stillingsramme 2015: 3 (fom 1.sep)
- Stillingsramme 2016: 4 (fom 1.jan)
- Etableringen lokalisert i Spicheren treningssenter
- Gjeldende intensjonsavtaler med VAF, AAF og Kristiansand kommune
- Infrastruktur – ombygging/ tilpasninger Spicheren

Utviklingskostnader

Det forutsettes at dagens virksomhet utvides til å ivareta nødvendig idrettsmedisinske tjenester, testing, screening, coaching og skadeforebygging.

Ambisjonen er å implementere dette trinnvis iht OLT retningslinjer over en 3 års periode. Dette må innfases i nært samarbeid med OLT og UIA.

Nåværende testutstyr må godkjennes og tilpasses av OLT sentralt.

Rutiner må innarbeides for testing og screening.

Spesialkompetanse er nødvendig i denne sammenheng.

Kostnad: totalt 1 ÅV pr år i 3 år

Implementering av IT (internt, eksternt, datasikkerhet osv)

Det må etableres et eget nettverk – tilkoblet NIF/OLT.

Det må etableres sikkerhetsrutiner for å ivareta personvern iht OLT retningslinjer.

For å møte ungdommens behov og arbeidsmåter vil bruken av elektroniske løsninger være nødvendig for god kommunikasjon og samhandling/ samspill med utøvere og trenere.

Innkjøp av nødvendig IT-utstyr ligger i dette tiltaket.

Kostnad: 100 000,- pr år i 3 år

Markedsføringstiltak/ Hjemmeside

Det planlegges med tiltak rettet mot klubber og idrettsmiljøer med den hensikt å etablere kontaktpunkter og utvikle toppidrettsmiljøer i Agder. Det vil også bli gitt tilbud om samarbeid mot kulturinstitusjoner og næringsvirksomhet, som ønsker å benytte tilbudene til OLT Sør. Brosjyremateriell skal produseres og distribueres. Informasjons-/Profileringmøter skal gjennomføres.

Kostnad: 100 000,- pr år i 3 år

Utstyr

Det forutsettes at nåværende testlab som UIA disponerer, vil være grunnelementet også for OLT Sør, regulert gjennom en samarbeidsavtale. Men det vil være hensiktsmessig å gå til anskaffelse av utstyr til screening, samt tilleggsutstyr ifb med analyse av testresultater.

Innkjøp av kontormøbler til 4 kontor, og møbler til fellesarealer

Investering til «screening-test»: Det som blant annet benyttes er Athletic 1080. Pris på dette er 39 000 SEK + moms for et 20 m2 gulv.

Kostnader ved testing – se eget vedlegg

Kostnad: 100 000,- pr år i 3 år

Bygningsmessige tilpasninger/ ombygging på Spicheren treningscenter (3.etj)

Kalkulerte kostnader beregnes til ca 1,5 mill (ca 300 m2, 5000,- pr m2).

Dette innbefatter:

- Kontorfasiliteter, fellesareal/sosialt område , ny inngang fra gatenivå

Kalkyle totale etableringskostnader

Type kostnad	Kalkyle pr år	Kalkyle 3 år
Utvikling	600	1,8
IT	100	300
Markedsføring	100	300
Utstyr	100	300
Totalt	900	2,7 mill

I tillegg kommer bygningsmessige tilpasninger/ ombygging på Spicheren treningssenter (3.etj) som kalkuleres til ca 1,5 mill.

Terje Larsen

Organisasjonssjef

Til:
Kompetansesenteret for idrett i Agder
Att: Daglig leder Solveig Pedersen

Kopi:
Aust-Agder Fylkeskommune
Vest-Agder Fylkeskommune
Aust-Agder Idrettskrets
Vest-Agder Idrettskrets
Universitetet i Agder
Cultiva

Vår referanse: 734828/v1
Dato: 17.03.2015

Presiseringer vedr. fremtidig finansiering og drift av KIA/OLT Sør

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) og Olympiatoppen viser til tilskuddsbrev til Kompetansesenteret for idrett i Agder (KIA), datert 16.02.2015.

NIF og Olympiatoppen ønsker med dette å presisere følgende vedr. fremtidig finansiering og drift av KIA/OLT Sør:

- 1) For at deler av KIA's virksomhet skal kunne benevnes «Olympiatoppen Sør», forutsettes det regional finansiering gjennom de to angjeldende fylkeskommunene hver for seg minimum matcher NIFs/Olympiatoppens tilskudd på kr. 1.000.000,- fra og med 2015.
- 2) NIF forutsetter at det felles kompetansearbeidet for bredden av idretten i agderfylkene, og som de to angjeldende idrettskretsene og NIF har utviklet gjennom KIA over flere år, fortsatt utvikles og ivaretas gjennom KIA.
- 3) Det forutsettes at KIA/OLT Sør rapporterer til og involverer NIF og Olympiatoppen hva gjelder utviklingen av prosjekter og opprettelsen av nye stillinger.
- 4) Med tanke på å skape en stabil og bærekraftig ramme for innfasingen og organiseringen av OLT Sør, varsler NIF og Olympiatoppen en klar forventning om at de angjeldende fylkeskommunene også i årene 2016 og 2017 matcher NIF og Olympiatoppens årlige tilskudd.

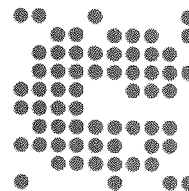
For øvrig er NIF og Olympiatoppen kjent med dialogen mellom Vest-Agder Idrettskrets og stiftelsen Cultiva relatert til et mulig oppstartstilskudd til OLT Sør. NIF og Olympiatoppen håper på et positivt svar fra Cultiva, og vi stiller oss selvsagt til disposisjon dersom det skulle være behov for evt. avklaringer i saken.

Med vennlig hilsen

Inge Andersen
Generalsekretær

Tore Øvrebø (s.)
Toppidrettssjef

Dato: 16. april 2015
Saksnummer: 18/15
Arkivkode:
Til: Styret 27. april 2015
Møtedato:
Saksbehandler: Erling Valvik

Sørnorsk filmsenter. Kids-Workshop og utviklingsmidler for og med barn og ungdom.

Sammendrag:

Cultiva tok initiativ til og finansierte oppstarten av Sørnorsk filmsenter.

Sørnorsk filmsenter er fortsatt interessant for Cultiva fordi det kan realisere stiftelsens strategi for barn og unge, talent- og kompetanseutvikling.

Etter at Cultiva finansierte oppstarten av senteret gikk Cultiva også inn med utviklingsmidler, kr 740 000,- hvert år i tre år, fra 2008.

Den gang var målet å styrke den audiovisuelle bransjen gjennom:

- Profesjonalisering og forretningsutvikling
- Utviklingsstøtte til kommersielle produksjoner innen animasjon, dataspill, langfilm og TV produksjoner

Basert på datidens nasjonale regler var ikke dokumentarfilm med i Cultivas bidrag.

Vi har nå fått en henvendelse fra Sørnorsk Filmsenter datert 30. januar 2015 som legger hovedvekten på følgende:

- Kompetanseheving bak kamera, postproduksjon og utvikle produsentleddet på både dokumentar og fiksjon.
- Bygge opp kompetanse på spillefilmområdet ved at senteret knytter til seg en mentor og en hospitant på dette området.
- Avholde fagkurs på klipp, foto, regi, lyd, manus m.v

Det bes om et årlig beløp i tre år på kr 730.000 fordelt på overnevnte tiltak hvor kr 480.000 ønskes brukt på førstnevnte per år.

Cultiva har ikke anledning til å bidra med ordinær driftstøtte. De omsøkte midler er viktig for senteret, men bør på lang sikt finansieres over ordinær drift.

Dersom eierne av senteret vil gå inn for en opptrappingsplan bør Cultiva vurdere å gå inn i starten, men slike signaler er ikke gitt.

Hovedsatsingen for Cultiva er barn og unge og Sørnorsk filmsenter har kommet med innspill også på dette feltet med at filmsenteret ønsker å fortsette med å holde seminarer i forbindelse med Barnefilmfestivalen i Kristiansand. Et annet og nytt prosjekt er Kids-

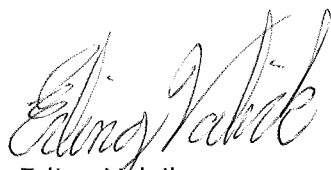

Workshop i samarbeid med Horizons i Polen for utvikling av spillefilm-manuskripter for barn samt tiltak som kan sikre bedre inntjening til barnefilmer.

Administrasjonen anbefaler at Sørnorsk filmsenter får et engangsbeløp på kr 200.000 til å utvikle nye tilbud knyttet til barne- og ungdomsfilm inklusiv dokumentarfilm for denne målgruppen.

Forslag til vedtak:

1. Sørnorsk filmsenter tildeles et engangsbidrag på kr 200.000 for utvikling av tilbud for og med barn og ungdom inklusiv dokumentarfilm for denne målgruppen.
2. Administrasjonen bes gå i kontraktsforhandlinger med Sørnorsk filmsenter.

Erling Valvik
Adm.dir.

Vedlegg:

Trykte vedlegg:

- Notat fra Sørnorsk filmsenter datert 4. februar 2015
- Ansøgning om midler til seminar afholdt i samarbeide med Barnefilmfestivalen og som en del av Kids-Workshop

Utrykte vedlegg: Ingen

Sørnorsk filmsenter

Kongensgate 6
4610 Kristiansand
Tlf. 91808221
Email: kirsten@sornorskfilm.no
Org. nummer 993 011 207
Bankkonto 6318 05 51834

Cultiva
v/Erling Valvik

30.01.15

~~15.04.15~~

Ansøgning om midler til seminarer afholdt i samarbejde med Barnefilmfestivalen og som en del af Kids-Workshop.

Sørnorsk filmsenter AS tillader sig hermed at ansøge om midler til afvikling af seminarer i samarbejde med Barnefilmfestivalen og som en del af Kids-Workshop.

Sørnorsk filmsenter AS samarbejder hvert år med Barnefilmfestivalen om kurser af forskellig slags. Med succes lavede vi et seminar om dokumentar for barn med titlen Barns hverdag i september 2014. Vi ønsker at fortsætte dette som en tradion med et årligt seminar om dokumentar for barn med forskellige temaer. I 2015 vil temaet komme til at handle om rollemodeller for barn i dokumentarfilm. Hvilke roller modeller viser vi børn - skal de skræmme for ikke at gøre lige sådan ex. "Pøbelprojektet" eller giver de positiv inspiration, som for eksempel i "Dans for livet" eller får de børn til at tro, at man kan gå på vandet, når vi viser dem film om med ekstrem sportudøvere.

Vi skal i den forbindelse invitere 3- 4 filmskaperere som oplægsholdere - honorar og rejser vil i snit ligge på 8000 kr i og med vi regner med at benytte Den kulturelle Skolesekks honorarsatser. Ialt således en udgift på **32 000 kr.**

I forbindelse med Kids-workshop ønsker vi at arrangere et seminar for deltagere i barnefilmfestivalen, samt deltagerne i Kids-Workshop, hvor der i samarbejde med New Horizons i Polen arrangeres 3 workshops med udvikling af 12 spillesfilmsmanuskripter for børn. Seminaret tænkes afviklet i Dyreparken med tema omkring distribution, lansering, langsigtet markedsføring, sideeffekter mv. som kan sikre en bedre indtjening til en barnefilm. Til dette seminar skal vi hente 2 oplægsholdere i Oslo - producenten af Kaptajn Sabeltann, samt en producent fra Qvisten. Øvrige oplæg vil blive lavet af Dyreparken. Vi forventer ligeledes her udgifter på 8000 kr pr. producent incl. rejse og ophold. Ialt således en udgift på **16 000 kr.**

Dertil kommer forventede udgifter til transport og lokaleleje på **10 000 kr.** Udgifter til arrange seminarerne, annoncering, konferansier mv. vil afholdes af Sørnorsk filmsenter og Barnefilmfestivalen.

Den forventede eksterne udgift til de to seminarer vil totalt være **58 000 kr.**

Sørnorsk filmsenter søger hermed Cultiva om hel eller delvis dækning af den eksterne udgift.

Mvh

Kirsten Bonnén Rask
sign
Daglig leder
Sørnorsk filmsenter

Sørnorsk filmsenter

Kongensgate 6
4610 Kristiansand
Tlf. 91808221
Email: kirsten@sornorskfilm.no
Org. nummer 993 011 207
Bankkonto 6318 05 51834

Cultiva
v/Erling Valvik

30.01.15
~~04.02.15~~

Vedr. støtte til kompetancehævende tiltak i regi af Sørnorsk filmsenter 2015

Sørnorsk filmsenter tillader sig hermed at søge om kompetancehævende midler til brug for udviklingen af den regionale filmbranche.

Som det fremgår af bilaget fra Thelmax og Substans film ønsker vi at søge om midler for de næste 3 år. Dette vil give mulighed for langsigtet planlægning og udvikling af branchen. Alternativt for et år af gangen med mulighed for at søge i de efterfølgende år.

Der er behov for at udvikle kompetancen på grundlæggende fagfunktioner bag kamera og i postproduktion, ligesom der er behov for at udvikle producentledet på såvel dokumentar som på fiktion.

Kompetancen har på dokumentarsiden udviklet sig vældigt inden for de sidste år. Det er derfor også muligt at forsætte udviklingen af fagfunktioner samt producentledet inden for dokumentar med baggrund i Thelmax - Substans samarbejdet. Dette har ført til såvel god finansering på nationalt og internationalt plan, som gode produktioner.

Sørnorsk filmsenter mener derfor, at kompetancehævning på dokumentarsiden samt for vigtige fagfunktioner vil være godt varetaget her.

Vi søger hermed om **480 000 kr** årligt i 3 år til dette projekt og viser i øvrigt til dokumentet fra Substans film og Thelmax film. Henviser også til det dokumenterede behov i rapporten, som blev lavet på bestilling fra Medi@Tic.

Vi mener derudover, at det er nødvendigt at få udviklet en producent på spillefilmsområdet eller få en af de forholdsvis nyuddannede producenter fra Den Norske filmskole til at flytte til regionen. Her taler vi også om et 3-årigt perspektiv.

Vi har endnu ikke sat navn på den producent vi ønsker at give mere kompetance på spillefilmsområdet.

Vi ønsker at opbygge kompetancen til en spillefilmsproducent på samme måde som på dokumentarområdet. Her har vi dog behov for at tilknytte en erfaren

spillefilmsproducent - gerne Ørjan Karlsen, som vi med held har anvendt tidligere og som blandt andet har været mentor for Kristian Mosvold i Substans Film as. Opbygningen af spillefilm strækker sig generelt over længere tid end dokumentarfilm og vi har ikke regionalt projekter, som allerede er så langt som på dokumentarfilmen. Et tre årigt program vil derfor være om muligt endnu vigtigere på dokumentarsiden.

Sørnorsk filmsenter vil støtte udviklingen og kompetancehævningen gennem tilskud til den udvalgte producent til produktion af en kortfilm årligt, ligesom producenten årligt bør tilknyttes en større fiktionsproduktion, som hospitant.

Vi forudsætter samme lønniveau, som på dokumentarsiden

Mentor i 3 mdr.	100 000 kr
Producenthospitant i 3 mdr.	60 000 kr
Årligt	160 000 kr.

For en 3-årig udviklingsperiode, som vil kunne sikre, at vi får en kvalificeret spillefilmsproducent på Sørlandet søger vi om **480 000 kr**

Hospitanterne på dokumentarsiden vil selvfølgelig have mulighed for også at arbejde med produktionerne på fiktionssiden. Substans film og Thelmax film er i dialog med relevante afdelinger på UIA om samarbejdsmuligheder og erfaringsdeling, noget vi ønsker at føre videre også på fiktionsdelen.

Endelig ønsker vi i den næste treårige periode at afholde en række fagkurser med internationale kapaciteter på klip, foto, regi, lyd, manus mv. - med beskæringen i Kulturdepartement midler har vi været nødt til at afsætte væsentligt færre midler til dette end tidligere. Vi ønsker at afholde gennemsnitligt 3 kurser årligt med en varighed på 2-3 dage hver. Med internationale og nationale topfolk vil dette koste omkring 10 000 kr. på dag incl. rejser og hoteller.

Vi søger derfor hermed om **270 000 kr** til afvikling af 3 kurser årligt afholdt i perioden 2015-17.

Til afholdelse i 2015 søges om

dokumentarudvikling	480 000 kr
spillefilmsproducent	160 000 kr
3 årlige kurser	90 000 kr
Årligt	730 000 kr

Og over en tre-årig periode om **2 190 000 kr.**

Mvh

Kirsten Bonnén Rask
sign
Daglig leder, Sørnorsk filmsenter

Hospitantordning

Kompetanseheving gjennom produksjon

Innledning

Undertegnede, Thelmax As v/ Steffan Strandberg, Dan Korneli; og Substans film As v/ Kristian Mosvold, vil i løpet av våren 2015 etablere et nytt filmproduksjonsselskap i Kristiansand. Vi er de eneste i regionen som utvikler- og produserer dokumentarfilm med budsjetter i størrelsesorden NOK 4 mill. – med finansiering hentet inn gjennom nasjonale- og internasjonale filmfond.

Vi drar med oss flere større produksjoner inn i det nye selskapet, og har som mål å bli et regionalt "lokomotiv" som involverer det øvrige filmmiljøet i våre prosjekter. For at vi raskere skal kunne kjøpe flest mulige tjenester lokalt, er vi avhengig av en stadig kompetanseheving av lokale fagarbeidere og kunstnere. Derfor ønsker vi et samarbeid med Cultiva og Sørnorsk filmsenter på en hospiteringsordning som kan bidra til at lokale fagfolk kan få funksjoner i større produksjoner. På den måten bidrar vi sammen til: *kompetanseheving gjennom produksjon*.

Vi ser for oss et 3 års perspektiv – bestående av et pilot år, og opsjon på de 2 påfølgende årene.

Bakgrunn

I en rapport bestilt av EU-prosjektet Medi@Tic, der Kristiansand Kommune var partner, konkluderes det med, at Kristiansand og Agder-regionen har mange mindre og økonomisk svake filmsselskap/enmannsforetak. Det er behov for et "lokomotiv" som kan profesjonalisere bransjen og skape kontinuitet. Det er mange nasjonale- og internasjonale fond som selskaper fra Kristiansand inntil nå ikke har klart å utnytte. Finansieringskildene: Norsk Filminstitutt, Kreativt Europa, Nordisk Film- og TV-fond og Eurimage er noen av dem. Det er høy konkurranse om disse midlene, og det er kun solide produsenter med prosjekter på høyt kunstnerisk nivå som blir tatt i betraktning for midlene. Den siste tiårsperioden har flere selskaper i Kristiansand satset på film og TV-produksjon - men ingen har lyktes i å skape en bærekraftig forretningsmodell basert på finansiering gjennom nasjonale og internasjonale fond. Lokale regissører med ambisjoner har sett seg nødt til å gå til selskaper basert i Bergen eller Oslo. Årsaken til dette er flere, men en avgjørende årsak er mangelen på et produksjonsselskap med erfaring, tyngde og internasjonalt kontaktnett.

Det nye selskapet

Thelmax AS v/og Substans Film AS har hatt et fruktbart samarbeid med Sørnorsk filmsenter – hvor regional grunnfinansiering har dannet et nødvendig fundamentet og vært en viktig utløsende faktor i det øvrige finansieringsarbeidet.

Parallelt med kontinuerlig co-produksjon av tv-serier og enkeltstående dokumentarer til NRK og TV2, har vi utviklet og produsert ambisiøse dokumentarfilmer. Selskapene har samarbeidet på flere av dem. To filmer hadde internasjonal premiere på den anerkjente festivalen Cph:Dox i November 2014 - begge fullfinansiert gjennom nasjonale og internasjonale fonds.

Prosjekter vi tar med oss inn i det nye selskapet er blant annet dokumentaren; «The Space Between» med et budsjett på 4,3 millioner. Prosjektet er inne i siste fase av finansiering, allerede med NOK 2,2 mill fra NFI. Samt dokumentaren «*Natta pappa henta oss*» - med et budsjett på 1,8 mill. euro. Filmen er med det Norges dyreste dokumentar - bla. med støtte fra Eurimage. Her har selskapet regiansvar og klipp som utgjør over NOK 1,2 mill av totalbudsjettet.

Vi er også i produksjon på flere tv-dokumentarer – og er i dialog med Norsk filminstitutt vedr finansiering og utvikling på 5 nye prosjekter. Samtidig har vi gjennom de siste årene fått delfinansiering fra Bertha Foundation i USA, Eurimage og Nordisk Kulturfond. Og akkurat nå er shortlisted hos Tribeca New Media Fund med et interaktivt dokumentarprosjekt.

Med denne ordreporteføljen mener vi at selskapet har et solid og bærekraftig utgangspunkt for å lykkes. Vi har stor tillit hos Norsk Filminstitutt samt Europeiske fond. Og som team er vi konkurransedyktige og vil ha stor gjennomføringsevne i en krevende internasjonal industri.

Selskapet er alt hovedprodusent på internasjonal kvalitetsdokumentar, og en attraktiv norsk co-produsent for utenlandske filmselskap. Gjennomsnittsbudsjett på en norsk dokumentar med internasjonale ambisjoner ligger på mellom NOK 2, 5 mill og 4 mill.

Vår ambisjon er å produsere 1-2 av disse i året – samt være inne i 2-3 co-produksjoner. Noe lengre frem i tid ønsker vi å ha jevn produksjon av dokumentarserier av høy kvalitet. Vi har alt skrevet deal memo med det tyske dokumentarselskapet Gebrueder Beetz om en stor internasjonal dokumentarserie i hvilken både Arté France og Germany er med som co-produsent.

Hospitantordning

Andelen av budsjettet som kan legges igjen regionalt, avhenger av tilgjengelig fagkompetanse i regionen. For eksempel hadde Substans Film sin co-produksjon 1989 et norsk budsjett på NOK 800 000,- men kun 25% ble lagt igjen i regionen, fordi kompetansen ikke fantes her.

Vårt mål er å bidra til kompetanseheving gjennom å involvere ulike fagfolk fra regionen i våre produksjoner, og som tidligere nevnt skape kompetanseheving gjennom produksjon. På den måten kan vi som selskap være med å bygge opp høyere regional kompetanse innen film, som gjør at vi kan legge igjen stadig større andel av budsjettene i regionen.

Konkret tenker vi oss en hospiteringsordning hvor vi knytter til oss tre lokale fagfolk som vi ser har utviklingspotensiale. Kontraktene er på et år av gangen. Her skisserer vi noen mulige kandidater:

Hospitant: Adrian Dark: Grading og postproduksjonshospitant.

Deltakelse på filmene: *"The Space Between"*, *"MixedFeelings"*, *"Ocean Hope"*, *"Ørkenen Sur"* *"Natta pappa hentet oss"*,

Innhold i hospitant ordningen: Han vil kunne delta i fargegrading og online arbeid sammen med de beste innen dette fagfeltet i Skandinavia. Dark driver nå sitt eget selskap, som med produsenthjelp vil kunne hente inn flere produksjoner. Gjennom samarbeid med oss, vil han også få koordinering og produsent support på sine selvstendige jobber.

Hospitant: Adrien le Gall: Klipper, klippeassistent og regi hospitant.

Deltakelse på filmene: *"The Space Between"*, *"MixedFeelings"*, *"Ocean Hope"*, *"Ørkenen Sur"* *"Natta pappa hentet oss» mm.*

Innhold i hospitant ordningen: Han vil kunne delta som klipper, og klippe assistent på flere ulike tv og kino filmer. Han vil også få selskapets support på utvikling og regi av egen film.

Le Gall har arbeidet de siste årene med en film samt konsert-opptak av Punktfestivalen. Til høsten vil disse bli presentert i eget program på Fønix Kino (vi hadde prøvevisninger under Punkt 2014). En del av arbeidet frem til september vil bestå i å ferdigstille dette komplekset.

Hospitant: Produsent (ennå ikke valgt):

Deltakelse på filmene: *"The Space Between"*, *"MixedFeelings"*, *"Ocean Hope"*, *"Ørkenen Sur"* *"Natta pappa hentet oss» mm.*

Innhold i hospitant ordningen: Assistent i søknadsprosesser, pitching, kalkyle, budsjettering, produksjon og postproduksjon. Samt jobbe selvstendig som prosjektleder og utøvende produsent på mindre prosjekter.

Økonomi:

Hospitantene vil være ansatt i firmaet over et år – og vil delvis arbeide på prosjekter som alt har et budsjett. Delvis vil vi som driftere av selskapet sette av tid til å veilede:

Steffan Strandberg stiller som mentor for regi og dramaturgi, Dan Korneli på klipp og Kristian Mosvold som produsent.

Til sammen fakturerer vi for 3 måneders arbeid for denne tjenesten. Vår pris per dag er NOK 5000 inkl. sosiale avgifter og andre utgifter. Pris per måned NOK 100 000,-

Hver hospitant fakturerer NOK 20000,- per måned. 3 måneders arbeid per hospitant fordelt over et år.

Vi har alt ordreserver som vil kunne lønne hospitantene gjennom den tiden som ikke dekkes av dette bidraget.

Mentor:	3 måneder x NOK 100 000,-	= 300 000,-
Hospitant	3 måneder x NOK 20 000 x 3	= 180 000,-
Til sammen		= 480 000,-

Dato: 17. april 2015
Saksnummer: 19/15
Til: Styret
Møtedato: 27. april 2015
Saksbehandler: Erling Valvik

**UNNTATT
OFFENTLIGHET**
Jfr. Offentlighetslovens § 5, 3.
ledd

1B1 Group - Talent Norge AS

Sammendrag:

1B1 Group har sendt en søknad til tre regionale stiftelser. Kavlifondet i Bergen, kr 500 000 per år i tre år. SR1 Sparebankstiftelsen i Stavanger, kr 1 500 000 per år i tre år og Cultiva kr 500 000 per år i tre år.

Det forventes at Talent Norge AS bidrar med et beløp tilsvarende den regionale satsingen. I tillegg kan Talent Norge bidra med ytterligere beløp tilsvarende de beløp som kan komme fra nasjonale stiftelser og bedrifter.

Sparebankstiftelsen DNB, Kulturdepartementet og Cultiva er eiere av Talent Norge AS. Kulturdepartementet har donert 30 MNOK til Talent Norge AS. Selskapet skal tilby et «talentprogram» for unge kunst- og kulturutøvere etter modell av Olympiatoppen. Programmet er rettet mot unge talenter og dyktige utøvere som ennå ikke har startet opp med en høyere kunstfaglig utdanning, i tillegg til nyutdannede musikere, dansere, visuelle kunstnere og arkitekter

1B1 Group AS, med sin kunstneriske leder Jan Bjøranger i spissen, er et ensemble som de siste årene har etablert seg som et kraftsentrum for strykere i Agder, Rogaland og Hordaland.

Verdensledende musikere bidrar med sine kvaliteter og sin kompetanse i en aktiv mentorrolle overfor de yngre musikerne i ensemblet og de yngre gir i sin tur energi og inspirasjon tilbake til sine veiledere.

1B1 ble etablert i forbindelse med at Stavanger var europeisk kulturhovedstad i 2008 og siden den gang har 1B1 markert seg som et ensemble i verdensklasse, noe som bekreftes av en samlet internasjonal musikkpresse.

I januar 2015 ble innspillingen "Holberg Variations", som er ensemblets andre plateinnspilling, tildelt spellemannsprisen i kategorien for beste klassiske plateutgivelse 2014.

Prosjektet er planlagt som et 3 årig prosjekt, for å sikre kontinuitet og måloppnåelse. Men det kan også defineres i en kortere eller lengre periode, med tilsvarende mål og aktiviteter.

Prosjektet vil i Kristiansand / Agder omfatte anslagsvis 8 unge talenter, før høyskolealder og 4 ferdig utdannede, alumnis.

I Bergen/Hordaland er tilsvarende tall 10 og 5
I Stavanger /Rogaland er tallene anslagsvis 20 og 10.

Til sammen 57, fordelt på 38 unge talenter og 19 ferdig utdannede/alumnis.

Forslag til vedtak:

- 1) Cultiva er innstilt på å inngå et 3-årig samarbeidsprosjekt for videreutvikling av 1B1 Group AS. Det forutsettes at aktivitetene i prosjektet er balansert i forhold til bidragene fra de regionale samarbeidspartnerne.
- 2) Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide en samarbeidsavtale med 1B1 Group AS som er søkerorganisasjon.
- 3) Det bevilges inntil kr 500 000,- til aktiviteter i 2015. En eventuell videre medvirkning vil være betinget av utviklingen av prosjektet, og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.

Erling Xalvik
Adm.dir.

Vedlegg:

Trykte vedlegg:

- Søknad om tilskudd på kr 500.000 pr år i 3 år til prosjektet: NO BOUNDARIES "NORSKE TALENTER FRA SØRVESTLANDET TIL NOEN AV VERDENS LEDENDE SCENER"
- Budsjett Talent Norge AS 2015- 2017

Utrykte vedlegg: Ingen

Cultiva – Kristiansand Kommunes Energiverksstiftelse
Postboks 494
4664 Kristiansand

20.03.2015

1B1 Group AS
Kongensgate 35
4608 Kristiansand

Søknad om tilskudd på kr 500.000 pr år i 3 år til prosjektet:

NO BOUNDARIES

"NORSKE TALENTER FRA SØRVESTLANDET TIL NOEN AV VERDENS LEDENDE SCENER"

Kort om 1B1

1B1, med sin kunstneriske leder Jan Bjøranger i spissen, er et ensemble som de siste årene har etablert seg som et kraftsentrum for strykere i Agder, Rogaland og Hordaland.

Verdensledende musikere bidrar med sine kvaliteter og sin kompetanse i en aktiv mentorrolle overfor de yngre musikerne i ensemblet og de yngre gir i sin tur energi og inspirasjon tilbake til sine veiledere.

1B1 ble etablert i forbindelse med at Stavanger var europeisk kulturhovedstad i 2008 og siden den gang har 1B1 markert seg som et ensemble i verdensklasse, noe som bekreftes av en samlet internasjonal musikkpresse.

I januar 2015 ble innspillingen "Holberg Variations", som er ensemblets andre plateinnspilling, tildelt spellemannsprisen i kategorien for beste klassiske plateutgivelse 2014. Verket som er et av de mest fremførte og mest innspilte av en Norsk komponist får i alle 3 versjoner fantastisk omtale. Tysk musikkpresse beskriver dette i svært positive ordelag, både konseptet og fremføringene i seg selv, tilsynelatende helt uvitende om at blant musikerne som fremfører denne musikken er mer enn 25 prosent under alderen for høyere musikkutdanning, det vil si mellom 13 og 18 år gamle. De er med andre ord med i

kulturskolen eller delaktige i andre programmer for spesielt interesserte yngre musikere.. Dette viser at 1B1 tar et betydelig ansvar i forhold til talentutvikling og miljøbygging i hele regionen.

Ved å inngå forpliktende samarbeidsavtaler med universitetene i Stavanger, Bergen og Agder samt med Kommunale kulturskoler, Lørdagsskolen og flere av de videregående skolenes musikklinjer har 1B1 skapt en møteplass for talenter der de får umiddelbare erfaringer med å virke på det høyest tenkelige nivå og samtidig gi kroppslige opplevelser av musikk til en relativt sett stor gruppe unge mennesker i et helt distrikt.

De første årene etter oppstart i 2008 ble 1B1 drevet som et rent prosjektensemble. Fra 2011 ble satsingen organisert som en mer langsiktig satsing med Erling Johansen som prosjektleder i tospann med kunstnerisk leder Jan Bjøranger, og fra 2014 har 1B1 vært organisert som et eget aksjeselskap som jobber langsiktig og systematisk regional, nasjonalt og internasjonalt. Nå er det etablert et solid faglig fundament, med et årlig budsjett i størrelsesorden 5 mill kroner inkl direkte og indirekte bidrag fra universitetene, konserthus og øvrige samarbeidspartnere slik at 1B1 kan drive sine basisaktiviteter i regionen.

Omfanget av satsingen / prosjektet

Det er god dialog med den nye nasjonale satsingen på Talent Norge, og det er positive signaler om at de kan matche lokale/regionale tilskudd med tilsvarende beløp. Forutsetningen for at Talent Norge går inn i dette er at lokale/regionale samarbeidspartnere forplikter seg.

Siden kraften i satsingen er størst i Stavanger, med Bjergstedparken som et nav i hele den regionale satsingen, og effekten for talentene, hele miljøet og publikum er størst i Stavanger/Rogaland, søker vi om et tilskudd på kr 1.500.000 pr år fra SR1 Sparebankstiftelsen i Stavanger, mens vi søker Cultiva om et tilskudd på kr 500.000 pr år i 3 år. Administrasjonen i Kavlifondet i Bergen har bekreftet at de innstiller på at de går inn med kr 500.000 i 2015, med intensjon om videreføring i 2016 og 2017. Dette styrebehandles etter planen i april/mai.

Prosjektbeskrivelse

Hovedfokus i prosjektet er å fange opp og utvikle talentene i regionen, og at dette både på kort og lang sikt skal gi noe tilbake til regionen. De yngste får unike muligheter for ensemblespill og samspill med så vel nyutdannede som verdensledende musikere og solister.

De nyutdannende får uvurderlige erfaringer ved å spille med de beste musikerne nasjonalt og internasjonalt, og bygger opp erfaring og nettverk som er viktig for en videre karriere. Det ligger også i prosjektets natur at disse nyutdannende / alumni blir med 1B1 videre, på fast eller ad-hoc basis, og gir tilbake til nye talenter.

Med det betydelige tilfanget av supertalenter i regionen, som tidligere ikke har hatt noe tilbud lokalt og som bare unntaksvis kan bli med på nasjonale satsinger med base i Oslo, bør det være et godt grunnlag for å søke støtte til denne satsingen.

Prosjektets målgrupper er primært:

- 1) Før høyskolealder, fra de yngste til de er ca 18 år
- 2) Etter høyskolealder/alumnis, altså ferdig utdannede som skal skape seg en karriere i musikklivet

Før høyskolealder:

I tillegg til kulturskole/lørdagsskole, tilbyr 1B1 viktig samspillerfaring og betydelig mer opplæring både i møte med studentene, våre verdensledende musikere og veiledere som kommer inn på ulike aktiviteter i prosjekter

Etter høyskolealder /alumnis:

Disse ferdigutdannede gis mulighet for å bygge nettverk på høyt nivå, 1B1 legger til rette for å skape samspillsituasjoner der unge nyutdannede får anledning til å spille og eksponere seg - både gjennom konserter, plateinnspillinger og tidvis også som veiledere i prosjektet

Prosjektet er planlagt som et 3 årig prosjekt, for å sikre kontinuitet og måloppnåelse. Men det kan også defineres i en kortere eller lengre periode, med tilsvarende mål og aktiviteter.

Prosjektet vil i Kristiansand / Agder omfatte anslagsvis 8 unge talenter, før høyskolealder og 4 ferdig utdannede, alumnis

I Bergen/Hordaland er tilsvarende tall 10 og 5

I Stavanger / Agder er tallene anslagsvis 20 og 10.

Til sammen 57, fordelt på 38 unge talenter og 19 ferdig utdannede/alumnis

I prosjektet fokuserer vi på konkrete aktiviteter / delprosjekter i:

- Norge
- Tyskland
- USA

I tillegg til de faste ukentlige aktivitetene med ensemblespill ifbm innøving av repertoar, konserter og innspillinger m.m. er det et mål at talentene som omfattes av prosjektet skal få følgende spesifikke utfordringer og erfaringer:

Lokalt / nasjonalt / internasjonalt

- jevnlig erfaring i ensemblespill på høyt nivå
- veiledning i møte med våre egne mentorer og gjestende mentorer, kontinuerlig
- mestermøter med egne og gjestende mentorer (minst 8 ganger pr år)
- faste konsertserier i regionen hvor talentene får individuell eksponering og utvikling i form av samspill med våre solister og mentorer

Se vedlegg med opplisting av verdensledende navn som har takket ja til å bli med i prosjektet

Individuell eksponering

- Utvalgte 1B1 talenter skal få individuell eksponering ifbm konserter i New York
- Utvalgte 1B1 talenter skal få individuell eksponering i Tyskland
- Utvalgte 1B1 talenter skal få individuell eksponering ifbm konserter i Norge

Innspillinger

- Minimum en innspilling pr år i perioden, hvor minst en av talentene får hovedfokus og solistroller

Mestermøter og workshops

- 1B1 samler talentene i prosjektet til regionale mestermøter og workshops minst 4 ganger pr semester. Det er lagt til rette for at dette kan skje på Sørlandet (Strand hotell Grimstad, Hotell Norge og Klubben i Kristiansand), i Bjergstedparken i Stavanger og i samarbeid med Griegakademiet og Hotell Terminus/Augustin i Bergen.
- 1B1 samler talentene i prosjektet og noen internasjonale talenter til en ukes workshop i Ungarn hver høst, i Pec. Det er lagt til rette for et samarbeid med ledende strykere, pedagoger, konsertarrangører i Pecs, som i 2010 var Europeisk kulturhovedstad og i den forbindelse fikk på plass en velegnet infrastruktur for undervisning og konsertserier.

1B1 har fått godt gjennomslag i Tyskland, og det jobbes videre med samarbeid om utdanningsarbeidet og konserter. Dette kan realiseres gjennom det omsøkte prosjektet, med konkrete samarbeidsprosjekter i Berlin, Leipzig, Dresden m.m.

Det er innledet et tett og godt samarbeid med OMW / National Sawdust i Williamsburg, Brooklyn, New York – som etableres som en ledende scene i New York, ledet av Paola Prestini og hennes team. Se www.o-m-w.org og vedlagte presentasjon.

I samarbeidet med OMW og Vision into Art er det avtalt at 1B1 kan spille inn «The Hubble Cantata» i november 2015, få 2 ukers residency i mai 2016, i tillegg til å spille inn og turnere med «The Hubble Cantata» i USA og Europa.

1B1 kan dermed lage eget rom for samspill og utforsking med ledende komponister og musikere i New York, og navn som Laurie Anderson, Philip Glass, Terry Riley, John Zorn, Bono m.fl. har bekreftet at de vil være del av slike konserter og residencies på OMW / National Sawdust høsten 2015 og i mai 2016. Vi har fått bekreftet at slike aktiviteter kan videreføres i 2017 og i et mer langsiktig samarbeid med 1B1.

Fremdriftsplan

Q1-2015:

Plattform for talentutvikling etablert

Sende søknader til potensielle regional partnere og til Talent Norge

Q2-2015:

Iverksette prosjektet

Omfang baseres på konkrete tilskudd og signaler om videre finansiering

Mestermøter, konsert i Berlin og Dresden i mai, samt div konserter regionalt i perioden

Q3-2015

Konsert på kammermusikkfestivalen i Stavanger

Mestermøter, div konserter og platelansering i regionen og nasjonalt

Q4-2015

Innspilling av the Hubble Cantata på OMW i New York,

- sammen med Trinity Church Choir Wall Street og stjerner fra the Metropolitan.

Mestermøter og div konserter regionalt og nasjonalt

2016

Mestermøter, minst 8 gjennom året

Konserter regionalt og nasjonalt, løpende gjennom hele året.

Plateinnspilling i Stavanger Konserthus

Konsert i Kennedy Centre i Washington 1.mai, the Hubble Cantata

Konsert på Symphony Space på Upper Manhattan i New York 15.mai, the Hubble Cantata

2 ukers residency på OMW i Williamsburg, New York – hvor 1B1 lar sine talenter få spille med ledende norske og internasjonale musikere, alt blir spilt inn (lyd og film).

Konserter i Berlin, Leipzig m.m.

2017

Mestermøter, minst 8 gjennom året

Konsserter regionalt og nasjonalt, løpende gjennom hele året.

Plateinnspilling i Stavanger Konserthus

Ny residency på OMW i Williamsburg, New York – hvor 1B1 lar sine talenter får spille med ledende norske og internasjonale musikere, alt blir spilt inn (lyd og film).

Konsserter i Berlin, Leipzig m.m.

NRK ved Arild Erikstad har bekreftet interesse for å følge 1B1's talentutviklingsprogram, også til konsserter i USA. Det er også positiv dialog ifht at vi kan lage dokumentarer som kan kjøpes inn av NRK og evt andre TV-selskaper. Vi vil uansett dokumentere alt, slik vi har gjort med det meste hittil.

Økonomi / Budsjett

For den daglige drift av 1B1 budsjetterer vi med kr 5 mill til driften av 1B1 i 2015, 5,5 mill i 2016 og 6 mill i 2017. Dette finansieres i samarbeid med en rekke bedrifter, institusjoner og privatpersoner, inklusive direkte og indirekte bidrag fra universitetene i regionen og andre regionale samarbeidspartnere.

For å kunne gjennomføre talentutviklingsprosjektet som skissert i regionen i perioden 2015 – 2017, og øke aktivitetsnivået for talentene og de nyutdannede betraktelig gjennom dette prosjektet, søker vi Cultiva, SR1 Sparebankstiftelsen og Kavlifondet om et tilskudd som matches av tilsvarende økonomiske bidrag fra Talent Norge.

For oversikt over totaløkonomien i prosjektet, inklusive andre bidragsytere, henvises til vedlagte budsjett.

Avslutningsvis er det en selvfølge at vi leverer årsrapport for prosjektet, og prosjektregnskap årlig eller for hele perioden, det dere ønsker, revidert av vår revisor PwC.

For ytterligere informasjon om 1B1, lydfiler, video og bilder viser vi til www.1b1.no og 1B1 på facebook: <https://www.facebook.com/Enb1EnsembleBjergsted1>

Vedlegg

1. Om 1B1
2. Uttalelse om Jan Bjøranger og 1B1, fra Frode Thorsen ved Griegakademiet
3. Uttalelse om Jan Bjøranger og 1B1, fra Andre Mellor i Gramophone
4. Om OMW, VIA, Hubble Cantata m.m.
5. Budsjet for prosjektet
6. Oversikt over musikere, komponister og orkesterledere i prosjektet

Med vennlig hilsen

Erling Johansen / sign
Daglig leder/prosjektleder 1B1

Jan Bjøranger / sign
Kunstnerisk leder 1B1

Vedlegg 1 - Om 1B1

1B1, med sin kunstneriske leder Jan Bjøranger i spissen, er et ensemble som de siste årene har etablert seg som et kraftsentrum for strykere i Agder, Rogaland og Hordaland. Verdensledende musikere bidrar med sine kvaliteter og sin kompetanse i en aktiv mentorrolle overfor de yngre musikerne i ensemblet og de yngre gir i sin tur energi og inspirasjon tilbake til sine veiledere.

1B1 ble etablert i forbindelse med at Stavanger var europeisk kulturhovedstad i 2008 og siden den gang har 1B1 markert seg som et ensemble i verdensklasse, noe som bekreftes av en samlet internasjonal musikkpresse.

I januar 2015 ble innspillingen "Holberg Variations", som er ensemblets andre plateinnspilling, tildelt spellemannsprisen i kategorien for beste klassiske plateutgivelse 2014. Verket som er et av de mest fremførte og derav mest innspilte av en Norsk komponist får i alle sine versjoner (platen inneholder tre ulike versjoner av samme verk - "Fra Holbergs Tid" av Edvard Grieg) fantastisk omtale. Tysk musikkpresse beskriver dette i svært positive ordelag, både konseptet og fremføringene i seg selv, tilsynelatende helt uvitende om at blant musikerne som fremfører denne musikken, er mer enn 25 prosent som er under alderen for høyere musikkutdanning, det vil si mellom 13 og 18 år gamle. De er med andre ord medlemmer av Stavanger kulturskoles lørdagsskoleprogram eller delaktige i andre programmer for spesielt interesserte yngre musikere. Dette viser at 1B1 tar et betydelig ansvar i forhold til talentutvikling og miljøbygging i hele regionen. Ved å inngå forpliktende samarbeidsavtaler med universitetene i Stavanger, Bergen og Agder (Kristiansand) samt med Lørdagsskolen og flere av de videregående skolenes musikklinjer har 1B1 skapt en møteplass for talenter der de får umiddelbare erfaringer med å virke på det høyest tenkelige nivå og samtidig gi kroppslige opplevelser av musikk til en relativt sett stor gruppe unge mennesker i et helt distrikt.

1B1 er et svært allsidig ensemble, med forankring i etablerte tradisjoner, samtidig som ensemblet er nyskapende og på en leken måte formidler klassisk-, samtids- og rytmisk musikk. Måten ensemblet arbeider på, med segregerte prosesser i musikergruppen - dette bestemmes av på hvilket ferdighetsnivå den enkelte musiker befinner seg, gjør at alle musikere - uavhengig av individuelt ferdighetsnivå, ved slutført prosess skal ha en opplevelse av å delta på like vilkår (og med et sluttresultat så bra at arbeidet altså kvalifiserer til spellemannspris)

Denne arbeidsformen fører dessuten til at ensemblet ved flere tilfeller opptrer uten noter. Ambisjonsnivået og arbeidsformen som dette tilkjennegir gjør i sin tur at 1B1 tiltrekker seg fremragende solister, som ønsker å jobbe med 1B1 ifbm konserter, turneer og innspillinger. Det har også ført til at ensemblet allerede har kontrakt med to av skandinavias ledende plateselskaper SIMAX og BIS. To utgivelser er allerede i handelen og tre nye, som er ferdig innspilt, venter på utgivelser i nærmeste fremtid.

1B1 har på denne måten lagt grunnlaget for et levedyktig ensemble, med et kommersielt fokus kombinert med solid forankring hos det offentlige, etablerte institusjoner, konsertsteder, orkestre og utdanningsinstitusjoner.

Summen av alt dette: Nettverket; regionalt, nasjonalt og internasjonalt, den kunstnerisk integriteten som ensemblet fremstår med og omdømmet er i seg selv noe mange ensembler strever for å oppnå. Så er også tilfelle hos oss, men i tillegg er alt dette å se på som et verktøy i det daglige arbeidet med å gi begavede musikere en lærings og utøvelsesarena som står i forhold til deres talent.

Den tette veven som er skapt mellom de ulike læringsmiljøene, defineringen av utbytte for hver enkelt partner og det høye faglige nivået som skapes gjennom dette samarbeidet, gjør at 1B1 på en helt særegen måte har mulighet til å stimulere enkeltindivider til å gå inn i det altomfattende arbeidet som må til for å lykkes på et internasjonalt nivå som musiker og kunstner. Det samme nettverket gjør dessuten at 1B1 blir en katalysator for disse ungdommene, uansett hvor de befinner seg i sine egne utviklingsprosesser, til relevant samspill med musikere i den øverste divisjonen internasjonalt.

Samarbeidet med Universitetene i de respektive regionene gjør også at 1B1 genererer merverdi i forhold til allerede investerte offentlige midler, i kraft av at det styrte samarbeidet effektiviserer bruken av de menneskelige ressursene som allerede finnes tilgjengelige i de etablerte utdanningsinstitusjonene. Dette gjør at vi får en overrisslingseffekt i forhold til de yngre musikerne som ikke enda er tilknyttet høyere utdanning og som derfor lider av den idag skjeve fordelingen av ressurser til unge musikk talenter. I tillegg gir arbeidet i 1B1 de som er alumnis og/eller lever i sonen mellom avsluttet utdanning et holdepunkt og en mulighet til å skaffe seg meget relevant praksis, som vil gi dem bedre muligheter i arbeidet med å skape en plattform for sine musikerliv.

Om arbeidet for ekstraordinært begavede under 18

Nesten alle strykere som gjør seg gjeldende i norsk musikk liv idag har hatt anledning til å vokse opp i samspill med andre begavelser og med god veiledning av erfarne musikere. Dette miljøet ble den viktigste faktoren for deres innsatsvilje og læringsutbyttet som følge av dette har i disse tilfellene vært overveldende. Det som er annerledes i tilfellet 1B1 er totaliteten som modellen tilbyr, ikke på en måte der man går inn ene og alene på 1B1 sine vilkår, men mer at 1B1 ser etter muligheter for å utnytte og utvikle i samspill, bokstavlig talt, med alle relevante medspillere, enten det er med kulturskolen et sted i nedslagsfeltet, universitetet i nærmeste by eller i tett samspill med symfoniorkesterets musikere og gjestesolister fra fjern og nær.

Den sterke forankringen (samarbeidsmessig og i forhold til frigjøring av menneskelige ressursers tid) i de tre mest nærliggende utdanningsinstitusjonene, samt samarbeidet med kulturskoler og videregående skoler skaper en sømløs flyt av kompetanse som er nok så enestående i norsk sammenheng og utvilsomt i vår region.

1B1 og Talent Norge vil sammen kunne gjøre det mulig å lage et spisset og regelmessig opplegg i området mellom Bergen og Arendal, samt å bli en nasjonal medspiller i nettverket av prominente kunstmiljøer i Norge. Her vil etableringen av et kontor i "Sentralen" i Oslo gjøre det enda mer naturlig å også spille en nasjonal rolle, selv om forankringen er regional.

Om arbeidet for ekstraordinært begavede etter utdanning / alumni

1B1 gir utdannede med ekstraordinære forutsetninger mulighet for å eksponere seg i form av eksplisitt featuring i/på prominente arenaer som OMW i New York og i samarbeid med ulike festivaler i Norge, som Stavanger Kammermusikkfestival og Punkt. I prosjektperioden vil vi i tillegg legge tilrette for en innspilling i året med årets hovedfokuserede medlemmer av 1B1 sitt "Talent Norge" program

I tillegg vil våre alumni være våre naturlige førstevalg til de prosjektene vi gjennomfører som er helt profesjonelle. Gjennom "Talent Norge" programmet til 1B1 vil det være lettere å legge til rette for mer ambisiøse og kostnadskrevede prosjekter, som på den måten vil styrke deres muligheter for personlig gjennomslag.

1B1 tar i programmet mål av seg til å skape

- mobilitet av de lærekrefter og elever som er involvert i opplegget,*
- regelmessige møter med verdensledende kunstnere og pedagoger,*
- inspirasjon og læring gjennom medvirkning i krevende og høykvalitative prosjekter*
- muligheter for å knytte internasjonale kontakter gjennom 1B1 sitt rike nettverk.*

Konsserter i Stavanger, Bergen og Kristiansand,:

Månedlige konsserter der medlemmer i programmet får opptre i samspill med 1B1 og kammermusikk eller solistisk med musikere som Lars Anders Tomter, Arve Tellefsen, Clemens Hagen, Benjamin Schmid, Christian Poltera, Christian Ihle Hadland, Erlend Skomsvoll, Dan Laurin, Sebastian Dubé, Yu Kosuge, Martin Kuuskmann, David Watkin, Jeremy Findlay i tillegg til 1B1 sine egne veiledere.

Samarbeidet med OMW i New York, Paola Prestini og gjennom dem prominente arenaer som Kennedy Center i Washington og Symphony Space i New York og Stavanger Kammermusikkfestival, samt Stavanger Konserthus, Kristiansand Domkirke, de ulike scenene i Bergen og Sentralen i Oslo er ytterligere en av forutsetningene for å lykkes også med dette arbeidet.

I skrivende stund er også NRK inne som en sparringspartner og vi har gode opplegg i samarbeid med Arild Erikstad for å dokumentere arbeidet som gjøres og konsserter som fremføres med tanke på visning i norsk fjernsyn.

1B1 har en unik mulighet i kraft av sitt enorme nettverk og graden av fleksibilitet som prosjektet preges av, til å kunne fornye deler av kunstfeltet, nettopp i dette brytningspunktet

mellom didaktikk og utøverpraksis. Den didaktiske prosessen som arbeidet i 1B1 følger, har gitt uventet gode kunstneriske resultater og har i tillegg lagt grunnlag for ny inspirasjon for flere.

Dette betyr at talentutviklingsarbeidet som er hovedformålet med arbeidet i 1B1 også skaper ny entusiasme rundt det å spille et strykerinstrument og som i sin tur gjør at det bygges nytt publikum for hele kunstfeltet.

Vedlegg 2 – uttalelser fra Griegakademiets leder Frode Thorsen om Jan Bjøranger / 1B1

I Norge har vi etter hvert fått mange gode talentutviklere. De beste er sterke personligheter med tydelige pedagogiske profiler. Jan Bjøranger er for meg en av de aller fremste fordi han er uvanlig fremtidsrettet og internasjonalt orientert. Jan stiller nemlig også betimelige kunstneriske spørsmål ved etablerte konvensjoner i klassisk musikk. De konvensjonene jeg tenker på har med repertoar, innstudering, formidling og etablerte skillelinjer mellom sjiktene – de yngste talentene, studentene og de profesjonelle – å gjøre. Og ikke minst: hva skal selve drivkraften i 1B1 være – individuell eksponering eller felleskap?

Originalitet vises tydelig i programmering og repertoarvalg, som går langt utover vanlige pakkeløsninger. 1B1 fremfører de klassiske standardverkene, men dristig sammenstilt med ny, ofte sjangeroverskridende og eksperimentell musikk. Formidlingsformene er tilsvarende varierte og åpne. Alle tenkelige spillesteder kan brukes; sceneoppstilling og publikumskontakt justeres bare tilsvarende.

Den klassiske musikken gjennomgår fortolkningens tidsalder. De nasjonale, regionale og historiske stiltrekkene i klassisk kanon utforskes kritisk på nytt, for eksempel innenfor det vi gjerne omtaler som tidligmusikk (før 1800). Jan er en av de få talentutviklerne som er fullt på høyden med denne utviklingen og han bringer inn slik oppdatert kunnskap og fortolkningspraksis i 1B1. Resultatet er forbløffende friskt. Derfor står mange internasjonale toppsolister klar til å spille med 1B1.

Innstuderingsprosess, utenatføring og gjentakelse må også nevnes. En prøveperiode i 1B1 er intens og arbeidskrevende, ikke minst fordi Jan ikke bare åpner for, men forventer ideer og innspill fra musikerne underveis. Alle gjøres ansvarlig. Og utenatføring- og fremføring er ikke en innkobling av autopilot, men en strategi som gir rom for konsentrasjon, tettere kommunikasjon innad i ensemblet og formidling ut til publikum. Følgelig blir gjentakelser av konserter og verk ikke repetisjoner, men nye, unike hendelser.

Sammensetningen av 1B1 i tre sjikt; "talent – educational – professional", med sømløs interaksjon mellom dem, er også helt avgjørende for å forstå rekkevidden av det Jan gjør. Denne måten å arbeide på resulterer i en enestående lagånd, – en kraftfull motvekt til individuelt fokuserte talentutviklingsmodeller.

Alt det som her er sagt manifesterer seg i fremføringsøyeblikket, noe enhver oppleve. Det er det stadig flere som gjør.

Professor Frode Thorsen

Instituttleder Griegakademiet – Institutt for musikk (UiB)

Vedlegg 3 – uttalelser fra Andrew Mellor, Gramophone, om Jan Bjøranger / 1B1

Welcome to your new orchestra, Norway – 1B1

There's a violinist, well known in Norway. He's played in Iona Brown's Norwegian Chamber Orchestra and in Mariss Jansons's Oslo Philharmonic. He's been a guest leader of the Scottish Chamber Orchestra and the Camerata Salzburg. He's worked all over Scandinavia and Europe, and he's nurtured the careers of countless colleagues.

But soon enough, he starts to have some odd ideas. As his love for music grows ever stronger, he becomes dissatisfied with accepted orchestral routines. He stumbles upon a theory: that people's fear of making mistakes is eclipsing their desire to create new things; stifling their hunger and curiosity. He discovers the unbridled joy of the best rock and pop music, inspired by its communicative instinct and passionate following. If classical music is going to survive, he decides, it needs to find its voice in people who want to play together – who *need* to play together.

So our violinist does something about it. He assembles a pool of 70 outstanding professional and student musicians from Stavanger, Bergen and Kristiansand – each marked-out by a desire to learn, a willingness to work and a passion for music in all its forms. From that pool he forms a new orchestra, with a new attitude and a new sound. Mistakes are allowed. Judgements and hierarchies aren't. Education underpins everything it does – in the widest possible sense.

The violinist is Jan Bjøranger, and the orchestra is 1B1, taking its name from the district of Stavanger which now boasts the finest concert hall in Norway. From the ensemble's first public performance in

2008, its hallmarks are audible: a tight, smooth sound with a dash of fizz and noticeable sense of rhythm – *of groove*. Never, Bjøranger decides, will the desire to express emotion be sacrificed on the altar of perfection – whether the music is by Vivaldi, Mozart, Shostakovich or Reich. Taking the lead from rock, jazz and world musicians, the ensemble will remove music stands wherever possible – eliminating the barrier between performers and fans.

Today Ensemble 1B1 still stands apart from every other orchestra in Norway. One week it gives a life-changing performance of Handel's *Messiah* with high school students who have never heard a live orchestra before, let alone sung with one. The next it joins street dancers in Manhattan at New York's River to River festival. It now records for the microphones of Simax and Bis. All the while, a spirit of energy, discovery, respect and collaboration run through it. Wherever possible, curious-minded performers or thinkers are invited to collaborate with 1B1. Soon enough, composers Peteris Vasks and Chiel Meijering want a slice of the action.

In its sixth year, 1B1 is helping to change the cultural landscape not just of Stavanger but of the classical music world. Now, it's not just the orchestra that's new: its audiences are too. Welcome to your new orchestra Norway. There's a world of discovery coming your way.

Andrew Mellor, 2014

BUDSJETT FOR 1B1 TALENTUTVIKLINGSPROSJEKTET "NORSKE TALENTER FRA SØRVESTLANDET TIL NOEN AV VERDENS LEDENDE SCENER"				
	2015	2016	2017	Kommentarer
SPONSORER / SAMARBEIDSPARTNERE / FINANSIERING				
Regional partner Bergen / Hordaland, Kavlifondet	500 000	500 000	500 000	Bekreftet positiv innstilling for 2015, god dialog ifht videretøring i 2016-2017
Regional partner Stavanger / Rogaland, SR1 Sparebankstiftelsen e.l.	1 500 000	1 500 000	1 500 000	Skisse oversendes primo uke 7, søknad klar uke 8, styrebehandles ultimo mars
Regional partner Kristiansand / Agder, Cultiva e.l.	500 000	500 000	500 000	Skisse oversendes primo uke 7, søknad klar uke 8, styrebehandles ultimo mars
Talent Norge matcher de lokale/regionale sponsorene/bidragssystemer	2 500 000	2 500 000	2 500 000	Er i konstruktiv dialog, søknad klar uke 8, styrebehandling i vår
Nasjonal hovedsponsor fra næringslivet for satsing på ferdigutdannede/alumni	750 000	750 000	750 000	Er i dialog med aktuelle bedrifter, bl.a. Orkla, evt som en fase 2 i prosjektet
Nasjonal støttespiller fra stiftelser/fond for satsing på ferdigutdannede/alumni	750 000	750 000	750 000	Er i dialog med aktuelle stiftelser/fond, bl.a. Bergesenstiftelsen og Eckbos legat
Talent Norge matcher de nasjonale sponsorene/bidragssystemer	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1B1 er i dialog med aktuelle nasjonale partnere, evt som en fase 2 i prosjektet
Billettinntekter, andre inntekter	500 000	500 000	500 000	Estimerede billettinntekter, salg av CD-er/filmopptak fra konserter i prosjektet
Universitetenes bidrag for talentutvikling på høyskole/universitetsnivå	1 500 000	1 500 000	1 500 000	Lønn, FoU, mobilitetskostnader m.m.
SUM FINANSIERING	10 000 000	10 000 000	10 000 000	
KOSTNADER				
Honorarer til kunstnerisk leder og innleide orkesterledere ifbm innøving og konserter	1 150 000	1 150 000	1 150 000	Hvorav 700.000 er dekket av universitetene i regionen
Honorarer til solister, musikere, mentorer/coacher m.m. ifbm innøving og konserter	1 500 000	1 500 000	1 500 000	Hvorav 500.000 er dekket av universitetene i regionen
Regionale mobilitetskostnader ifbm innøving m.m.	750 000	750 000	750 000	Hvorav 300.000 er dekket av universitetene i regionen
Mesterklasser, primært for ferdigutdannede / alumni	500 000	500 000	500 000	
Reise, overnatting, diett og andre prosjekt/turneavgifter nasjonalt	1 250 000	1 250 000	1 250 000	
Reise, overnatting, diett og andre prosjekt/turneavgifter internasjonalt (USA / Tyskland)	1 850 000	1 850 000	1 850 000	
Leie av øvingslokaler, studio, konsertsaler m.m.	450 000	450 000	450 000	
Tekniske utgifter konsertproduksjon m.m.	450 000	450 000	450 000	
Honorar produsenter og teknikere	450 000	450 000	450 000	
Promotering/markedsføring web, sosiale medier m.m.	250 000	250 000	250 000	
Dokumentasjon foto/film m.m. inkl talentutvikling av unge foto- og filmfolk	450 000	450 000	450 000	
Prosjektledelse, adm/øk, regnskap, revisjon m.m.	950 000	950 000	950 000	
SUM KOSTNADER	10 000 000	10 000 000	10 000 000	
RESULTAT	0	0	0	